

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
PUSULA

'07

ŞİMDİ DEĞİŞİM ZAMANI... ŞİMDİ CHP ZAMANI.

CHP

“Ulus Devlet - Üniter Devlet - Laik Cumhuriyet”, Atatürk Türkiyesi'nin kuruluşunun temel yapı taşlarıdır...

- *Demokrasimiz, bu üçlü temelden aldığı güçle beslenmekte ve gelişmektedir.*
- *Toplumsal barışımız, bu üçlü temel dokunun sağladığı güven, huzur ve dayanışma ortamında yeşermekte ve derinleşmektedir.*
- *Dünyada eşi benzeri olmayan, insana, onun kültürüne, kimliğine, kökenine ve dini inancına koşulsuz saygıyı esas alan çağdaş Türkiye Modeli, 84 yıl evvel çakılmış bu çok özgün dengeden güç alarak egemenliğini sürdürmektedir.*

Son birkaç yıldır, ülkemizin bu hassas dengesi, anayasamızın değiştirilemez kuralları, içeriden ve dışarıdan tehdit altındadır.

- *Türkiye'nin laik düzeni, Atatürk ilke ve devrimleri ve Cumhuriyetimizin çağdaş kazanımları yıpratılmaktadır.*
- *“Kamu yönetimini, yargıyı, siyaseti, eğitimi ve ticareti”, gerici tarikat odaklarıyla, dini çıkar ve fesat yuvalarıyla kuşatma, üniter yapıyı aşındırma çabaları giderek yaygınlık kazanmaktadır.*

Ulusal bütünlüğümüzü hedef alan terör nedeniyle ülkemiz Cumhuriyet tarihinin en zor ve tehlikeli dönemecindedir.

- *Askerlerimize ve masum vatandaşlarımıza yönelik terörist saldırılar son zamanlarda büsbütün artmış, çok sayıda askerimiz şehit olmuş, masum vatandaşlarımız hayatını kaybetmiştir.*
- *Dış baskıların etkisi altında kalan iktidar, bu saldırıların sorumlusu olan PKK örgütünün sınırlarımızın dışındaki karargâhına karşı hiçbir eylemde bulunamamıştır.*
- *İktidar, tam tersine, Kuzey Irak'a asker gönderilmeyeceğini taahhüt eden bir anlaşmayı imzalamıştır.*
- *Bu arada teröristlere af çıkartarak hapisanelerdeki terör suçlularının dağa çıkmasına yol açmış, terörist başının “Pişmanlık Yasası”ndan yararlanmasına olanak tanıyan bir yasayı Meclis'e sevk etmiştir.*

Hükümet, dış politikada tam bir teslimiyetçilik sergilemiş, Türkiye'yi Irak'ta bir savaşa sürükleyebilecek olan 1 Mart tezkeresini Meclis'e sunmuştur.

- Bu tehlikeli girişim, CHP'nin öncülüğüyle önlenebilmiştir. Hükümet, Irak'ta askerlerimizin başına çuval geçirilmesine de seyirci kalmış, Irak Türklerinin can güvenliğini, hak ve menfaatlerini koruyamamıştır.
- Hükümet, Kıbrıs'ta dış baskılara direnememiş ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin meşrulaştırılmasının ve tanınmasının yolunu açan ek protokolü imzalamıştır. AB ile müzakere sürecimizin Kıbrıs'ın ipoteğine konulmasına engel olamamıştır.
- İç politikada dış destek sağlamak uğruna Türkiye'nin temel çıkarlarını feda etmiştir. AB ile ucu açık müzakere sürecini kabul ederek tam üyeliğin altında bir statüyü kabul edebileceği izlenimini vermiştir.

Son 5 yıldır izlenmekte olan ulusal ve sosyal duyarlılıktan yoksun politikalar sonucu:

- Açlık ve yoksulluk yaygınlaşmış, sosyal adalet kavramı unutulmuş, eşitsizlikler yaygınlaşmıştır. Türkiye, bir yandan "dolar milyarderleri", diğer yandan yoksullar ülkesine dönüşmüştür.
- Resmi rakamlara göre, en az 1 milyon yurttaşımız yatağa aç girmekte, en az 20 milyon yurttaşımız yoksulluk koşullarında yaşama tutunmaya çalışmaktadır.
- İşsizlik, toplumsal afet konumuna ulaşmıştır... Her 5 yurttaşımızdan biri veya her 3 gencimizden biri işsizdir.
- Bu koşullarda ülke içindeki yoksulluk ortamında yeşeren adi suçlarda da büyük artış olmuş, vatandaş şehirlerde güvenlik içinde yaşayamaz hale gelmiştir.
- İç ve dış borçlarımız ile dış ticaret ve cari işlemler açığı, Cumhuriyet tarihimizin rekorlarını kırmıştır.
- Yüksek reel faiz, düşük kur ve borçlanmaya dayalı politikalar ile KOBİ'ler nefes alamaz, ulusal sanayimiz gelişme ve istihdam yaratma yeteneklerini kullanamaz hale gelmiştir.

Son 5 yıldır ülkemizde yaşanan yolsuzluklar Cumhuriyet tarihimizde hiç görülmemiş boyutlarda dal budak salmış, kuralsızlık yaygınlaşmıştır.

- "Tüccar siyasetçi" anlayışı ülkemizde egemen kılınmış, suç dosyalarından kaçamayan siyasetçiler, "milletvekili dokunulmazlığına" sığınmış, "temiz siyaset ve dürüst yönetim" ilkesi yok sayılmıştır.
- Dış ekonomik ilişkilerde, devletin en stratejik kuruluşları kayırmacı yöntemlerle bazı yerli ve yabancı firmalara peşkeş çekilmiş, onların yüz milyonlarca dolarlık haksız kazanç sağlamalarına olanak tanınmıştır. Ülkede yolsuzluk daha önce görülmemiş boyutlara ulaşmıştır.
- Hükümet, 3 Kasım 2002 tarihinde yapılan seçimlerden sonra eline geçirdiği iktidarı sistemli biçimde, başta laiklik olmak üzere, Cumhuriyetin temel değerlerini tahrip ederek, Türkiye'yi din esasına göre yönetilen bir ülke haline getirmek için kullanmıştır.
- Olumsuzlukların tek sorumlusu olan mevcut iktidar, çağdaş Türkiye Modeli yerine, Cumhuriyet nesline yabancı bir yapılanma ile yönetim modelini ve siyaset üslubunu toplumumuza dayatmaktadır.
- Hükümet, öngördükleri sinsi projeye karşı duran muhalefet partileriyle, Anayasa Mahkemesi ve yüksek yargı organlarıyla, YÖK ve akademik çevrelerle, basın tarafsız kesimleriyle, laik Cumhuriyet değerlerine sahip çıkan sivil toplum örgütleriyle, hakkını arayan işçi, çiftçi, memur ve esnafla, ulusal sanayicilerimizle, hatta Sn. Cumhurbaşkanı ve Silahlı Kuvvetlerimizle bile bir çatışma içine girmiştir.

Bu koşullarda halkımız, hayatından bezgin, geleceğinden umutsuzdur...

- Hem her türlü destekten yoksun bırakılan, hem de ürünü para etmez hale getirilen çiftçimiz,
- Hakkını ve emeğinin karşılığını alamayan işçimiz, memurumuz ve çalışanlarımız,
- Sermayesini yitiren, kepenk kapatan esnafımız,
- Kendi kaderlerine terk edilmiş olan çocuklarımız, gençlerimiz, yaşlılarımız ve emeklilerimiz, geleceklere için umut olacak duyarlı bir siyaseti beklemektedir.

Ülkemizdeki tüm olumsuz gelişmeleri durduracak, Türkiye'yi yeniden, başta laiklik olmak üzere, Cumhuriyetin temel değerlerine dayalı olarak çağdaş uygarlık düzeyine yükseltecek olan, CHP iktidardır.

- CHP iktidarında, Türkiye dürüst bir yönetime kavuşturulacaktır. Bütün ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla yakın ilişkiler sürdürülürken ulusal çıkarlarımız kararlılıkla korunacaktır.
- Son zamanlarda bazı AB ülkeleri liderlerinin, Türkiye'nin üyeliğine karşı çıkan beyanları kaygı vericidir.
- CHP iktidarında, AB'ye eşit koşullu tam üyelik hedefi korunacak, siyasi dayatmalar, aday üyelik sürecinin doğal koşulu olmayan kalıcı kısıtlamalar veya özel statü gibi öneriler kabul edilmeyecektir. Bu koşulla, üyeliğin gerektirdiği reformlar kısa zamanda sonuçlandırılacak, AB ile bütünleşme doğrultusundaki çalışmalara hız verilecektir.
- AB üyeliği süreci ne olursa olsun, ülkemizde büyük bir ekonomik ve sosyal kalkınma süreci başlatacağız. Öncelikli hedefimiz, Türkiye'de aç insan bırakmamak, vatandaşlarımız ve bölgelerimiz arasındaki gelir dengesizliklerini düzeltmektir.
- Devletimizin kaynakları en akılcı ve verimli biçimde kullanılarak hızlı ve dengeli bir kalkınma politikası izlenecek, bir yandan sosyal piyasa kurallarına saygılı biçimde istikrar korunurken, bir yandan da üretime dayalı yatırımlar teşvik edilecektir. Sanayide, tarımda ve turizmde devrim niteliğinde atılımlar yapılacak, girişimcilerin önündeki bürokratik engeller kaldırılacaktır.
- Eğitimde büyük bir reform projesi hayata geçirilecek, zorunlu temel eğitim 10 yıla çıkartılacak, gençlerimizin üçte ikisi mesleki ve teknik eğitime yönlendirilecek, üniversite giriş sınavı kaldırılacaktır.
- Bütün vatandaşlarımıza parasız ve yüksek kaliteli sağlık hizmeti verilecektir.
- Çevreye duyarlı politikalar izlenerek doğa korunacaktır.
- Kültüre ve sanata layık olduğu en yüksek değer verilecek, sanatçılar korunacaktır.

İşte bu anlayışla vatandaşlarımızdan 22 Temmuz seçimlerinde yetki istiyoruz. Bu seçim, Cumhuriyet tarihimizin dönüm noktası olacaktır.

Bu seçimde iktidara yürüyecek olan CHP, bütün vatandaşlarımızı kucaklayacak bir anlayışla ülkemizi parlak bir geleceğe taşıyacaktır.

CHP, iktidarında Atatürk'ün özlemini gerçekleştirecek ve Türkiye'nin her alanda dünyanın en ileri ülkeleri arasında yerini almasını sağlayacaktır.

Türkiye bir yol ayrımındadır...

Bundan 2 yıl önce, "Bu tehlikeye karşı hep birlikte ülkemizi sahipleneceğiz; kadınlar, erkekler el ele vereceğiz... Toplumun bütün kesimleri, o siyasi parti, bu siyasi parti demeden, alışılmış siyasi anlayışlara işi bırakmadan, ulusal sorumluluk duygusu içinde görevi sahipleneceğiz... Cumhuriyetimizi, devletin temel niteliklerini sandıktan çıkaracağız, oylarımızla Cumhuriyetimizi savunacağız." demiştik.

Halkımız, ülkemizin üzerine bir karabasan gibi çöken tehlikenin farkına varmış ve devletine, laik Cumhuriyetine, huzuruna ve geleceğine sahip çıkma kararlılığını ortaya koymuştur.

Meydanlarda bir araya gelen milyonlarca kadınıımız, gencimiz, halkımız, birbirleriyle bir sevgi yumağı oluşturmuştur... Alanları dolduran vakur ve kararlı topluluklar, ülkemiz koşullarında demokrasinin ancak laik Cumhuriyet temelinde yükslebileceğinin bilinci içinde, laik demokratik Cumhuriyetimize, Atatürk devrimlerine, tam bağımsızlığa ve Türkiye'ye sahip çıkarak, geleceğimize ışık tutmuştur.

ŞİMDİ GÜN, O GÜNDÜR... Şimdi, bu karanlık gidişe dur diyecek gündeyiz.

ÇÖZÜM, hep beraber ülkemize, değerlerimize, huzurumuza ve geleceğimize sahip çıkmaktır... ÇÖZÜM, SANDIKTIR.

Bu iktidarın alternatifi, "**CUMHURİYETÇİ BÜTÜNLEŞMEDİR**".

**BİZ SİZİ DİNLEDİK,
SEÇİM İÇİN GÜCÜMÜZÜ BİRLEŞTİRDİK;
ŞİMDİ SIRA SİZDE...**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
TERÖR, GÜVENLİK, HUZUR	7
LAİKLİK	13
DIŞ POLİTİKA	14
İNSAN HAKLARI	17
YARGI	18
TEMİZ SİYASET, DÜRÜST YÖNETİM	19
EKONOMİ	22
SOSYAL PİYASA EKONOMİSİ	22
BÜYÜME-ÜRETİM EKONOMİSİ	25
VERGİ	28
SANAYİLEŞME, BİLİŞİM, ESNAF	30
SANAYİLEŞME	30
BİLİŞİM	32
KOBİ-ESNAF	33
TARIM	34
ENERJİ	38
İŞSİZLİK	40
ÇALIŞMA YAŞAMI	42
SOSYAL GÜVENLİK	43
SAĞLIK ve ENGELLİLER	44
EĞİTİM ve KÜLTÜR	47
GENÇLİK ve KADIN	53
BÖLGESEL KALKINMA	56
KAMU YÖNETİMİ ve KENTLEŞME	58
KAMU YÖNETİMİ	58
İSTANBUL	59
KENTLEŞME	60
KONUT EDİNDİRME	62
DEPREM	62
ULAŞTIRMA	63
ÇEVRE ve TURİZM	66
DÜNYA ve CHP	69
YURT DIŞINDAKİ TÜRKLER	69
SOSYAL DEMOKRAT PARTİLER	70

**BU BİLDİRGE,
YENİ BİR TÜRKİYE KURMA İDDİAMIZIN
ÇERÇEVESİNİ OLUŞTURMAKTADIR...
CHP İKTİDARINDA OLUŞTURULACAK
YENİ DÜZENDE:**

1 TERÖRE SON VERİLECEK!

Terörün kökü kurutulacak, akmakta olan şehit kanı durdurulacak;
ülkemizin barışı ve bütünlüğüne sahip çıkılacak.

2 HALK SOKAKTA HUZURA KAVUŞACAK!

Sokaklarda kapkaç ve şiddet sona erecek;
kentlere güven, yaşama huzur gelecek.

3 TESLİMİYETÇİLİK SONA ERECEK!

Teslimiyetçi değil, onurlu dış politika yürütülecek;
Kıbrıs'ta tavize son verilecek; 1 Mart'ta sergilediğimiz yurtsever duruş sürdürülecek.

4 DOKUNULMAZLIK KALKACAK!

Milliyetçili de savcıya vatandaş gibi hesap verecek; "haramzade bürokrat - erdemsiz siyasetçi - kirli işadamları" zinciri kırılacak;
vurgunların ve yolsuzlukların hesabı sorulacak.

5 TARIMDA KAPSAMLI BİR REFORM YAPILACAK!

Çiftçi yükümüz değil, gücümüz olacak... Tarımda tasfiyeye son verilecek, çiftçiye destek iki katına çıkacak, mazot fiyatı yarı yarıya
ucuzlayacak, çiftçi borç ve faiz batağından kurtarılacak.

6 İŞSİZLİK KABUS OLMaktan ÇIKACAK!

İşsizlik 5 yılda yarı yarıya azaltılacak, "Gençlere İş" ve "GENÇ İş Kur" Projeleri başlatılacak,
işçilerin vergi ve sigorta primi yükü azaltılacak, üretime ve ihracata dayalı hızlı büyüme stratejisine dönülecek.

7 EĞİTİMDE KAPSAMLI, ÇAĞDAŞ REFORM YAPILACAK!

Öğrencilerin üçte ikisi, mesleki teknik eğitime gidecek, meslek ve iş sahibi olacak; ÖSS kaldırılacak; üniversite öğrencilerine her ay
250 YTL Eğitim Destek Bursu verilecek; her ihtiyacı olan öğrenciye kamu yurdunda barınma olanakları sağlanacak; temel eğitim 10 yıla
çıkartılacak; yatılı okulların (YİBO, PİO, Yatılı Lise) sayısı artırılacak.

8 KİMSE AÇ YATMAYACAK!

Sıfır Açlık Projesi uygulanacak, sigortasız ve işsiz yoksul ailelere
Vatandaşlık Hakkı ödemesi yapılacak, yoksullaşma durdurulacak.

9 HERKES NÜFUS CÜZDANI İLE SAĞLIK HİZMETİ ALABİLECEK!

Hak dağıtan "Sosyal Devlet" gelecek;
nüfus cüzdanını gösteren her vatandaş, eşit ve kaliteli sağlık hizmetini alacak.

**ŞİMDİ DEĞİŞİM ZAMANI...
ŞİMDİ CHP ZAMANI.**

**TERÖR,
GÜVENLİK,
HUZUR**

**TERÖR, ŞİDDET VE KAPKAÇIN KÖKÜ
KURUTULACAK; ÜLKEDE GÜVENLİK,
SOKAKTA HUZUR SAĞLANACAK...**

**Artık halkımızın tahammülü kalmadı...
Terör sona ermeli, akmakta olan şehit kanı durmalıdır!**

2002 sonunda Türkiye sıfır terör noktasına gelmişken, 5 yıl sonra terör olayları her gün yaşanır olmuştur.

Terör, Türkiye'de büyük toplumsal ve ekonomik kayıplara yol açmış olup halen ülkemizin en önemli sorunudur... Her hafta çok sayıda askerimiz şehit olmakta, terör büyük kentlere sığırayarak sivilleri de hedef almaktadır. Her şehit cenazesi, toplumumuzun yüreğini yakmakta, ülkemizin huzurunu, barışını sarsmakta, tepkileri artırmaktadır.

Etnik ve dini hassasiyetlerimiz istismar ediliyor.

Terörle mücadelede coğrafi ve siyasi temelin ulus devlet olduğu gerçeği değişmemiştir ancak uluslararası önlemler ve bilgi transferlerinin önemi giderek artmaktadır. Buna karşılık, terörün uluslararası ilişkilerde örtülü ve asimetrik bir araç olarak kullanılma özelliği de sürmektedir. Bölgemizdeki enerji ve su kaynakları üzerindeki mücadeleler, ülkemizin son 30 yıldan beri terör yolu da kullanılarak istikrarsızlaştırılması tehdidini canlı tutan önemli etkenlerdendir. Etnik ve dini hassasiyetlerin istismarının önemli bir nedeni de budur.

Vatandaş devlete güvenini sorgular hale gelmiştir.

1990'larda sıcak çatışmaların yaşandığı terör tehdidi altındaki bölgelerden şehirlere ve diğer bölgelere olan göçler, gelir dağılımındaki dengesizlikler, başta büyük şehirlerde olmak üzere genel asayişsizlik giderek artmıştır.

Bu konuda hükümetin izlemekte olduğu ikircikli, sorumluluk üstlenmekten kaçan tavrı, Türkiye'nin güvenliğini açmaza sokmaktadır.

Bunda birinci neden, iktidarın terörle mücadele önceliğinin olmaması, terörü etkisizleştirmek için sonuç veren hiçbir önlem almamış ve terörü doğuran nedenleri anlamamış olmasıdır. Daha kötüsü, iktidarın kendisinin Türkiye Cumhuriyeti Devletini ve kurumlarını sorgulayan bir ideolojiye ve icraata sahip olmasıdır. Bu durum, ayrılıkçı terörle mücadelede büyük bir zaafiyet yaratmaktadır.

Artık halkımızın tahammülü kalmadı.

- Ülkemizin dışında yerleşik terör odaklarının, ülkemizin "güvenliği, barışı, huzuru, birliği ve bütünlüğüne" yönelik fiili tehdidine halkımızın daha fazla tahammülü kalmamıştır.
- Kuzey Irak'taki PKK mevcudiyetinden kaynaklanan terör faaliyetleri, son dönemlerde ülkemize yönelik saldırılarını giderek artırmıştır. Hemen her gün askerlerimiz şehit olmakta, masum vatandaşlarımız bombalı saldırılara kurban gitmektedir. Her şehit cenazesi, toplumumuzun yüreğini yakmakta; ülkemizin huzurunu, barışını sarsmaktadır.
- Komşumuz Irak, uluslararası yükümlülüklerine aykırı olarak bu terör unsurlarının Türk sınırını geçip ülkemizde eylem yapmasına engel olmamakta, adeta bu eylemlere arka çıkmaktadır.
- Bu durumun sürdürülebilmesi mümkün değildir. Irak da, Kuzey Irak'taki yerel yöneticiler de, Amerika Birleşik Devletleri de, Türkiye ile PKK arasında bir tercih yapmak zorundadırlar. Ya bizden yana, ya da teröristlerden yana olacaklardır.
- Partimizin uyarılarına rağmen hükümetin Kuzey Irak'taki PKK üslerini bertaraf etmeye yönelik hiçbir eyleme girişmemiş olması, teröristleri yüreklendirmiş, onların Kuzey Irak'taki destekçilerini ülkemize karşı tehditkâr bir tavır takınmaya yönlendirmiştir.

7

ŞİMDİ CHP ZAMANI

Bu durum daha fazla devam edemez...

Terörle etkin mücadele için gerekli siyasi irade ortaya konulmalıdır.

- CHP iktidarında, bu terör odaklarının kurutulması için gerekli siyasi irade ortaya konulacak, yurt içinde ve yurt dışında terörle etkili bir mücadele yapılacak; sınırlarımızın güvenliği, ülkemizin barış ve huzuru mutlaka sağlanacaktır.
- Tüm ülkelerle ilişkilerimizde o ülkelerin teröre karşı aldıkları vaziyet önemle göz önünde bulundurulacak; ticari ve ekonomik kararların alınmasında bu husus göz önünde bulundurulacaktır.
- Terörle mücadelede, başta NATO Antlaşması ve Birleşmiş Milletler'in terörle mücadele sözleşmeleri olmak üzere, uluslararası sözleşmelerde Türkiye'ye tanınan haklar sonuna kadar kullanılacak; başka ülkelerin de bu çerçevedeki yasal yükümlülükleri uluslararası düzeyde vurgulanacaktır. Her halükarda, terörle mücadele başka ülkelerin insafına veya icazetine terk edilmeyecektir.
- Terörün yurt içi ve yurt dışı finans kaynakları saptanacak ve çökertilecektir.
- Ülkemizin çeşitli bölgelerinde teröre karşı etkili koruma önlemleri alınacak ve bu amaçla sivil toplum örgütleri ve tüm ilgili kuruluşlarla yakın işbirliği ve koordinasyon sağlanacaktır.
- İç güvenlik uygulamaları yürütülürken terörle mücadelenin sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel boyutları da önemle göz önünde bulundurulacaktır.
- Terörle mücadele edilirken insan hakları da uluslararası sözleşmelerdeki hükümler çerçevesinde uygulanacak, masum vatandaşlarımızın mağdur edilmesine izin verilmeyecektir.
- Terörden zarar gören yurttaşlarımızın mağduriyetini giderecek her türlü önlem alınacaktır.

CHP iktidarında, "güvenli ve huzurlu bir Türkiye" vaat ediyoruz.

Ülkemizin barışını tehdit eden, bütünlüğüne kasteden terörün iç ve dış kaynakları derhal kurutulmalıdır. Bunun için gerekli siyasi irade ortaya konulmalıdır.

Bunu gerçekleştirmeye kararlıyız. CHP iktidarında, terör örgütünün faaliyetlerine kesinlikle son vereceğiz, ülkemizde barış ve huzuru mutlaka sağlayacağız.

- Ülkemizin sınır güvenliğini kesinlikle sağlayacağız. Ülkemizin dışında yerleşik terör odaklarının ülkemizin "güvenliği, barışı, huzuru, birliği ve bütünlüğüne" yönelik fiili tehdidini yok edeceğiz.
- Terör örgütüne doğrudan ve dolaylı destek vermekte olan tüm ülkeler ve kuruluşlarla ilişkilerimizde, bu durumun sürdürülemeyeceğini anlamalarını sağlayacak gerekli siyasi ve ekonomik adımları kararlılıkla atacağız.
- Son dönemlerde izlenen "çekingen, tavizkâr ve kararsız politikalar" nedeniyle artış gösteren terör eylemlerini kesinlikle etkisiz kılacağız.
- Terörle mücadele faaliyetlerinde Türkiye'nin haklılığını anlatmak için; ulusal çıkarları koruyan, kişilikli, içte ve dışta güven veren bir dış politika anlayışı uygulamaya koruyacağız. Bu alanda uluslararası sözleşmelerde Türkiye'ye tanınan hakları sonuna kadar kullanacağız.
- Terörün yurt içi ve yurt dışı finans kaynaklarını saptayacak ve yok edecek önlemler geliştirilip, kararlılıkla uygulanacaktır.

- Mayın tehdidini en aza indirmek için terörün etkili olduğu bölgelerdeki tüm yollar, kaplamalarıyla beraber güvenli hale getirilecektir.
- Terörle mücadelede sivil toplum kuruluşlarından, muhtarlardan, kurulmasını öngördüğümüz semt konseylerinden de yararlanarak topluma işbirliği içinde olan Güvenlik Sistemi kurulacaktır.
- Terörle mücadelede cesur ve kararlı olunacak, ancak insan hakları ve vatandaşlık hakları da en üst düzeyde gözetilecektir.
- Terör konusu, AB ve ABD'nin insafına ve insiyatifine terk edilmeden, ülkemiz ve halkımız için bir tehdit olmaktan derhal çıkartılmalıdır.
- En önemlisi, terörden zarar gören yurttaşlarımızın mağduriyetini giderecek her türlü önlem alınmalıdır. Yapısal, ekonomik, kültürel ve toplumsal koşulları iyileştirmek üzere gerçekçi politikalar izlenmelidir.

“Toplumla İşbirliği İçinde Yeni Güvenlik Sistemi” uygulamasına geçilecektir.

Devletin birinci ve devredilemez görevi, vatandaşın huzur ve güvenini temin etmektir. Kararlı, etkin, sosyal ve ekonomik önlemleri içeren bir modelle, terörü sorun olmaktan çıkaracağız.

Cumhuriyetimizin kuruluş felsefesi içinde belirtilen, "vatandaşın yaşayışını hiçbir baskı ve tesir altında bırakmaksızın temin etmek" olan taahhüt, "Toplumla İşbirliği İçinde Yeni GÜVENLİK SİSTEMİ" uygulamasıyla hayata geçirilecektir. Bu kapsamda;

- Cumhuriyetin temel niteliklerinin ve bu sınırlar içinde demokratik toplum yapısının korunması,
- Vatandaşa ve topluma güven esasında birleşerek, vatandaşın da devlete güveninin sağlanması ve kamu otoritesinin tam tesisini temin edecek bir yenilenmeye gidilmesi,
- İç güvenlik uygulamalarının sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel boyutları da kapsayacak şekilde etkin hale getirilmesi,
- Temel hak ve özgürlüklerin çağdaş anlamda kullanılabilirdiği güvenli bir ortamın oluşturulması,
- Kamuoyu düşünce ve eğilimleri ile toplumsal dinamiklerin dikkate alınmasını sağlayacak şekilde büyük şehirlerde semt konseyleri, başvuru büroları gibi mekanizmaların kurulması,
- Terörle mücadelede sadece "silahlı mücadele" anlayışının terk edilerek, devletin tüm organlarının, halkın ve medyanın desteğiyle bütüncül mücadele anlayışı ve iradesinin egemen kılınması,
- Muhtarların daha etkin bir rol oynamalarının sağlanması,
- Güvenlik güçlerinin idari, mali ve başta eğitim olmak üzere yapısal sorunlarının öncelikle çözümlenmesi esas alınacaktır.

CHP iktidarında sokaklar kapkaççıya, evler hırsıza teslim edilmeyecek! Sokakta, evinizde, okulunuzda, işyerinizde huzur ve güvenlik içinde bir yaşam vaat ediyoruz.

Kadınlarımız, kızlarımız, yaşlı ana babalarımız kapkaç teröründen kurtarılacak... Kentler, gece-gündüz güvenle sokağa çıkılan alanlar olacak.

Toplumla işbirliği içinde polis-halk kaynaşmasını sağlayacağız.

AKP döneminde adi suçlarda da büyük bir artış olmuş, büyük şehirlerde can ve mal güvenliği kalmamıştır. Vatandaş devlete güvenini sorgular hale gelmiştir.

AKP iktidarı döneminde liyakatli uzman polisler görevlerinden uzaklaştırılmışlar, güvenlik örgütleri tarikat çekişmelerinin alanı haline gelmiştir.

Sıradan bir vaka haline gelen kapkaç ve hırsızlık olaylarının önlenmesi, vatandaşın can ve mal güvenliğinin korunması, devletin asli görevidir. Bunu sağlamayan devlet, görevini yapmıyor demektir. Bugünkü durum da budur.

CHP iktidarında, vatandaşın can ve mal güvenliği en önemli öncelik olacaktır.

Bu amaçla, ceza ve infaz yasaları değiştirilecek; yakalanan kapkaççı ve hırsızların hemen tekrar sokağa bırakılmaları önlenecektir.

Çocukları suç makinesi haline getiren suç çeteleri çökertilecektir.

Resmi verilere göre her 10 öğrenciden 1'i kesici alet ya da silah taşıyor. Öğrencilerin %7,7'si kendisini bir çetenin üyesi olarak tanımlarken %30'u şiddet uyguluyor... Bu dehşet verici tablo hızla iyileştirilecek.

Çocuk İslah Evleri ilk aşamada yaygınlaştırılacak; pedagojik destek ve meslek öğretimiyle çocukların topluma kazandırılmasına öncelik verilecektir. İktidar süresi içinde, eğitim, kalkınma ve istihdam projelerimizin ortak etkisiyle, çocuk suçluluğunda çarpıcı gerilemeler sağlanacaktır.

Çocuklarımızın ve gençlerimizin uyuşturucu kurbanı olmaları, çeteleşmeye heves etmeleri, liselerin kötü alışkanlıklar kazanılan yerler olmaları kesinlikle önlenecektir.

Çocukların ve gençlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri için, yerel yönetimlerden de katkı alınarak, spor, sanat, gezi, araştırma gibi sosyal projeler geliştirilecek, çocuklarımızın üretici ve yaratıcı olmaları desteklenecektir.

CHP iktidarında, halkın güvenliği devletin güvenlik güçlerince sağlanacaktır.

Özel güvenlik şirketlerinin giderek asli güvenlik unsuru olması eğilimi sonlandırılacak, bu şirketler -olması gerektiği gibi- yardımcı güvenlik unsurları olacaktır. Bu şirketlere duyulan ihtiyacın azalması, iktidarımızın güvenlik anlayışının başarısı olacaktır.

Semt karakolları yeni bir anlayışla yeniden oluşturulacaktır.

Şeffaf karakol uygulaması yaygınlaştırılarak, kuralsızlıklar önlenecek; vatandaşın karakollara çekinmeden girmesi sağlanacaktır.

Vatandaşın korunması amacıyla güvenlik güçlerinin hem sayısı, hem de niteliği ve etkinliği artırılabilecektir. Karakollarda sivil ve kadın memur istihdamı artırılabilecek, büro işlerinde çalışan güvenlik güçlerinin büyük bölümü asayiş ve devriye hizmetlerine kaydırılacaktır.

Motorize güçlerin takviyesi yanında, yeni bir uygulama olarak YAYA DEVRIYE timleri oluşturulacak, büyük kentlerde sokaklarda ve kaldırımlarda güvenlik ve huzur mutlaka sağlanacaktır.

Güvenlik görevlilerinin belirli bir bölgede rotasyona uğramadan uzunca bir süre görev yapması ve semt halkıyla kaynaşması sağlanacaktır.

Demokratik katılımcı hizmet için Semt Konseyleri.

Şehirlerimizde, başta güvenlik olmak üzere, kamu hizmetlerinden kaynaklanan sorunlara halkın sahip çıkması, kendi katkı ve katılımıyla bu sorunların her düzeydeki sorumlu ve yetkililere iletilebilmesi ve çözümün semt sakinleriyle birlikte elbirliğiyle sağlanması amacıyla SEMT KONSEYLERİ oluşturulacaktır. Semt Konseyleri'nde, o semtin muhtarı veya muhtarları da mutlaka görev yapacaktır. İstenildiğinde, kaymakamlık Semt Konseyleri için mekân ve eleman sağlayacaktır.

Demokratik katılımlı yönetim için Başvuru Büroları.

Yurttaşların çeşitli konulardaki sorunlarını ve ihtiyaçlarını, her an, her düzeydeki sorumlu kurum ve kuruluşlara bürokratik engellere takılmaksızın aktarmak amacıyla her kaymakamlık ve valilikte Başvuru Büroları oluşturacağız. İhtiyaç ve talep halinde, bu büroların semt temelinde kurulmalarını da sağlayacağız.

Bu bürolar, 24 saat açık kalacak, kamu görevlileri ağırlıklı olarak çalışacak ve nedeni ne olursa olsun sorunlarına çözüm arayan insanlarımızın dileklerinin ilgili kuruluşlara aktarımı, işleyişin izlenmesi, sorunlarının çözümü, sonucun başvuru sahiplerine intikalinin sağlanması ve sürecin yarattığı etkilerin takibi konularında yurttaşların ilk başvuru kapısı olacaktır.

Valilik / Kaymakamlık Koordinasyon Merkezleri.

İller ve büyük ilçeler düzeyindeki kamu hizmetlerinin koordinasyonu için de, Semt Konseyleri ve Başvuru Büroları'ndan iletilen sorunların çözümü ve uygulamanın takibinin kesintisiz ve süratle yerine getirilmesi için Valilik /Kaymakamlık Koordinasyon Merkezleri kuracağız.

Halk ile devlet arasında “Sürekli İletişim ve Etkileşim Sistemi”.

Yerel hizmet birimi olarak Muhtarlık, Semt Konseyleri, Başvuru Büroları ve Valilik - Kaymakamlık Koordinasyon Merkezleri'nden oluşan bir sistemle tüm kamu hizmetlerinde, devlet ile halk arasında 24 saat sürekli iletişim ve etkileşim sağlanarak, halkla ilişkiler kavramının sözde değil, özde hayata geçirilmesini sağlayacağız.

Muhtarlık Sistemi, “en uçtaki kamu hizmet birimi” olarak hak ettiği öneme kavuşturulacak.

Muhtarların, halkın güvenliği ve huzurunun sağlanmasında kilit bir rol oynamaları temin edilecektir.

Büyük kentlerde, mahalle muhtarlıklarının boyutları büyük mahalleler bölünerek daraltılacak, zaman içinde 10 bin nüfusu geçmeyecek şekilde düzenlenecektir. Muhtarların, kendi mahalle sakinlerini bire bir tanıyarak, halkın güvenliği ve huzurunun sağlanmasında kilit bir rol oynamaları temin edilecektir.

Mahalle muhtarlarının görev ve yetkileri artırılacak, muhtarlığın bir “Uç Yerel Hizmet Birimi” olarak çalışması sağlanacaktır.

Muhtarlara, Semt Konseyleri'nde de etkin roller verilecektir. Mahalle muhtarları, Belediye Meclislerinde, köy muhtarları ise İl Genel Meclislerinde söz sahibi olacaklardır.

Köy Kanunu değiştirilecektir.

Köy Kanunu değiştirilerek köylerin daha iyi yönetilmesi, köy muhtarlarının köyde devletin temsilcisi olma işlevini daha iyi yerine getirmesi, Köy Kanunu'nda var olan köy beççilerinin ihtiyaç duyulan köylerde yeniden hayata geçirilmesi sağlanacaktır.

Muhtarların özlük hakları iyileştirilecektir.

Muhtarların aylıkları net asgari ücret düzeyine çıkarılacak, sosyal güvenlik primleri devlet tarafından ödenecektir.

Güvenlik personelinin mali ve sosyal hakları ile çalışma koşulları iyileştirilecektir.

Polise, etkin görev için her türlü olanak sağlanacaktır.

Emniyet Teşkilatı'nın görevini en etkin şekilde yapabilmesi için gerekli ortam oluşturulacak, gerekli tüm idari, mali ve teknik koşullar sağlanacaktır.

Polisin özlük hakları ve çalışma koşulları iyileştirilecektir.

Polisin yaşam düzeyi yükseltilecek, huzuru sağlanacak; zor görevini sürdürmesi için daha etkili psikolojik destek verilecektir.

Emniyet Teşkilatı'nda siyasallaşmaya ve hiçbir tarikatçı sızmaya izin verilmeyecektir.

Emniyet Teşkilatı, her türlü siyasal yapılanmanın dışında tutulacak; her türlü çıkar ilişkilerinden, "bağnaz ve yobaz" sızmalardan, her türlü örgütlü kuşatmalardan arındırılacaktır.

Asker, jandarma ve polis şehitlerimizin ailelerine, gazilerimize sahip çıkılacaktır.

Şehitlerimizin ailelerinin ve gazilerimizin hayat boyu sağlıklı ve güvenli yaşamlarının, çocuklarının her kademedeki eğitimlerinin güvencesini oluşturacak mali ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır.

TERÖR, GÜVENLİK, HUZUR

KARARLI SAVUNMA POLİTİKAMIZLA BÖLGEMİZDE "BARIŞ, GÜÇ VE DENGE UNSURU" OLACAĞIZ.

İki kutuplu dünya düzeninin yıkılması, özellikle ülkemizin merkezinde bulunduğu Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya ve Orta Doğu bölgelerinde belirsizliği artırmıştır. Bu kapsamda tehdit kavramı, kökten dincilikten, siyasi ve ekonomik istikrarsızlığa, uyuşturucu ve silah kaçakçılığından, uluslararası terörizme, etnik kökenli ve bölgesel çatışmalara kadar yeni risk ve eylemleri içermektedir. Dolayısıyla, ulusal çıkarlarını gerçekleştirebilmesi ve buna yönelik desteğin bölgesel ve uluslararası entegrasyonla sağlanması yönünde TÜRKİYE'nin öncü bir rol üstlenmesi kaçınılmazdır. Bu anlayışla;

- CHP, iktidarında ülkemizin barış ve güvenliğinin korunması için temel unsurların başında gelen Silahlı Kuvvetlerimizin daha da çağdaş bir yapıya kavuşturulması ve güçlendirilmesi için her türlü çabayı gösterecektir. Bu çerçevede, Türk Silahlı Kuvvetleri füzesavar füzeler ve ileri teknolojiye dayalı diğer silah sistemleriyle takviye edilecektir. Bölgemizde varlığı bulunan terörist faaliyetlere karşı Türkiye'nin en etkili biçimde mücadele etmesini sağlayacak her türlü yasal ve idari önlem alınacaktır.
- Savunma politikaları değerlendirilirken, Türkiye'nin bölgesinde önemli bir güç ve denge unsuru olması, çevresinde bir "Barış ve Güvenlik Kuşağı" oluşturması, bölgesinin barış ve güvenliğine katkıda bulunma olanağına sahip olması dikkate alınacaktır.
- Bu hedeflere ulaşmak için modern ve güçlü bir savunma sanayine sahip olmanın bilinciyle, gereken bilimsel ve teknolojik altyapının hazırlanması, yatırımların bu yönde teşvik edilmesi hedef alınacaktır.
- Askeri boyutu özel bir önem taşıyan "Terörle Mücadele" konusu, NATO makamlarının ve ilgili NATO komitelerinin gündemine getirilecek ve NATO antlaşması çerçevesinde müttefik ülkelerin dayanışmasının sağlanmasına çalışılacaktır.
- AB ülkeleriyle savunma ve güvenlik işbirliği ancak eşit koşullarda ve Türkiye'nin karar mekanizmalarında etkili rol oynamasının kabulü koşuluyla sürdürülecektir.
- ATATÜRK'ün "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ilkesi çerçevesinde, küresel ve bölgesel istikrarın korunmasına yönelik girişimlere aktif bir şekilde katılım yönünde gayret gösterilecektir.

CHP iktidarında, bu doğrultuda yeterli kararlılık ve gerekli siyasi irade ortaya konacaktır.

**Laiklik, eşitliğin, inanç özgürlüğünün, çağdaşlığın ve toplumsal barışın güvencesidir...
ATATÜRK ilke ve devrimlerine, “Laik Demokratik Cumhuriyetimizin” değer ve kurumlarına
koşulsuz olarak sahip çıkacağız.**

İktidar, işbaşına geldiğinden beri çeşitli yasal ve idari düzenlemeler yoluyla ülkemizin laik, demokratik yapısını bir din devleti haline çevirmek için sistemli çaba göstermiştir. Devlet, neredeyse bütün kilit kadrolarını din eğitimi ve kendi yandaşı olan yüksek memurlarla doldurmuş, liyakat esasını göz ardı edilmiştir. Sadece İslamiyet kurallarına göre çalışan firmaları destekleyecek anlaşmalar yapıp Meclis'e sunulmuştur. Sayın Cumhurbaşkanımız, Cumhuriyet değerlerine ve laikliğe sahip çıkan konuşmaları nedeniyle başbakan ve hükümet üyelerince sürekli eleştiri hedefi yapılmıştır. Laiklik doğrultusunda karar alan yüksek yargı organları, hükümetin boy hedefi haline getirilmiştir.

Bu ortamdan yararlanan bazı şiddet yanlıları, laiklik doğrultusunda karar alan Danıştay'a kanlı saldırı düzenlemişlerdir. Hükümet, bu ve benzeri eylemlerin esas hedefinin halkın gözünden kaçırılması için gayret sarf etmiştir. Sivil toplum örgütlerinin laikliği korumaya yönelik eylemleri de iktidar tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Yayınladıkları makalelerde, Türkiye'nin laik devlet niteliğinden uzaklaştırılarak bir din devleti haline getirilmesini savunan bürokratlar, devletin en yüksek makamlarına getirilmiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi, başından beri hükümetin bu tehlikeli girişim ve eylemlerine karşı Meclis içinde ve dışında yoğun tepki göstermiş, devletimizin temel niteliğini bozucu birçok yasayı Meclis'te engellemiş veya Anayasa Mahkemesi'ne götürerek iptalini sağlamıştır.

Türkiye, bir din veya ırk Cumhuriyeti değil, bir bilinç Cumhuriyetidir. “Cumhuriyet-Demokrasi-Laiklik”, ülkemizde çağdaşlığın, gelişmenin, barışın ve ülkemizin bütünlüğünün çimentosudur.

Bizim bir “Ulus Devlet” olmamız, kimsenin kimliğine, dini inancına, etnik kökenine, ana diline, kısacası, “bireysel kültürel haklarına” saygıyı engellemez, tam tersine güçlendirir.

Bu temel ilkelerimiz çerçevesinde, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında;

- Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu laik ve çağdaş Cumhuriyetin tüm değerleri ve kurumları titizlikle korunacak, yasal ve idari düzenlemelerle gerçek hedefinden uzaklaştırılan Cumhuriyet kurumlarına sahip çıkılacaktır.
- Gençlerimiz, Cumhuriyetin laiklik ve çağdaşlık anlayışına uygun olarak yetiştirilecek ve toplum yapısının, Cumhuriyet değerlerine uygun şekillenmesine özen gösterilecektir.
- Devlet kurumlarının tarikatlar veya onlar tarafından teslim alınmış siyaset tarafından kuşatılmasına hiçbir şekilde müsaade etmeyeceğiz.
- Her din, mezhep veya inanç grubundan yurttaşımızın inanç ve ibadet özgürlüğünü güvence altına alacağız. Vatandaşlar arasında dinî inançlar bakımından ayırım yapılmasını önleyeceğiz.
- Dinin siyasallaştırılmasına, siyasetin de dinselleştirilmesine asla izin vermeyeceğiz. Camilere, ibadet yerlerine siyasetin girmesini önleyeceğiz. Dinin baskı unsuru olmasını da, din duygusunun ve dinî inançların baskı altına alınmasını da engelleyeceğiz.

- Din öğretiminin, anayasanın özü, öğretim birliği ilkesi ve laiklik anlayışı çerçevesinde gerçekleştirilmesini sağlayacağız. “Din kültürü ve ahlak” derslerinin temel eğitimde ve lisede isteğe bağlı hale getirilmesini hedef alacağız.
- Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, inanç dünyamızda hoşgörü ortamının gelişmesine katkısını sağlayacağız. Diyanet'in, tüm mezheplerin, taleplerine duyarlılık içinde ve eşitlik anlayışıyla yaklaşmasını hedef alacağız. Cemevlerini de, isteğe bağlı olarak, devlet desteğinden yararlandıracağız.

Türkiye'nin laik düzenini ve Cumhuriyetin çağdaş kazanımlarını hedef alan etkinlikler ile dini politikaya yansıtma, kamu yönetimini ve özellikle eğitimi bağnaz dini çıkar odaklarıyla, tarikatlarla kuşatma çabalarına kesinlikle fırsat vermeyeceğiz.

3

DIŞ POLİTİKA

DIŞ İLİŞKİLERİMİZDE, TÜRKİYE'NİN “HAKLARINI, ÇIKARLARINI VE ONURUNU” KORUYACAĞIZ.

ATATÜRK'ÜN “Yurtta Barış, Dünyada Barış” ilkesine sahip çıkacağız.

CHP, dış politikada daima ülke çıkarlarını parti çıkarlarının üzerinde tutan bir anlayış benimsemiştir. 2002 seçimlerinden sonraki dönemde de ülke çıkarlarını cesaret ve kararlılıkla savunmuştur.

CHP, ABD'nin Irak'a müdahalesinin uluslararası hukuka aykırı, siyasi ve ahlaki açılarından da yanlış olduğunu savunmuş, hükümetin Türkiye'yi savaşa sürükleyebilecek, bir karargâh ve cephe ülkesi haline getirebilecek 1 Mart 2003 tarihli tezkeresine karşı çıkmıştır. 100 civarında AKP milletvekilinin CHP'nin tutumunu desteklemesi sonucunda bu tezkere Meclis'te reddedilmiştir.

Türk hava sahasının savaş amacıyla kullanılabilmesine olanak veren 20 Mart 2003 tarihli tezkere ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin koalisyon güçleriyle birlikte Irak'ta savaşmasını öngören 7 Ekim 2003 tarihli tezkere de reddedilmiştir. Amerika'nın Irak'a müdahalesinden sonraki gelişmeler CHP'yi haklı çıkarmıştır. Son gelişmeler, Türkiye'nin bir felaketten kurtulduğunu göstermiştir.

Hükümet, Kuzey Irak'ta Türkiye'nin ve Irak Türklerinin menfaatlerini korumak için ilan ettiği “Kırmızı Çizgiler”in arkasında duramamış, Türkiye'yi etkisiz bir ülke haline getirmiştir. CHP, her vesileyle Kerkük Türklerini koruyucu bir mücadele vermiş, Türklerin haklarını koruyucu toplantılara öncülük ve başkanlık etmiştir. Iraklı Türkmenlerin ve diğer önemli siyasetçilerin katıldıkları bu toplantılara, hükümetin temsilcileri katılmaya bile cesaret edememişlerdir.

Hükümet, askerlerimizin başına çuval geçirilerek Türk milletinin haysiyetine vurulan darbeye karşı da hiçbir tepki gösterememiştir. CHP'nin ısrarlı uyarı ve önerilerine rağmen bir protesto notası bile verememiş, Türkiye'yi küçük düşürmüştür.

Kuzey Irak'taki PKK varlığının ortadan kaldırılması için hükümet hiçbir etkili girişim yapamamış; Meclis'ten aldığı yetkileri kullanarak sınır güvenliğini sağlamak amacıyla Kuzey Irak'a asker göndermeye cesaret edememiştir.

Tam tersine, 22 Eylül 2003 tarihinde Dubai'de ABD ile imzaladığı 1 milyar dolarlık hibe anlaşmasında Kuzey Irak'a asker göndermeme taahhüdünde bulunmuştur. CHP'nin güçlü tepkisi sayesinde bu anlaşma hükümet tarafından onay için Meclis'e sunulamamıştır.

İktidarın yabancı ülkelerin telkiniyle özel temsilciler atanması yoluyla kamuoyunu yatıştırma girişimleri de hiçbir sonuç vermemiştir. Hükümet, PKK örgütünün merkezinin, üssünün, silah ve cephane depolarının Kuzey Irak'ta olduğu gerçeğini görmezlikten gelerek Irak'a bir operasyon düzenlemeye cesaret edememiştir. Sonuçta, Türkiye'de terörün hızla yükselmesinin başlıca sorumlusu bu iktidar olmuştur.

CHP iktidara geldiğinde bu konuya cesaretle ve kararlılıkla çare bulacak, terörün odağını kurutacak ve akan kanın durdurulması için her türlü çabayı gösterecektir.

AKP iktidarının Ortadoğu politikası da çok başarısız olmuş ve Türkiye'ye itibar kaybettirmiştir. AKP iktidarı, CHP'nin uyarılarına rağmen, resmen terör örgütü saydığı Filistin Hamas örgütünün siyasi liderlerini Ankara'ya davet etmiş, bu yüzden birçok ülkenin güvenilirliğini kaybetmiştir. Amerika'nın "Büyük Ortadoğu Projesi"nin savunuculuğuna ve temsilciliğine savunmuş, ancak daha sonra yurt içinden ve dışından gelen tepkileri görünce bu politikasından vazgeçmiştir.

CHP iktidarı, bütün bu konularda etkili politikalar izleyecek, tüm bölge ülkelerinin güvenini kazanarak itilafların çözümünde ağırlığını hissettirecektir.

Hükümet, göreve geldiğinden beri Kıbrıs konusunda teslimiyetçi bir politika izlemiş, 30 yıldan beri bütün Türk Hükümetlerinin izledikleri politikaların yanlış olduğunu ilan etmiştir. Çözumsuzluğun sorumluluğunu Kıbrıs Türklerinin saygın lideri Rauf Denktaş'a yükleme cüretini göstermiştir.

Hükümet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın Kıbrıslı Türklere ağır bir bedel ödetecek olan çözüm planını, Kıbrıslı Türklere baskı yaparak kabul ettirmiştir.

Avrupa Birliği referandumda Kofi Annan Planı'nı reddeden Rumları üye yapmış, kabul eden Kıbrıs Türklerini cezalandırma politikasını sürdürerek Kuzey Kıbrıs Türk Yönetimi'ne uygulanan ambargoları sürdürmüştür. Bu konuda hükümetin yaptığı etkisiz girişimler hiçbir sonuç vermemiştir.

17 Aralık 2004 zirvesinde, Genel Başkanımızın yaptığı uyarıları dikkate almayan hükümet, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni Türkiye'nin tanımamasına ve onlara diğer AB ülkeleriyle eşit muamele yapılmasına yol açacak yazılı bir taahhütte bulunmuştur. Bunu hedefleyen Ek Protokolü kabul etmiştir. Hükümet, bu Ek Protokolü daha sonra imzalamıştır. Böylece, Kıbrıs Rum gemilerinin Türk limanlarına ve Kıbrıs Rum uçaklarının Türk havaalanlarına girmesini kabul ederek tek taraflı bir taviz vermiştir. Ama Kıbrıs'ın teslimine karşı çıkan CHP'nin tepkileri üzerine bu protokolü onay için Meclis'e getirememiştir. AB, hükümetin bu protokolü imzalarken yaptığı deklarasyonu reddetmiş ve Türkiye'nin Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni tanımamasını istemiştir.

AB, Türkiye ile üyelik müzakere sürecini tamamen Kıbrıs ipoteğine koymuştur. Hükümetin izlediği tavizci Kıbrıs politikası tam bir başarısızlığa uğramıştır.

Bu teslimiyetçi politikadan çok memnun olan Kıbrıs Rum Yönetimi, 22 Temmuz seçimlerinde bugünkü iktidar partisini destekleyeceğini açıkça ilan etmiştir.

CHP'nin yoğun, cesaretli ve Türk halkının düşünce ve duygularına tercüman olan güçlü direnişi sayesinde, iktidarın Kıbrıs'ta izlediği teslimiyetçi politika sonuç vermemiştir.

CHP iktidarında Türkiye, bölgesinde ve dünyada "öncü ve model" bir ülke olacak.

- Bölgesinin en etkin, en güçlü ve en demokratik ülkesi olan Türkiye'yi barışın ve demokrasinin aktif bir savunucusu haline getireceğiz. Demokrasinin bölgemizde yayılıp güçlenmesinde Türkiye'nin "öncü ve model bir ülke" rolü oynamasını sağlayacağız.
- Bölge ülkeleriyle karşılıklı saygıya ve güvene dayanan ilişkiler sürdüreceğiz, bölgede demokrasinin ve ulus devlet anlayışının yerleşmesine katkıda bulunacağız.

- Yunanistan'la aramızdaki sorunları diyalog yoluyla ve karşılıklı menfaatler dengesi gözetilerek çözmeye çalışacağız. Özellikle Batı Trakya'daki soydaşlarımızın Lozan Antlaşması'ndan ve diğer uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan hak ve çıkarlarının korunması için aktif bir politika izleyeceğiz.
- Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'daki bütün ülkelerle karşılıklı menfaatleri gözeterek ortak işbirliği projeleri geliştireceğiz, bu konuda atılmış olumlu adımları sürdüreceğiz.
- İsrail-Filistin ihtilafına Birleşmiş Milletler kararı çerçevesinde kalıcı bir çözüm bulunması için bütün ilgili taraflar nezdinde yoğun girişimlerde bulunacağız.
- Rusya, Çin, Japonya, Hindistan ve Uzak Doğu ülkeleri ile Latin Amerika ve Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizi hızla geliştireceğiz.
- NATO örgütüyle ilişkilerimizi güçlendireceğiz ve uluslararası barış faaliyetlerinde Türkiye'nin daha da etkili bir rol oynamasını sağlayacağız.

AB hedefimiz: Eşit koşullu, “Ulus Devlet - Üniter Devlet-Laik Devlet” ilkelerimize saygılı tam üyelik.

CHP, AB ile ilişkilerimizin ilk kurulduğu günden günümüze, daima Türkiye'nin diğer adaylarla eşit koşullarda, başı dik olarak AB ye üye olmasını savunmuştur. Bu amaçla, Meclis'e sunulan anayasa değişikliklerini ve reform yasalarını desteklemiştir. CHP sözcüleri, bir yandan ilke olarak AB üyeliğini savunurken, bir yandan da ülkemize yönelik haksızlıklarla ve çifte standartlarla mücadele etmişlerdir.

6 Ekim 2004 tarihli AB Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu'nda, Türkiye'ye ucu açık müzakere yönetimi önerilmiştir. İnsanların serbest dolaşımı, tarım destekleri ve bölgesel kalkınma fonları konularında kalıcı kısıtlamalar öngörülmüştür. Diğer bütün aday ülkelere tanınan haklar, Türkiye'ye tanınmamıştır. CHP'nin kuvvetle eleştirdiği bu ifadeleri Sayın Başbakan “olumlu ve dengeli” olarak nitelendirmiştir. 17-18 Aralık 2004 tarihinde yapılan AB zirvesinde de aynı koşullar Türkiye'ye kabul ettirilmiştir. Genel Başkanımızın yaptığı uyarıları dikkate almayan Sayın Başbakan, bütün bu tek taraflı tavizleri kabul etmiştir.

CHP iktidar olunca AB'ye eşit koşullu tam üyelik hedefi korunacak, siyasi dayatmalar, aday üyelik sürecinin doğal koşulu olmayan kalıcı kısıtlamalar veya özel statü gibi öneriler kabul edilmeyecektir. Bu koşulla, üyeliğin gerektirdiği reformlar kısa zamanda sonuçlandırılacak, AB ile bütünleşme doğrultusundaki çalışmalara hız verilecektir.

İktidar, ABD'nin her istediğini yerine getirmeye hazır bir görünüm sergilemiş ancak vaatlerinin çoğunu yerine getirmemiştir. Hükümetin esas amacının ABD ile hoş geçinerek Türkiye'nin iç politikasında destek sağlamak olduğu anlaşılmalıdır. Hükümet, ABD ile Ortak Stratejik Vizyon Belgesi imzalamış ancak bu belge, Türkiye'yle Amerika arasında İran-İrak-Suriye-Lübnan-Kıbrıs gibi konulardaki önemli görüş ayrılıkları yüzünden içi boş bir belge olarak kalmıştır.

CHP iktidarında, bütün ülkelerle karşılıklı menfaatlere ve saygıya dayalı işbirliği politikaları izlenecektir. Amerika'yla ilişkilerde de aynı yaklaşım benimsenecek; başta Irak konusu olmak üzere, Amerika'nın izlediği bazı politikalar değişmediği sürece bu politikalara karşı tepkimiz sürdürülecektir. CHP iktidarında, bölgede barışın ve istikrarın sağlanmasına yönelik bir siyasetin benimsenmesi için azami özen gösterilecektir. Bu amaçla demokrasinin bölgeye yayılması için çaba harcanacaktır.

**“TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ”
ÖZENLE KORUYACAĞIZ,
DEMOKRASİMİZİ GELİŞTİRECEĞİZ.**

CHP iktidarında öncelikli amacımız, “barışçı, dayanışmacı ve eşitlikçi” bir toplum oluşturmak, insan haklarına dayalı, özgürlükçü ve çoğulcu demokrasiyi güçlendirmek, “bireyi daha özgür, toplumu daha örgütlü, devleti daha demokratik” hale getirmektir.

Taraf olduğumuz evrensel sözleşmelere ve hukuka saygılı olacağız.

Türkiye'nin taraf olduğu BM İnsan Hakları Evrensel Beyanname, Avrupa İnsan Hakları, BM Çocuk Hakları, Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri ile Avrupa Sosyal Şartı, Paris Şartı ve Helsinki Nihâf Senedini, Kopenhag kriterlerini ülkemiz hukukuna, idarî ve iç güvenlik uygulamalarına yansıtmayı sürdüreceğiz. 12 Eylül yönetiminden günümüze yansıyan çarpık hukuk anlayışını, anti-demokratik kurum ve uygulamaları tümüyle tasfiye edeceğiz.

“Yaşam hakkına saygı ve yaşam hakkını her koşulda korumak” en temel önceliğimizdir.

İnsanın bedenine, maddî ve manevî varlığına yönelik her türlü şiddete, eziyete ve işkenceye, haysiyetinin zedelenmesine karşı sıfır tolerans temel politikamızdır. “Kişi Hürriyeti ve Güvenliği”ni, “Sağlıklı ve Güvenli Yaşam Hakkı”nı tüm yurttaşlarımıza sağlamak temel önceliğimizdir.

Çoğulcu demokrasinin temeli, ifade özgürlüğüdür.

Tüm özgürlüklerin, özellikle düşüncüyü açıklama ve yayma ile toplanma ve gösteri yapma hakkının önündeki yasal ve idari engelleri, uluslararası yükümlülüklerimizi dikkate alarak kaldıracacağız. Farklı fikirlerin, görüş ve eleştirilerin genel hukukun korumasından yararlanmasını sağlayacağız. Din ve vicdan özgürlüğünün güvencesi olacağız.

Hak arama kanallarını işleteceğiz.

“Hak Arama Hakkı”nın, hukuk çerçevesinde her kademedede kullanılabilmesinin takipçisi olacağız.

Örgütlü sivil toplum yapılanmasını teşvik edeceğiz.

Anayasal rejimi özümsemiş güçlü sivil toplum örgütleri, demokrasinin gelişmesinin itici gücüdür... Böyle bir yapı, çoğunluğun iradesiyle hukuk devleti ilkelerini dengeler. Örgütlenme hakkının bu anlayışla kullanılmasının önündeki tüm idari ve yasal engelleri kaldıracacağız. Siyaset üretim süreçlerine katılım olanaklarını genişleteceğiz.

Basın haklarını ve iletişim özgürlüğünü sonuna kadar savunacağız.

Medya ve iletişim özgürlüğünü sağlayarak, halkın bilgi edinme hakkından en geniş biçimde yararlanmasına olanak tanıyacağız. İkelî bir iletişim ortamının oluşmasını hedef alacağız. Medyada tekelleşmeyi önleyecek yasal ve kurumsal düzenlemeleri yapacağız.

Hedefimiz, çocuk hakkı, çalışma hakkı, sendikal haklar, eğitim hakkı, barınma ve konut hakkı, çevre hakkı, kentli hakkı ve diğer temel hakların geliştirilmesi ve uygulanmasındaki sorunların aşılmasıdır.

Laik düzen ve Cumhuriyetin çağdaş kazanımlarına karşı komplolara, politikayla kamu yönetimi ve eğitimin din tacirleri ve tarikatlar tarafından kuşatılması çabalarına fırsat vermeyeceğiz.

Son 5 yıldır, devlet yapımızın temel anayasal kuralı olan “yasama, yürütme ve yargının bağımsızlığı ve ayrılığı” ilkesi, çok ciddi bir yıpranma süreci yaşamıştır.

Özellikle, yürütmenin yargıyı siyasi denetimi altına alma çabaları, hükümetin başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere yüksek yargı organlarıyla sürekli kavgalı hale gelmesi, yargı bağımsızlığını ve yargıç güvencesini yer yer çiğnemesi, “Hukuk Devleti ve Hukukun Üstünlüğü” ilkelerine yönelik bir tehdide dönüşmüştür.

İktidarın yargıyı denetimi altına alma çabaları, aynı zamanda demokrasimizin önündeki en önemli sorundur. Siyasetin yargıya müdahalesi kesinlikle sona ermelidir.

- Yargı, yasama ve yürütmenin etkisine kesinlikle sokulmayacak.
- Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesini koşulsuz olarak sağlayacağız.
- Hukuk devleti ilkelerini, sosyal devlet anlayışı çerçevesinde tam ve kusursuz olarak hayata geçireceğiz.
- Hukukun üstünlüğünün ve egemenliğinin önündeki engelleri kaldıracacağız.
- Yargıda siyasallaşmayı kesinlikle engelleyeceğiz.
- Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nu gerçekten bağımsız bir yapıya kavuşturacağız; kurulda Adalet Bakanı ve Müsteşarı'nın yer almamasını sağlayacağız.
- Hukuk eğitimi kalitesini yükselterek, yargıçlık ve savcılık mesleklerine nitelikli adayların alınması için gerekli düzenlemeleri yapacağız. Sınavlarda, siyasetin olmaması için yürütme organının yetkisini kaldıracacağız.
- Yargıç ve savcılarını idari olarak Adalet Bakanlığı'na bağlı kılan düzenlemeleri kaldıracacağız; yargıç ve savcılar üzerinde fiili baskılara olanak veren düzenlemeleri sonlandıracacağız.
- Mevcut yapısıyla yargıda yeni sorunlar yaratacak, uygulama birliğini ortadan kaldıracak ve üniter yapıyı zedeleyecek bölge adliye mahkemeleri yasasında değişikliğe gideceğiz. Uzmanlık esasına göre mahkemeler oluşturacağız.
- En az masrafla en hızlı, adalete uygun yargılama yöntemleri ve bu çerçevede çalışma ortamları yaratılarak, hukukun etkin ve egemen olmasını sağlayacağız.
- Yargı kararlarına mutlaka uyulmasını temel alacağız. Yargılama sürecini hızlandıracak yeni düzenlemeler yapacağız. AB standartlarına uygun adli kolluk oluşturacağız.

**TÜRKİYE SON 5 YILDIR
YOLSUZLUK BATAĞI, KEYFİLİK VE
KURALSIZLIK KISKACINA SOKULDU!..**

- 2002-2007 dönemi, yolsuzluklar açısından kötü siyasetçi, gözü doymaz işadami ve yolsuzluğa çanak tutan bürokratların dönemi olmuştur.
- 2002 yılı seçimlerinde iktidar partisinin vaatlerinin başında “Dokunulmazlıkların Kaldırılması” ve “Yolsuzlukların Önlenmesi” yer almaktaydı. AKP iktidarı, her iki konuda da halkımıza verdiği sözü tutmamıştır. Aksine, başta Başbakan olmak üzere, iktidar partisi milletvekilleri ne kendi dokunulmazlıklarını kaldırarak bağımsız yargı önünde hesap vermeye yanaşmış, ne de CHP’li milletvekillerinin kendi dokunulmazlıklarının kaldırılması taleplerini kabul etmişlerdir.
- Yolsuzluklarla mücadele edeceğini söyleyen AKP, Cumhuriyet tarihinde ilk kez, hayali ihracat yapmak için “sahte belge düzenlemek ve kullanmaktan” sanık olarak yargılanan bir kişiyi, Maliye Bakanı olarak atamıştır. Söz konusu kişinin bakan olur olmaz yaptığı ilk iş, kendini affettirmek için yasa tasarısı hazırlamak olmuştur.
- AKP iktidarı ile Kuşadası Limanı, Galataport, Tüpraş’ın 14,76’lık hissesinin yasa dışı satışı, Balıkesir Kâğıt Fabrikası, Manisa Sümerbank İhalesi gibi özelleştirme ihalelerinde şaibeli dönem başlamıştır. Bu ihaleler, yargı tarafından iptal edilmiştir.
- AKP’li bakanların çocuklarına özel olanaklar sağlanması adeta alışkanlığa dönüştürülmüştür.
- Millî Eğitim Bakanı’nın yaptığı okul ihaleleri nedeniyle hakkında inceleme, gerektiğinde soruşturma açılması için Anayasanın 112. maddesi uyarınca Kamu İhale Kurumu tarafından, Başbakanlığa suç duyurusunda bulunulmuştur.
- Çıkar karşılığı milletvekili transferleri gündeme gelmiş ve bu konuda pek çok gizli telefon konuşması medyada yer almıştır.
- AKP yolsuzluklar konusunda biri yerel, diğeri merkezi yönetimde olmak üzere iki marka yaratmıştır. AKP iktidarında, yolsuzluğun yerel adı “Ali Dibo”, merkezi yönetimdeki adı da “Ofer” olarak yaygınlaşmıştır.
- Liman ihalelerine yönetimin en üst düzeylerinde fesat karıştırıldığı, iktidarın Orta Doğu’nun belirli firmalarıyla ihale öncesi özel görüşmeler ve pazarlıklar yaptığı ortaya çıkmıştır.
- Bu dönemde sadece bakanlıklarda değil, AKP’li belediyelerde de yolsuzluklar ayyuka çıkmış, pek çok belge medyada ayrıntılarıyla yer almıştır. Çorum, Bingöl, Ankara, İstanbul, Hatay, Amasya, Samsun’daki yolsuzluklar, kamuoyuna “Ali Dibo” modeli olarak yansıtılmış ve adlandırılmıştır.
- Yolsuzluk batağı, kayırmacılık ve kurlsızlık sarmalı aşılmadığı sürece ülkemizde ne siyasi istikrar, ne sosyal adalet, ne de toplumsal barış sağlanabilir...

Milletvekili dokunulmazlığını kaldıracağız.

- Halkımıza bu sözü veren tek partiyiz. Bu kararlılığımızı, tüm milletvekili adaylarımızdan taahhüt belgesi olarak ortaya koyduk.
- Milletvekili dokunulmazlığının adi suçlara kalkan olmasına son vereceğiz. Dokunulmazlığı, düşünce ve ifade özgürlüğü ile sınırlandıracağız.
- Görevlerinde suç işleyen bakanların yargı önünde hesap vermelerinin engellenmesine son vereceğiz.

“Temiz Siyaseti” kurala dönüştüreceğiz... Siyasi Ahlak (Etik) Yasası'nı çıkaracağız.

- Milletvekillerinin kamu kesimiyle hiçbir şekilde çıkar ilişkisine girmemelerini, milletvekilliği dışındaki tüm iş ilişkilerini beyan etmelerini,
- Siyasi partilerin ve milletvekili adaylarının seçim harcamalarının Batı demokrasileri normlarına göre sınırlanmasını ve denetlenmesini,
- Başbakan ve bakanların, kontrolleri altındaki varlıklarının portföy yönetiminin, görevleri süresince kayyuma devredilmesini,
- Milletvekili mal bildirimlerinin kamuoyuna açık olmasını,
- Bu ve diğer “Temiz Siyaset” kurullarının uygulamalarını denetleyerek TBMM Etik Kurulu kurulmasını sağlayacağız.

**Devlet sırtından usulsüz zenginleşmenin tüm kapılarını kapatacağız,
yapanlardan hesap soracağız.**

- Yolsuzlukları önleyen bir kamu düzeni koyacağız ve yolsuzluk yapanlardan hesap soracağız.
- Rüşvet ve yolsuzlukların, “özeleştirme ve ihale” vurgunlarının kökünü kurutacağız; yolsuzluklara bulaşmış tüm sorumluların yargı önünde hesap vermelerini sağlayacağız.
- Kamusal hizmetlerde, verimsizliğin ve savurganlığın önünü alacağız. “Şeffaflık, hesap verilebilirlik, katılımcılık ve verimlilik” sağlayacağız.
- Halkın devlete güvenini yeniden kazandıracacağız.
- Kamu yönetiminde partizanlığa ve keyfiliğe son vereceğiz.
- Sayıştay'a etkinlik kazandıracacağız; bağış toplama yetkisi olan ve kamu kaynağı kullanan vakıf ve dernekleri mutlaka denetleyeceğiz.

- İhale, özelleştirme, imar planı kararları ve arazi tahsislerinin, hukuk, eşitlik ve saydamlık içinde gerçekleştirilmesini sağlayacağız.
- Kamu görevlilerinin ahlak (etik) kurallarını çiğnemeleri halinde, haklarında açılacak soruşturmalara amirlerinin izni aranmayacak.
- Devlet görevlilerini kapsayan Kamu Etik Kurulu'na işlerlik kazandıracağız.
- Çıkar amaçlı suç örgütleri ve organize suçlara karşı, ilgili yasalar ve demokratik kurallar çerçevesinde ciddi ve kararlı bir mücadele vereceğiz.
- Toplumsal denetimin, hukuk devletinin, hukuksal güvencenin, temel hak ve özgürlükleri korumanın, maddi ve manevi yaşam hakkının korunmasının güvencesini oluşturan “yargı denetimi”nin engelsiz işlemlerini gözeteceğiz.

Siyaset ve ticaret birbirinden ayrılacak... “Ahlak ve dürüstlük” egemen olacak.

- “Siyaset, medya ve ticaret” arasındaki ilişkilerin saydamlaşması, ahlak (etik) kurallarına uygun hale gelmesi, ilişkilerin “dini bağnazlık ve çıkar” bağlarından ve basın devlet baskısından arındırılması sağlanacaktır.
- “Tüccar Siyaset” anlayışına son verilecek ticaret ile siyasetin göbek bağı kesilecektir.
- Bürokraside kesinlikle liyakat ve kariyer öne çıkacak; eş, dost, tarikat ve cemaat bağlantılarını esas alan atama sistemine son verilecektir. Böylece devleti haksız zenginleşmenin aracı haline getiren, niteliksiz bürokrat, çıkarıcı siyasetçi ve gözü doymaz işadami zinciri kırılacaktır.
- “Banka yolsuzluklarının” ve “kredi vurgunlarının” önü kesilecektir.
- Piyasalarda “hakim durumun kötüye kullanılmasına” engel olunacaktır. Rekabet Kurumu'nun işleyişine etkinlik kazandırılacaktır.
- SPK Yasası, küçük yatırımcıların yararı ve güvenliği için yeniden düzenlenecektir.
- İMKB'de ve sermaye piyasalarında manipülasyon ortamının oluşmasına kesinlikle müsaade edilmeyecektir.
- Meslek ve ilgili sivil toplum örgütlerinin, kendi ilgi alanlarındaki iş ortamlarında “ahlak ve dürüstlük” ilkesinin hakim olmasına, “Temiz Siyaset - Dürüst Yönetim” ilkesinin kurala dönüşmesine güç katmaları için gerekli diyalog ortamı geliştirilecektir.
- Kamu harcamalarının sağlıklı denetimi için Sayıştay yeniden yapılandırılacaktır.
- Medyanın, gerçek işlevini yerine getirebilmesi için, medya sahiplerinin doğrudan ya da dolaylı olarak kamu ihalelerine girmeleri yasaklanacaktır.
- Dernek, sendika, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarının öncelikle kendi üyelerine hesap vermeleri sağlanacaktır.
- Saydam olmayan ve ayrımcılık unsurları taşıyan Kamu İhale Yasası, AB normlarına uygun olarak yeniden düzenlenecek, ihalelerin saydam olmasının yolu açılacaktır.

**Son 8 yıldır uygulanmakta olan İstikrar Programı,
artık çözüm değil, sorun yaratmaktadır.****Türkiye, 2000 - 2002 Programları'yla gidebileceği yere kadar gitmiştir.**

Bu program, mali piyasalarda istikrarı ve buna bağlı olarak fiyat enflasyonunu geriletmeyi temel hedef olarak seçmiştir. Bu konuda işlevini, o aşamada ödenen yüksek bedeller karşılığında yerine getirmiştir. Ancak İstikrar Programı'nın temel görevini yerine getirdikten sonra, genel çatısı korunarak son 5 yıldır uygulanmasıyla;

- İstihdam yaratma kapasitesinin sınırlı kalması,
- Ucuz ithalatın yerli işgücünü ve yerli girişimciyi tasfiye etmesi,
- Üretime ve sanayiye geliştirmeye dayalı olmaması,
- Yerine bir şey koymadan, kısa sayılabilecek bir zaman diliminde tarımsal üretimde ve tarımsal işletmelerde ciddi bir tasfiyeyi gerçekleştirmekte olması,
- Teknoloji geliştirme yönünün olmaması,
- Artan risk ve küresel sermaye bağımlılığının ülkemizi benzerleri arasında en yüksek faizi ödemeye ve parasını aşırı değerli tutmaya mahkum etmesi,
- Yüksek faiz ve düşük döviz kuru politikasıyla dış kaynak çekmeye ve onlara dünya ortalamasının çok üzerinde kazançlar sağlamaya yönelik olması,
- Yüksek faiz dışı fazlalar yaratarak dış borç ödemeye ayarlanmış olması,
- Düşük kamu harcaması ve yüksek dolaylı vergiler üzerinden sağlanan yüksek faiz dışı fazla nedeniyle, devletin ekonomik ve sosyal yatırımlarını çöktürmüş ve gelir dağılımını olumsuz etkilemiş olması,
- Ücret politikalarıyla, hak geriletici düzenlemeleriyle "sosyal devlet" üzerinde yıkıcı etkilerinin olması ve gelir dağılımını taşınamaz ölçüde eşitsizliğe sürüklenmesi,
- Bölgesel kalkınma politikalarına kaynak tahsisini sınırlayıcı etkisiyle ülkede bölgeler arası dengesizlikleri artırması ve bu nedenle terörün yeşermesi için uygun sosyo-ekonomik ortamın oluşumuna dolaylı katkı sağlaması,
- Geleceği öngörme yeteneğini ve küresel etkilere karşı geliştirilebilecek ülke stratejisi reflekslerini iyice köreltmesi gibi olumsuzluklar ortaya çıkmıştır, çıkmaya devam etmektedir... Bu durum sürdürülemez!

Bu İstikrar Programı, artık sürdürülebilme özelliğini kaybetmiştir.

Bu program, yıldan yıla katlanarak büyüyen dış kaynak girişlerine bağımlı kalmıştır. Bu durum, dış açıkların büyüyerek gitmesine yol açan, dış kaynak girişlerini cazip kılmak için faizlerin uzun vadede yüksek düzeylerde kalmasını öngören, dolayısıyla yabancı fonlara yüksek getiriler vadeden bir nitelik taşımıştır.

Yabancı fonlara yüksek faiz/kâr getirileri yanında, düşük değerli döviz kurları üzerinden kur kazançları ve garantili geri dönüş imkânları da sağlayan yürürlükteki İstikrar Programı, ulusal kaynakların sürekli olarak dışa kanamasına yol açmıştır. Dolar cinsinden yıllık kazançlar, bugün %20'ler düzeyinden daha aşağıya çekilememektedir. Bu, ABD'nin borçlanma faizlerinin 4 katıdır. Borsada sağlanan kazançlarsa dolar bazında genelde %30'ları aşmaktadır. Bu aşırı mali sömürü koşulları ve dışa kanama, sürdürülebilir nitelikte değildir.

Dış kaynak girişi dış borcu azaltmıyor, artırıyor.

Dış kaynak girişlerinin bir bölümü sıcak para, bir bölümü portföy yatırımı, bir bölümü de doğrudan yatırımdır. Ama ortak özellik, dış kaynak girişlerinin büyük bir bölümünün dış borç yaratıcı oluşudur. Süreç içinde kamu dış borçları sabit kalmaya yönelirken, iç finansman imkânları daralan özel sektörün dış borçları hızla artmıştır. Buna çok hızlı artan kamu iç borçları da eklenirse, 8 yıllık mali istikrar ve sıkı borç ödeme programına rağmen, borç yükü ağırlaşan bir ekonomi tablosu gerçeği değişmemiştir. Ekonominin ana kırılma noktalarından biri budur.

İkinci önemli kırılma noktası, dış açıkların dayanılmaz ağırlığıdır.

2000 öncesinde milli gelirin %1-2'si aralığında değişen cari açıklar, 2001 yılı kriz ortamında %4,5 olmuştur; bu oran 2006 yılında iki katına çıkmış, yani %9'a ulaşmıştır!

Cari açık ile büyüme ilişkisi de hastalığın derinleştiğini göstermektedir. 2002'de 100 birimlik milli gelir artışı için katlanılan cari açık 4,3 birimken, 2005 yılında 100 birim büyüme için 37,5 birim cari açık oluşmuş ve nihayet 2006 yılında 100 birimlik büyüme 81 birimlik cari açık pahasına gerçekleşebilmiştir! Programın mantığı, aynı miktar ekonomik büyüme için her yıl daha yüksek cari açıkları gerekli kılmaktadır. Bu, sürdürülemez bir ilişkidir.

Cari açıkların en büyük kaynağı, dış ticaret açıklarıdır. Dış ticaretin açıklarını büyüten en önemli etkense, düşük değerli döviz kuru nedeniyle ithalatın cazip kılınmasıdır. Hatta, ihracatın giderek artan oranda ithalata bağımlı olmasıdır. Çünkü, iç piyasadan ara malı temin etmek yerine bunu ithal etmek daha ucuza gelmeye başlamıştır. Böylece, Türkiye'nin ekonomik büyüme modeli ve dış ticaret tarzı, kendi ülkemizde değil, bize mal satan ülkelerde istihdam yaratıcı özellik kazanmıştır. Bu modelin mutlaka gözden geçirilmesi gerekir.

Türkiye'nin çok önemli bir açığı da, tasarruflarının yatırımlarına yetmemesidir.

Bunun son yıllarda ilk kez özel tasarruf-özel yatırım dengesizliği olarak da ortaya çıkmış olması, önemli bir olumsuzluk etkenidir. Özel kesimin giderek daha fazla dış borçlanmaya yönelmesinin önemli bir nedeni de budur. Özel kesimin dış borcu 121 milyar dolarlık boyutla ilk kez kamu dış borcunun da önüne geçmiştir. Özel sektörün dış kredi kaynaklarına daha fazla yönelmesinin diğer bir nedeni, bu kaynakların maliyetlerinin mevcut kur yapısında daha düşük olmasıdır. Ayrıca, içerde mali sistemin giderek yabancı banka denetimine girmesinin getirdiği kısıtların etkisini de unutmamak gerekir.

Türk toplumunun daha yüksek tasarruf yapmaya özendirilmesi ve böylece sürekli olarak dış kaynaklara ve yüksek borçlanmaya dayalı bir büyüme anlayışından vazgeçilmesi gerekmektedir. Çünkü mevcut durum, sorunların halinin altına süpürülmesinden başka bir şey değildir ve giderek çok düzeltmelerini davet etmektedir.

Sıfırdan yatırım için gelen doğrudan yabancı sermaye çok sınırlıdır.

Gelen doğrudan yatırımcı sermaye, ya özelleştirilen kamu şirketlerini, ya banka ve sigorta şirketleri başta olmak üzere özel şirketleri, ya da Türkiye'den gayrimenkul satın almaya gelmektedir. Bankacılık sistemini kontrolsüz bir şekilde yabancı bankaların hakimiyetine açan bugünkü kısa görüşlü yaklaşımlar terk edilmelidir.

CHP iktidarında temel alacağımız Orta Vadeli Kalkınma Stratejisi ile kriz riskini aşacağız, sürdürülebilir büyümeyi sağlayacağız.

CHP'nin ekonomi programı dünyaya açık, kayıtlı, uzun zamandır ihmal edilen sosyal politikalara önem veren bir program olacaktır. Bütüncül, dengeli, sürdürülebilir bir büyüme modeli esas alınacaktır. İstikrar içinde, üretime dayalı bir büyüme hedef alınacaktır.

Kısa vadede önceliğimiz, mevcut iktidarın ekonomiyi getirdiği uçurumun kenarından süratle çekip almaktır.

- Hem piyasaya, hem de devlete ihtiyaç olduğu, artık küresel kabul gören bir yaklaşımdır. Piyasaların zafiyetlerini dikkate alarak akılcı ve piyasa dostu - bu iktidarın yaptığı gibi kuralsız değil - düzeltme amaçlı politikalar gereklidir.
- Bize benzeyen birçok ekonominin çok önceden oluşturduğu güçlü bir makro riskleri yönetme çerçevesi oluşturulmalıdır.
- Kısa vadede mali disiplini korurken, büyüme dostu bir yapıya getirilmesi için gereken yapısal reformlar gerçekleştirilmelidir.
- Ekonomi yönetiminden sorumlu birimlerin koordinasyonu sağlanmalıdır.
- Dış piyasalar karşısındaki kırılganlık ve bunun neden olduğu makroekonomik riskler özenle dikkate alınmalıdır.

CHP iktidarında, ülkemizi ekonomik kırılganlıktan hızla kurtaracak, orta vadeli bir kalkınma stratejisini yaşama geçirecek yepyeni bir "Türkiye Projesi"ni uygulamaya koyacağız.

- Bu amaçla, sürekli ve yüksek büyüme, toplumun geniş kesimlerinin üretim sürecine katılması, artan gelirin daha adaetli paylaşılması, Türkiye'nin küresel bir ekonomik güç olması, tam üyeliği hedeflediğimiz AB'deki refah seviyesine hızla ulaşılması hedef alınacaktır.
- Bu dikkat ve kararlılık içinde cari açığın GSYH'ye oranını %4'e çekeceğiz. Enflasyonu %5'e indireceğiz. Büyüme %6'nın üzerinde tutacağız. İşsizliği %7'nin altına çekeceğiz.

CHP iktidarında, üretim ekonomisi için güçlü mali piyasalar yaratılacaktır. Bu çerçevede;

- Merkez Bankası'nın bağımsızlığı özenle korunacaktır.
- İMKB'nin daha çok derinleştirilmesi, sermaye piyasalarına olan güvenin artırılması, sermayenin tabana yayılmasının hızlandırılması hedef alınacaktır.
- Kamu harcamalarının, ekonomide büyüme, istihdam ve verimliliği artırıcı alanlara yönlendirilmesi ve borçlanma dışı kaynaklarla harcamaların finansmanına öncelik verilecektir.
- Kamu açıklarını Merkez Bankası kaynaklarıyla finanse etmekten uzak durulacak, bütçe disiplinine kararlılıkla uyulacaktır.
- Vergi, kamu harcamaları finansmanının temel kaynağını oluşturacaktır. Vergi politikaları adaetli, çağdaş, kolaylaştırıcı ve yatırımları özendirici olacaktır.
- Orta vadede, kamu finansmanını riske sokmaksızın, yaygın, düşük oranlı ve adil bir vergi sisteminin oluşturulması, rekabet gücünü ve işgücü talebini artırmak temel önceliklerdir.

Güçlü ve ileri teknolojiye dayalı, dışa açık bir sanayileşme politikasıyla işsizlik azaltılacak, sosyal dengeler korunacaktır.

- Ekonomi politikalarının temel amacı, işsizliği azaltmak ve hızla iş olanaklarını artırmak suretiyle yüksek büyüme hızlarına ulaşmak olmalıdır. Çalışabilir nüfusa iş verememeyi kaynak israfı olarak görüyoruz.
- Toplam istihdam artırılmalıdır. Uygulanan bütçe politikaları, sosyal destek sistemleri fırsat eşitliğini, adaleti, dışlanmışlığı engellemekten uzaktır. Büyüme ve istihdam artışının, yani etkinliğin önünde engel teşkil etmemektedir.
- Sanayiye dışlayan hizmetler sektörü öncülüğünde büyüme senaryolarını bu ülkenin gerçeklerine uygun bulmuyoruz. Büyüme, sanayi öncülüğünde olmalı; ihracatı, dış talebi önemsemelidir.
- İhracat dostu bir sanayi stratejisinin gerçekleştirilebilmesi için Türkiye'nin rekabet gücünün artırılması gerekmektedir. Bu amaçla, yeni, çağdaş ve etkin bir teşvik politikası benimsenmelidir. Uzmanlaşmaya ve yeniliklere açık KOBİ'ler, yeni sanayileşme modelinin bel kemiğini oluşturmalıdır.
- Tarım sektörü uzun zamandır çok ihmal edilmiştir. Dünyanın en gelişmiş ülkelerinde bile tarım, özel önemle desteklenen bir sektördür. Tarımsal yapının ekonomik nitelikli tarım işletmeciliğine dönüştürülmesi gerekmektedir.

EKONOMİ

BÜYÜME - ÜRETİM EKONOMİSİ

HEDEFİMİZ: VERİMLİ, ÖRGÜTLÜ, KAYITLI, DÜNYAYA AÇIK, SOSYAL PİYASA EKONOMİSİ.

Dengeli, hızlı ve sağlıklı ekonomik büyüme için, halkın refahı ve halkın mutluluğu için...

- Rekabeti güvence altına alarak, girişimcilik ruhunu özendirerek, sabit sermaye yatırımları ve yerli-yabancı yatırımcılar için en uygun iklimi yaratarak, iş ahlakı kurallarının gözetilmesini sağlayarak, piyasa kurallarını en iyi şekilde işletebilmek gerekiyor.
- Bu amaçla, ekonomide alınacak kararlara işverenlerin ve çalışanların etkin olarak katılımının sağlanması gerekiyor.
- Daha çok YATIRIM, daha çok YENİLİK, daha çok ÜRETİM, daha çok İSTİHDAM, daha çok İHRACAT yapılması gerekiyor.

Bunun, çiftçimizin, çalışanlarımızın, esnafımızın, girişimcilerimizin, çocuklarımızın ve emeklilerimizin, yani ülkemizin ortak çıkarları ve esenliği için gerçekleştirilmesi gerekiyor.

Hepsinin siyasi, ekonomik ve toplumsal istikrar içinde, barış ve huzur içinde, uzlaşma ve dayanışma içinde bir Türkiye'de yaşama geçirilmesi gerekiyor...

CHP, bu göreve taliptir.

Istikrar içinde üretime dayalı hızlı büyüme...

- Ekonomide, makro ekonomik dengeleri koruyarak istikrarı sağlamak önceliklidir. Enflasyonun %5'in üzerine çıkmaması, kalıcı bir politika olarak hedeflenmelidir.
- Sıcak para ve ithalatta şişirilmiş, sanal büyüme değil; üretime dayalı, dış rekabet ve ihracat gücü yüksek, sağlıklı, sürdürülebilir bir hızlı büyüme hedeflenmelidir.
- Türk Eximbank'ın ihracat kredilerinin ihracatçının rekabet gücünü artıracak maliyetlerle sunulması hedeflenmelidir.
- Dış pazarlarda Türk ürünlerinin rekabet potansiyelini artırmak için tanıtım ve pazarlama organizasyonları oluşturulmalıdır.

Globalleşme dünyanın bir tercihi değil, bugünün bir gerçeğidir.

- Bu gerçeğin gereğini yapmak lazımdır. Ancak, "globalleşmenin gereğidir" diye ülke yararına ters düşen uygulamaları kabul etmek zorunluluğu yoktur. Globalleşmenin ulusal çıkar ve politikalara yönelik siyasal, sosyal ve ekonomik olumsuz etkileri önlenmelidir.
- Bu anlayışla, globalleşmenin kuralları ve dinamikleri içinde Türkiye'nin kendi yararını gözetecek tedbirleri alması zorunluluğu vardır.

İşte biz, bu farkı getireceğiz, bu dikkati göstereceğiz.

Istikrar içinde hızlı büyüme için para politikası...

- "Yüksek Reel Faiz - Düşük Kur - Borçlanma" kıskacı, piyasa kuralları içinde aşılmalıdır.
- Yüksek reel faiz politikası gözden geçirilmelidir. Yüksek reel faizin enflasyon artışını frenlerken, sabit sermaye yatırımlarını caydırıcı, üretim temelinde sağlıklı büyümeyi ve işletme bütçelerini zorlayıcı etkileri önemle dikkate alınmalıdır.
- Merkez Bankası, görevini özerk bir yapı içinde özen ve kararlılıkla yerine getirirken, ekonomi yönetiminden sorumlu birimlerle uyumlu çalışmalıdır. Özellikle;
  - Enflasyonun %5'in üzerine çıkmamasını,
  - Reel faiz düzeyinin sabit sermaye yatırımları için caydırıcı olmamasını,
  - Piyasalarda oluşacak olan döviz kurunun ihracat, turizm ve diğer döviz getirici faaliyetler açılarından sürekli bir rahatsızlık kaynağı oluşturmamasını,
  - Üretime dayalı hızlı büyüme hedefimizin, yurt içi yatırım ve dış finansman ihtiyacının gerçeklerinin gözetilmesini,
  - Yurt dışında varlığını sürdüren ve reel faiz getirisinin cazibesine göre hızla hareket eden likidite bolluğunu dikkate alan etkin politikalar geliştirilmesine diğer birimler gibi, Merkez Bankası'nın da katkısı sağlanmalıdır.
- Ekonomimizin "spekülatif, yabancı sıcak paraya" olan bağımlılığı aşılmalıdır.
- Doğrudan yabancı sermayeyi Türkiye'de üretime, istihdama, ihracata ve teknolojiye katkı verecek bir unsur olarak görüyoruz. Bu nedenle yeni tesis ve işletme kuracak, yeni üretim kapasitesi yaratacak doğrudan yabancı sermayeyi sektör bazında ve önemli büyük projeler bazında özendiracağız.
- Yeni bir turizm hamlesi başlatacağız. İhracatı ve turizm sektörünü, yurt dışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerini destekleyeceğiz. Döviz gelirlerimizi artıracacağız. İhracatın ithalata olan bağımlılığını en alt düzeye indireceğiz.

Bütçe disiplinine bağlı kalınacaktır.

Gerçekçi, dengeli ve yeterli büyüklükteki devlet bütçesini, ekonomik istikrarın gücü olarak değerlendirmek ve bütçe disiplinine bağlı kalmak, temel önceliğimiz olacaktır.

Ulusal bankacılık sisteminin sağlıklı gelişmesini, ulusal bankacılıkta (doğrudan ve dolaylı) toplam yabancı payının belirli bir oranı aşmaması hedeflenmelidir.

T.C. Ziraat Bankası özelleştirilmeyecek.

Ziraat Bankası'nın, tarım ve hayvancılık sektöründe çiftçi ile tarım kooperatif ve birliklerine destek ve finansman sağlayan bir kamu ulusal ihtisas bankası olarak, etkin ve özerk bir yapıda görevini sürdürmesi sağlanacaktır.

Halk Bankası, esnaf ve KOBİ'lerin ulusal ihtisas bankasına dönüştürülecektir.

Halk Bankası'nın, esnafın ve KOBİ'lerin faaliyetlerini destekleyen, kredi ve finansman olanakları yaratarak onların sağlıklı büyümelerine ve teknolojik yapılanmalarına katkı sağlayan bir yapıya kavuşturulması şarttır. Halk Bankası'nın yönetiminde kamu kontrolü korunmak kaydıyla, esnaf ve KOBİ'lere yönelik güçlü bir ulusal ihtisas bankası olarak etkin ve özerk bir yapıda görevini yapmasının şartları yaratılacaktır.

Mali Piyasalar Kurumu'nu oluşturacağız.

TMSF'yi, BDDK'yı ve SPK'yı tek çatı kurum (Mali Piyasalar Kurumu) altında birleştirerek etkinliği sağlayacağız.

İMKB'nin güçlenmesini hedef alacağız.

İMKB'nin güçlenmesini, mevzuat ve piyasa kuralları içinde yaygınlaşmasını destekleyecek, manipülatif işlemlerin etkin olarak tespit ve denetimini sağlayacak düzenlemeler yapacağız.

Sermayenin tabana yayılmasını destekleyeceğiz.

Sermayenin tabana yayılmasıyla üretim gücünün artmasını sağlamak, bu amaçla halka açılmaları teşvik etmek, küçük yatırımcının şirket yönetimlerinde yer alması için gerekli düzenlemeleri yapacağız.

Sermaye piyasasına olan güvenin artmasını sağlayacağız.

Belirli holdinglerin dini inançları sömürerek, izinsiz arz ile hukuk ve etik dışı yöntemlerle, nitelikli dolandırıcılık olarak tanımlanan uygulamalar sonucu mağduriyeti ortaya çıkarmış küçük yatırımcıların durumlarına çözüm getirmek ve iktidarın da suç ortağı olduğu bir sömürü çarkını durdurmayı ulusal bir görev sayacağız.

Bankacılık krizi mağduriyetlerini gidereceğiz.

Bankacılık krizinde mağdur olmuş, sorunlarına makul çözüm getirilmemiş olan küçük yatırımcıların mağduriyetlerini giderici düzenlemeler yapılacaktır.

Sermaye piyasasının derinleşmesini hedef alacağız.

Sermaye piyasasının asli görevi olan ekonominin barometresi olma işlevini gereğince yerine getirebilmesi ve derinlik kazanması için düzenlemeler yapacak; sermaye piyasası gelirleri için uygulanan, vergide yerli-yabancı yatırımcı farkını kaldıracaktır.

Yasal zemini hazır olan KOBİ Borsalarına etkin olarak işlerlik kazandıracaktır.

Sigorta sektörünün gelişmesini sağlayacağız.

Sigorta sisteminin, gerekli denetim ve uygun faaliyet ortamı yaratılarak sağlıklı gelişmesi, halkın refahına ve ekonomiye katkısının artırılması hedeflenmelidir. Sigortacılıkta mesleki yeterliliğin sağlanması için lisans sistemini oluşturacak, gerekli altyapı için eğitim imkânlarını geliştirecek düzenlemeler yapılmalıdır.

Deprem Sigortası'na işlerlik kazandıracaktır.

Toplumda sigorta bilincinin oluşup yerleşmesini sağlayarak, risk bölgelerinden başlayarak "Zorunlu Deprem Sigortası"na işlerlik kazandıracaktır.

Yurt dışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerinin gelişmesini her yönüyle destekleyeceğiz.

Yurt dışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerinin teminat mektubu ihtiyacının karşılanmasındaki mevcut sorunlar için Yurt Dışı Müteahhitlik Müşavirlik Hizmetleri Güvence Fonu'nu oluşturacağız.

CHP, ekonomide bütün bunları gerçekleştirmek için...

- Ülkemizin dış açığını, üretim ve ihracatla aşmak için...
- İstikrar içinde büyüyecek dış rekabet gücü yüksek bir ekonomi için...
- Türkiye'nin sosyal ve toplumsal barışının güvencesini oluşturacak bir iktidar kurmak için...

Yola çıkmıştır... Yolumuzda kararlıyız!

EKONOMİ

VERGİ

VERGİDE ADALETLİ, ÇAĞDAŞ “YENİ DÜZEN”.

Vergi sistemini, ekonomik büyümenin engeli değil, destekçisi olan bir yapıya dönüştüreceğiz.

- Vergi düzeni, ekonomik büyümenin, istihdam artışının, girişimcilik ruhunun gelişmesinin önünü açmalıdır. Vergi sistemi, kaynak dağılımını olumsuz etkilememeli, ekonomide verimsizliğe yol açmamalıdır.
- Biz vergide, böyle bir değişimin öncülüğünü yapacağız... Vergi sistemini, toplumsal uzlaşma temeli üzerine oturtacağız. “Sosyal adaletin, devlete güvenin, hızlı büyümenin ve halka hizmetin” temel dayanağına dönüştüreceğiz.

“Vergi Reformu” ile toplumda vergi ödeme bilincini yaygınlaştıracacağız.

- “Adil, sürdürülebilir, ekonomik büyümeye katkı sağlayan, halkta adalet ve güven duygusu yaratan, etkin ve basit” bir vergi sistemi oluşturacağız.
- AZ kazandıktan AZ, ÇOK kazandıktan ÇOK vergi alınacak. Herkes ödeme gücüne göre vergi ödeyecek.
- Ücretli ve maaşlıların vergi yükünü azaltacağız.
- Esnaf ve sanatkarlar ile ücretlilere uygulanan gelir vergisi oranlarını diğer mükelleflerin tabi olduğu tarifieden 5 puan düşük olarak belirleyeceğiz.
- Sermaye değer artış kazançları dahil, tüm sermaye gelirleri makul düzeyde vergilemeye tabi tutulacaktır. Bu kapsamda, faiz ve menkul değer geliri sahiplerinin de, ülkemiz vergi gelirlerine, AB ülkelerinde geçerli vergi oranları ölçeğinde katkıda bulunmalarını sağlayacağız.
- KOBİ'lere yönelik vergi kolaylıkları getireceğiz.
- Belirli ölçekteki ve belirli sektörlerdeki yatırımlara dönük olarak özel vergisel destekler sağlayacağız.

- Ülkemizde %72 düzeyinde olan “dolaylı vergilerin, toplam vergiler içindeki payını” azaltmayı, tüketim vergileri payının Avrupa ülkeleri düzeyine çekilmesini hedef alacağız.
- İstihdam üzerindeki vergi ve sosyal güvenlik yükünü azaltacağız. Ekonomide kayıt dışı istihdam oranı azaldıkça istihdamdan kaynaklanan vergi ve sosyal güvenlik yükünün indirilmesi de sürdürülecek.
- AB uygulamalarına paralel olarak, halen %18 oranında KDV'ye tabi çeşitli sektör ve alanlarda KDV oranlarını gözden geçireceğiz.
- Çiftçinin kullandığı mazot üzerindeki ÖTV'yi kaldıracağız.
- Gelir vergisindeki oran indirimlerine paralel olarak, istisna ve muafiyetleri, sosyal amaçlar, AR-GE ve teknolojik gelişme, bölgesel kalkınmayla istihdamın artırılması konularıyla sınırlayacağız.

Ekonomiyi hızla kayıt içine alacağız.

- Vergi tabanını genişletecek, kayıtdışı ekonominin büyüklüğünü hızla azaltacak, belge sistemini yaygınlaştıracak etkin önlemler uygulamaya koyacağız.
- Kayıtdışı ekonominin, GSYİH içinde %50'ye ulaşan payını, 5 yıl içinde önemli ölçüde azaltacağız; orta vadede AB ülkeleri düzeyine çekeceğiz.

Çağdaş, etkin, kolay, hukuka saygılı bir vergi yönetimi kuracağız.

- Özerk, etkin, verimli ve saydam bir vergi idaresi oluşturacağız.
- Vergi yönetimini güçlendireceğiz, denetimini etkinleştireceğiz. Gelir idaresinde, “etkin, güçlü, verimli ve saydam” bir yapı oluşturacağız.
- İstisna ve muafiyetler kapsamında olan vergi harcamalarını düzenli olarak kamuoyunun bilgisine sunacağız.
- Topladığımız verginin hesabını vereceğiz: Toplanan verginin nereye harcandığını, düzenli olarak kamuoyunun bilgisine sunacağız.
- Kararlı, üretimde artışı ön plana alan ekonomi politikalarıyla toplanan vergilerin ağırlıklı olarak borç faizlerine kaynak oluşturmasına son vereceğiz.

ULUSAL SANAYİMİZE SAHİP ÇIKACAĞIZ. “Teknolojik düzeyi ve dış rekabet gücü yüksek, sosyal ayağı güçlü ileri ulusal sanayi”, CHP'nin İktidar Programı'nın, ekonomide yapılanma politikalarının temel dayanağıdır.

- Yüksek verimliliğe dayalı, dış rekabet gücü yüksek, bilgi çağının ileri sektörlerinde yoğunlaşan “Ulusal Sanayileşme”, temel önceliğimiz olacak. Mevcut endüstriyel yapının bu doğrultuda dönüşümünü hedef alacağız. Doğal kaynakların değerlendirilmesini ön plana alacağız.
- Maden cevherlerimizin işlenmiş halde ihracına özen göstereceğiz.
- Sanayimizin ağırlıklı olarak ithal kaynaklı ara mallara dayandırılmasına yol açan piyasa ortamının, üretimi ve ihracatı özendirecek çerçevede yapılanmasını hedef alacağız.
- Ulusal savunmanın araç ve gereç ihtiyacınının, giderek daha yüksek oranlarda ulusal sanayinin olanaklarıyla karşılanmasını hedef alacağız.
- Bize mal ve hizmet satan ülkelerde değil, kendi ülkemizde istihdam ve üretim artışı sağlanmasına öncelik vereceğiz.

AR-GE'ye destek, her alanda teknolojik yapılanma...

- Türk sanayisinin genel anlamda rekabet gücünü artıracak AR-GE benzeri alanlara yoğun destek sağlayacağız. Araştırma ve Geliştirmeye (AR-GE) her yıl GSMH'nin % 0,60 (2008 yılı için 3,4 milyar YTL) oranında doğrudan nakdi destek sağlayacağız. “AR-GE harcamalarının GSYİH'ye oranını” 5 yıl içinde %2'ye çıkaracağız. Yani, bugünkü düzeyini ikiye katlayacağız; bunun yarısını kamu kesimi ve kaynağıyla gerçekleştireceğiz.
- Devlet, özel ve vakıf üniversitelerinin kurulu kapasitelerinin verimli kullanılabilmesi ve bulunduğu coğrafyada bilgi, araştırma ve öğrenimde çekim merkezi haline gelmesi amacıyla Türkiye'yi bölgemizin bir eğitim ve AR-GE üssüne çevireceğiz.
- Yetmiş insan kaynağımızın emeğini, beyin birikimini, fikir ve projelerini, verimlilik içerisinde ekonomiye kazandırmak için üniversite-özel sektör ve kamu araştırma birimlerinin işbirliğini sağlayacağız.
- Yurt dışında bulunan mühendislerimize, uzmanlarımıza, girişimcilerimize ve yatırımcılarımıza Türkiye'de yaşanabilir ve çalışılabilir bir ortam sunarak, beyin göçünü tersine çevireceğiz.

Yatırım için güvenli, istikrarlı ortam...

- “Yeni tesis, fabrika ve işletme” amaçlı daha çok sabit sermaye yatırımı için, ülkede yerli ve yabancıya uygun, güvenli, istikrarlı bir yatırım ortamı, yatırım dostu bir iklim yaratılmalıdır.
- Yerli veya yabancı sabit sermaye yatırımlarına ilişkin bürokratik işlemler en alt düzeye indirilmelidir.
- Uluslararası uygulamalara paralel, onlarla uyumlu bir hukuk, vergi, muhasebe altyapısının varlığı ve bu alanlardaki öngörülebilirliği, iyi bir yatırım ortamının temel koşuludur. Bunun hızla sağlanması zorunludur.

Yeni etkin bir “Teşvik Sistemi”ne ihtiyaç vardır...

Mevcut teşvik sistemi amaca hizmet etmiyor, sonuç vermiyor.

Halen 49 ilde uygulanan “teşvik”te, vergi avantajı, arazi ve enerji desteği olmasına rağmen, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde işe yaramamıştır. Bu nedenle, yürürlükteki teşvik sistemi kökten değiştirilecektir.

Çeşitli coğrafi bölgelerdeki her türlü yatırımı teşvik anlayışından, SEKTÖREL TEŞVİK anlayışına geçeceğiz.

Türkiye'nin sanayileşmede öncelikli sektörleri yeniden belirlenecek, yeni yatırımlar teşvik yoluyla bu alanlara yönlendirilecektir. Bu anlayışla, “teknoloji ve bilgi üretimine, ulusal sanayinin ve ihracatın gelişmesine, KOBİ'lere ve bölgesel kalkınmaya” yönelik yatırımlar sektör ve büyük projeler temelinde desteklenecektir. Sektörel bazlı teşviklerde, nakit desteği, prim ödemesi, vergisel avantajlar, arsa-arazi tahsisi, enerji desteği, kredi garantisi gibi tüm teşvik enstrümanlarını içeren bir “paket” yaklaşımı uygulanacaktır.

Bilgi ve diğer ileri teknoloji sektörlerine yoğun destek sağlayacağız.

Türk sanayisinin genel anlamda rekabet gücünü artıracak AR-GE benzeri alanlara yoğun destek sağlayacağız. Bilgi teknolojileri, bilişim ve yazılım, bio-teknoloji, genetik, uzay, yeni malzemeler, savunma sanayii gibi ileri teknoloji sektörlerini ekonominin sürükleyici öncü sektörlerine dönüştürmek için özellikle destekleyeceğiz. Bu alandaki teşvikleri daha uzun vadeli hale getireceğiz.

İhracatın, kapasite kullanımının ve istihdamın artırılmasını etkin vergi teşvik araçlarıyla özendireceğiz.

Dünya pazarları için mal ve hizmet üreten, ileri teknolojileri hem üreten, hem de kullanan, kalite ve marka yaratan sanayileri destekleyerek, ekonomiye rekabet gücü kazandıracacağız.

Büyük ölçekli yatırımlara yönelik vergi teşviği getireceğiz.

İstihdam artışına teşvik.

İlave istihdama dönük sosyal güvenlik prim ve gelir vergisi avantajı yeni koşullarla yurt çapında uygulanacaktır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi dahil, Anadolu'nun farklı bölgelerinde “Özel Endüstri Bölgeleri” kurulmasını teşvik edeceğiz.

Bu bölgelerde, bedelsiz arsa sağlayacağız, enerji maliyetlerini vergiden arındıracağız. Çalışanlara dönük olarak %100 oranında vergi ve sosyal güvenlik primi avantajı getireceğiz. Belirli üretim ve ihracat taahhütleriyle çalışacak söz konusu bölgeleri birer “ihracat üssüne” dönüştüreceğiz.

- Ekonomimizin, eğitim ve sağlık hizmetlerinin, kentsel ve kırsal yerleşimin altyapı eksikliklerinin çağımızın ileri teknikleri çerçevesinde hızla giderilmesini plan disiplinine bağlayarak, hızla tamamlanmasını hedef alacağız.

SANAYİLEŞME, BİLİŞİM, ESNAF

BİLİŞİM

BİLGİ TEKNOLOJİSİ VE BİLİŞİMDE ÖNDER ÜLKE OLACAĞIZ.

İçinde bulunduğumuz yeni bin yılın en sarsıcı özelliği, "değişim" kavramında gizlidir. Bilgi ve iletişim teknolojileri, internet, genetik, nano- teknoloji, biyo-teknoloji, nöro-teknoloji ve pek çok başka yeni teknoloji hızla yaygınlaşmaktadır. Bu araçlardan etkin bir biçimde yararlanan yeni mal ve hizmetlerin kullanıma sunulmasıyla yaşamın tüm boyutları; çalışma, üretim, ticaret, iş yapma, eğlence, öğrenme, yönetim ve yaşam biçimleri hızla değişmektedir.

Kol emeğinin yerini zihinsel emek almakta; bilgi, bilim, teknoloji, Ar-Ge, zekâ bir üretim faktörü olarak ön plana çıkmaktadır.

Ekonomik ve sosyal yaşamı derinden etkileyen bu değişimler, dünyayı sanayi devriminden daha köklü bir biçimde yeni bir toplum biçimine taşımaktadır.

"Bilgi Toplumu" olarak adlandırılan bu dönüşümü yapmaya ve bilgi çağının gereklerini bir an önce yerine getirmeye kararlıyız.

Hedefimiz, Türkiye'yi "Bilgi Toplumu"na dönüştürmektir. Bu hedef; altyapı, eğitim, insan kaynakları ve teknoloji gereksinimlerinin göz önünde tutulacağı ve gerekli tüm yasal düzenlemelerin bir bütün olarak ele alınacağı bir "Bilişim Reformu"yla gerçekleştirilecektir.

Bilişim Reformu kapsamında;

- Dünyayla bütünleşmek ve rekabet üstünlüğü elde etmek için bireylerin ve kurumların etkin bir biçimde ve makul fiyatlarla kullandığı, hizmet ve içeriklerin adil olarak sunulduğu güçlü bir internet ve iletişim altyapısı oluşturulacaktır. Geniş bant hizmetler ve yeni nesil iletişim teknolojileri alanlarında gerekli altyapı çalışmaları hızlandırılacaktır. Elektrik - yol - su hizmetlerinde olduğu gibi, devletin her haneye internet erişim olanağı sağlaması Bilgi Toplumu projemizin nihai adımlarından biridir.
- Eğitimdeki temel amacımız, düşünen, sorgulayan, yaratıcı, girişimci, yenilikçi, dünyaya açık, bilgiye-teknolojiye ve sanata ilgi duyan bireyler yetiştirmektir. Ülkemizin tüm kaynaklarını seferber ederek, bilgili insan gücü yetiştirmek önceliğimizdir. Eğitim sistemimizde, bilgi toplumuna uygun bireylerin yetiştirilmesine dönük değişiklikler yapılacaktır.
- Yazılım, bilgi toplumunun altyapısını oluşturan temel endüstrilerden biridir. Yazılım üretiminin 'bacasız sanayi' olarak adlandırılması, iş kurma maliyetlerinin düşüklüğü ve yaratılan katma değer yüksekliği nedeniyle de ayrıca önem kazanmaktadır. Ülkemiz, genç ve dinamik insan gücü potansiyeli ve bulunduğu coğrafi konum itibarıyla uluslararası yazılım pazarından pay alabilme şansına sahip bulunmaktadır. Yazılım üretimi, AR-GE kapsamında stratejik bir alan olarak belirlenecek ve ülke çapında desteklenecektir. Bu amaçla, kamu kesiminin yazılım ihtiyacının olabildiğince yerli yazılım kaynağından karşılanması hedef alınacaktır.
- Bilişim işgücü yetiştirilmesine ve programcı eğitimine hız verilecek, ara eleman eğitimine başlanacaktır. Bu konularda, özellikle işsiz üniversite mezunları için hızlandırılmış programlar yaratılacak ve ciddi bir sosyal yaranın yeni bir alanda yaratılacak istihdamla azaltılması hedeflenecektir.
- Girişimcilik özendirilecek, çekirdek sermaye ve risk sermayesi yatırımları teşvik edilecektir.
- Teknolojik bilgiyi ticarileştirmek, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunu sağlamak ve teknoloji yoğun alanlarda yatırım olanakları yaratmak üzere üniversite-sanayi işbirliğini artıracak ve özendirilecek yeni düzenlemeler yapılacaktır.
- Teknoparklar yeni bir anlayış çerçevesinde yapılandırılarak ülke çapında yazılım geliştirme, satın alma ve pazarlama konularında danışma ve uzmanlık kurulları oluşturulacak, standartlaşma, teknolojik anlamda yönlendirme ve dış pazarlara açılma konusunda pazarlama ve dışsattım destekleri sağlanacaktır.

KOBİ'leri ekonominin itici gücüne dönüştüreceğiz.

- Yapısı uygun olan KOBİ'lerin bilgiyi ürüne dönüştürebilme yeteneklerinin güçlendirilmesini, AR-GE'ye dayalı teknoloji yoğun ürün ve üretim yöntemleri geliştirebilmelerini, böylelikle dış rekabet güçlerini artırabilmelerini hedef alacağız.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri'nde, 2013 yılına kadar, yazılım ve AR-GE'ye dayalı üretim faaliyetlerinin Gelir ve Kurumlar Vergisi'nden muaf tutulması uygulamasına devam edeceğiz.
- KOBİ'lerin kendi öz varlıklarıyla gerçekleştiremeyecekleri AR-GE, teknoloji ve yenilik (inovasyon) çalışmalarının, üniversiteler ve devlet desteğiyle gerçekleştirilmesini sağlayacağız.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Merkezleri (TEKMER) ve İş Geliştirme Merkezleri'ni (İŞGEM) daha etkin yapılarda yaygınlaştıracacağız.
- KOBİ'lerin bankalardan kullandığı kredilere verdiği garanti ve kefaletlerle teminat sağlayan Kredi Güvence Fonu A.Ş. (KGF) ile Risk Sermaye Şirketi işlevi gören KOBİ A.Ş.'nin sermaye yapılarının güçlendirilmesini ve faaliyetlerinin etkinleştirilmesini sağlayacağız.

Esnaf ve KOBİ'ler kredi pastasından gerçek paylarını alacaklar.

- KOBİ'ler için Kredi Garanti Fonu uygulamasına etkinlik kazandıracacağız. Esnaf ve sanatkârlara, KOBİ'lere sağlanan kredi olanaklarının yeni kredi ve finansman yöntemleriyle, hızla artırılmasını hedef alacağız.
- HALKBANK'ı, KOBİ'lerin ve esnafın ihtisas bankasına dönüştüreceğiz.
- Esnaf ve sanatkârlarımız ile KOBİ'leri, uygun faizli işletme ve yatırım kredileriyle destekleyeceğiz.
- KOBİ'lerin mali sektöre olan borçlarının yapılandırılmasına ilişkin Çerçeve Anlaşması'nın uygulanması sürecine etkinlik kazandıracacağız.
- Ulusal sanayiye ara malı üreten KOBİ'lere KDV indirimi desteği sağlayacağız.
- KOBİ'lerin enerji girdisi maliyetlerini dünyayla rekabet edilebilecek düzeye indireceğiz.

Esnaf vergisini ödeyecek, ancak esnafa haksızlık yapılmayacak.

**İktidar esnafa insafsızlık yapmak istedi, "hayat standardı"na geri dönmek istedi.
Meclis'te karşı durduk, engelledik!**

- Esnaf ve sanatkârlarımız, 26 çeşit vergi ve harç ödemekte, “vergi, harç ve prim yükü” altında ezilmektedir. Esnafı bu eziyetten kurtaracağız. Gelir vergisinde “hayat standardı” uygulamasına geri dönüşe izin vermeyeceğiz.
- Esnaf ve sanatkârların tabi olduğu “basit usul vergileme” yöntemine devam edeceğiz.
- Esnaf muafiyetinin kapsamını genişleteceğiz. Kaldırılmış olan, “vergiden muaf esnaf ve sanatkârların esnaf odalarına kayıtlı olmaları koşulu”nu yeniden öngöreceğiz. “Vergiden muaf esnaf belgesi”nin esnaf odalarınca verilmesini sağlayacağız.
- Gelir Vergisi Kanunu’nda esnaf ve sanatkâr tanımının yapılmasını sağlayacağız.

Esnaf ve KOBİ'ler Bakanlığı kuracağız.

Esnaf ve KOBİ'lerin sorunlarına en üst düzeyde sahip çıkacağız. Esnaf ve sanatkârların siyasi ipotek veya baskı altına alınma uygulamalarına son vereceğiz. Bu kapsamda;

- KOBİ'lerin uzmanlaşma ve örgütlenmelerini özendiracağız. KOBİ'lere araştırma, finansman, pazarlama, satış, proje yönetimi ve teknoloji danışmanlığı yapan birimleri güçlendireceğiz.
- Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun, başta TESK olmak üzere sosyal tarafların etkin olduğu, demokratik ve katılımcı ortamın sağlandığı bir yapıda hizmetlerini sürdürmesini sağlayacağız.
- Esnaf Kredi ve Kefalet Kooperatifleri'nin esnafa destek çalışmalarının güçlü ve etkin olmasını özendiracağız, yönlendireceğiz, denetleyeceğiz.
- “Teknolojik olanakları paylaşma ve iyileştirme, ölçek ekonomilerinden yararlanma” amacıyla belirli sektörlerde, aynı işkolunda faaliyet göstermekte olan KOBİ'lerin birleşmelerini ve dış rekabet gücüne kavuşmalarını destekleyeceğiz.

9

TARIM

**TARIM YÜK DEĞİL,
TÜRKİYE'NİN GÜCÜDÜR.**

Son 5 yılda çiftçi unutuldu, tarım çökertildi.

Gelişmiş ülkeler kendi tarım ve hayvan üreticilerini korur ve desteklerken, teslimiyetçi politikalara tutsak olan iktidar, tarımsal üretimi, hayvancılığı adeta ekonomimizin yüküne dönüştürmüştür. Bu durumu kabul etmiyoruz!

Son 5 yıldır çiftçi tam anlamıyla yoksullukla boğuşmaktadır. Girdi fiyatları katlanarak artmakta, ancak elindeki tarımsal ürün, ürettiği süt ve et masrafını dahi karşılamamaktadır. AB ülkeleri karşısında büyük ölçüde korumasız bırakılan tarım sektörü, giderek ülkemizin en önemli sorunu haline gelmiştir.

- Türkiye'nin tarımında üretim planlaması bulunmamakta, hangi ürünün ne için, nerede ve ne kadar üretileceği tamamen çiftçinin inisiyatifinde bulunmaktadır.
- Nüfusumuzun 3'te 1'i kırsal alanda yaşamaktadır. Tarım sektörünün istihdama katkısı %25 düzeyine inmiştir; GSMH'ye katkısı ise %10 kadardır.
- Tarımsal işletme sayısı 3 milyon 100 bin dolayında olup, işletmeler dünya ölçeğine göre son derece küçük ve çok parçalıdır. Bir işletmeye düşen arazi ortalama 4 parçadan oluşmakta olup, miktarı 6,1 hektar kadardır.
- 1000 dönüm tarımsal alana düşen iktisaden faal nüfus çok yüksektir. Arazi toplulaştırması çalışmaları çok yavaş gitmekte, arazi parçalılığı sorunu giderek artmaktadır. İşletmelerin küçük ve çok parçalı oluşu, emek verimliliğini düşürmektedir. İşletmelerde önemli sermaye sorunu vardır. Tarım topraklarında mülkiyet sorunu ciddi boyutlardadır. Yaklaşık 54 bin işletmenin hiç toprağı bulunmamaktadır.
- Tarım toprakları amaç dışı kullanılmaktadır. Tarım topraklarında önemli erozyon sorunu vardır. Gerek toprakta, gerek sularımızda kirlenme sorunu bulunmakta; kirlenen akarsuların çevresindeki verimli tarım alanları, verimsiz kıraç alanlar haline dönüşmektedir. Kişi başına düşen tarım toprağı son 20 yılda 3'te 1 düzeyinde azalmıştır.
- Sulanabilecek tarım alanlarının %40'ına hâlâ su götürülememiştir; ayrıca sulanan alanlarda da yanlış ve fazla sulamadan ötürü çoraklık, tuzlanma ve erozyon sorunları giderek ağırlaşmaktadır.
- Tarımın açıklanan yapısı yanında, çiftçide bilgi eksikliği oluşu, tarımsal yayımın yetersizliği, teknolojinin tarıma yeterli aktarılmayışı, uygun tohumluk ve damızlık sağlanmaması, girdilerin bir yandan pahalı oluşu, diğer yandan yanlış kullanılışı, gerek bitkisel, gerekse hayvansal üretimde verim düşüklüğüne neden olmaktadır.
- Üretici örgütlenmesi yetersizdir. Tarımsal kamu örgütlenmesi yetersiz olup, yetkiler 8 ayrı bakanlığa dağılmış durumdadır.
- Pamuk, yağlı tohumlar ve tüm hayvansal ürünlerde çok ciddi üretim eksikliğimiz bulunmaktadır. Son 5 yıllık süreçteki tarımsal üretim artışı ortalaması %1,4 olup, nüfus artışının altında kalmıştır.
- Türkiye'nin var olan tarımsal üretim yapısı, meyve-sebzeyle koyun eti dışında bitkisel ve hayvansal üretim alanlarının tümünde AB ile rekabet gücümüzün olmadığını göstermektedir.

Tarımdaki büyük potansiyelimize rağmen son 5 yıldır bu sorunlara çözüm getirilmemiş; tarım büyük ölçüde desteksiz, çiftçimiz ise korumasız bırakılmıştır.

Tarıma ve hayvancılığa güçlü destek vereceğiz; çiftçimizi ezdirmeyeceğiz.

- Çiftçimizin yoksullaşmasına, doğaya teslim olmasına, serbest piyasa koşullarında kaderine terk edilmesine, "çiftçiyi yok sayan anlayışa" son vereceğiz. Çiftçimizi refaha kavuşturacağız.
- Tarıma desteği, bugünkünün iki katına çıkaracağız: Her yıl çiftçimize, tarım ve hayvancılığa GSMH'nin %2'si oranında, yani bugün uygulanmakta olanın iki katı düzeyinde, "Tarımsal Destek" sağlayacağız.
- Çiftçimiz mazotu kullanırken vergiye, gübreyi kullanırken tüccara, elektriği kullanırken TEDAŞ'a çalışmayacak; kendisi ve ülkesi için çalışacak.
- Çiftçinin kullandığı elektriği ucuzlatacağız. Mazottan ÖTV almayacağız. Mazotu bugüne göre yarı yarıya ucuzlatacağız.

Tarımda yeniden yapılanmayı gerçekleştireceğiz.

- Ekonomik değeri daha üstün ikame ürünlerin üretimini destekleyeceğiz: Çiftçimizin ürettiği ürünlerin maliyetini düşürüp, verimini artıracacağız. Çiftçi, ürettiği her üründen hak ettiği bedeli ve primi zamanında alacak, ürünü elinde kalmayacak. Çiftçiye prim desteğini ekim döneminden önce ilan edeceğiz.
- Ülkemizin gerçekleri ve piyasaların talepleriyle uyumlu arazi kullanımı ve tarımsal ürün planlaması gerçekleştireceğiz; etkin olarak uygulanmasını özendireceğiz.
- Tarım ve hayvancılıkta verimin ve rekabet gücümüzün artırılmasını hedef alacağız. Verimli tarımsal üretim için arazi toplulaştırılma çalışmalarını destekleyip, hızlandıracağız.
- Sulu tarım altyapısını yaygınlaştıracacağız, sulanabilecek tüm topraklarımızı 10 yılda suya kavuşturacağız. Örtü Altı Tarım (seracılık) ile Ekolojik Tarımı geliştireceğiz; ihracata yönelik olarak destekleyeceğiz.
- Tarım topraklarının yabancılara satışını yasaklayacağız.
- Haksız ve insafsız ölçüdeki kotaları makul düzeye getireceğiz.
- Ülkemizin belirli bölgesinde “toprak mülkiyetinde feodal ilişkilerin” altında ezilen köylümüze sahip çıkacağız. Toprağı işleyen köylünün haklarını koruyacağız.
- Tarım Satış ve Kredi Kooperatiflerini ve Birlikleri’ni, çiftçinin tüm girdi ihtiyacını zamanında ve uygun fiyatla karşılayacak yapıya kavuşturacağız.
- Tarım Kooperatifleri’ni ve Kooperatif Birlikleri’ni destekleyeceğiz. Tüm çiftçilerin kooperatiflerde gönüllü olarak bir araya gelmesini özendireceğiz. Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri’ne hiçbir maddi destek yapılmayacağı hükmünü içeren 4572 sayılı yasayı değiştireceğiz.
- Birliklerin zamanında alım ve gereğince stok yapabilmeleri için yeterli miktarda düşük faizli krediye ulaşabilmelerini, ürünün çiftçimize ve ekonomimize için en iyi şekilde değerlendirilmesini sağlayacağız. Kooperatif işlemlerinden vergi almayacağız.
- Üretimde kullandığı elektrik ile tarım ve hayvancılık kredisi borcu nedeniyle icralık olan çiftçimize sahip çıkacağız. Çiftçilerin TEDAŞ, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri’ne olan borçlarını, ödeyebilecekleri şekilde yeniden yapılandıracağız.
- Tarıma Güçlü Destek Projemiz çerçevesinde, Ziraat Bankası kredilerine enflasyon altında faiz uygulanmasını sağlayacağız.

Tarımsal yapıyı ekonomik nitelikli tarım işletmeciliğine dönüştüreceğiz.

- Tarım sigortasını yaygınlaştıracacağız. Küçük üreticilerin sigorta primini devlet olarak karşılayacağız.
- Ürün borsalarını yaygınlaştıracacağız ve etkinlik kazandıracacağız. Lisanslı depoculuk hizmetlerini etkinleştireceğiz. Üreticiyi fiyat hareketlerinden korumak için avans ödeme (ön ödeme) sistemini geliştireceğiz.
- Ekonominin taleplerini, toplumun ihtiyaçlarını karşılayan tarımsal üretim yapısını hedefleyeceğiz. Tarımsal üretim, pazar ve ürün işleme süreçlerini bütünleştireceğiz.
- Ürün üretim desenini değiştireceğiz. Ülkemizi 5 yıl içinde yağlı tohum ve pamuk ithalatçısı olmaktan kurtaracak politikalar uygulayacağız.

- Meyveciliğe önem vereceğiz, ihracat desteklerini yükselterek meyve ihracatını artıracacağız. Zeytinciliğin geliştirilmesini, zeytinyağında dünya markası yaratılmasını hedef alacağız. Sofralık dane zeytine de prim vereceğiz.
- Hububat, yağlı tohumlar, çeltik ve yem bitkileri üretiminin artırılmasını sağlayacak önlemler alacağız, tohum ıslahını ve üretimini yaygınlaştıracacağız.
- Geniş üretici kitlelerinin geçim kaynağını oluşturan tütün, şeker pancarı ve çayda verimliliği ve geliri artıracak dönüşümleri gerçekleştireceğiz. Üretici lehine değişim sağlayacağız.
- Ülkemizin fındık üretimindeki tekelci gücünü, üreticilerimiz ve ulusal çıkarlarımız lehine değerlendireceğiz. FİSKOBİRLİK'i saydam, etkin güçlü şekilde yeniden yapılandıracağız. İzleyeceğimiz fiyat, alım ve stok politikasıyla dünya piyasalarında ulusal çıkarlarımıza en uygun fiyatın oluşmasını sağlayacağız.
- Fındık Borsası'nın Türkiye'de kurulmasını gerçekleştireceğiz. Fındığa, çiftçinin kârını artıracak, ülkemize en çok döviz girişini sağlayacak gerçek fiyatını vereceğiz.
- Fındık ve pamuk gibi tarımsal ihraç ürünlerimizin dış pazarlarını genişleterek, üreticinin de gelirinin artmasını hedef alacağız. Üreticinin araçlara bağımlılığını ve yabancı ithalatçıların uzantıları olan araçlar tarafından sömürülmesine son vereceğiz.
- Hal Yasası'nı üretici lehine yeniden düzenleyeceğiz.
- Çaya hak ettiği fiyatı ve primi vereceğiz. Kaçak çay girişini önleyeceğiz.
- Ekolojik tarımı önemseyeceğiz, ihracata yönelik olarak destekleyeceğiz.
- Hayvancılığı canlandıracağız. Hayvancılığın, hayvan yemi üretimiyle birlikte ele alınmasını sağlayacağız. Mera ıslahına hız kazandıracacağız. Meraların talanına son vereceğiz.
- Uygun faizli krediyle besicilik projelerini destekleyeceğiz. Hayvancılıkta verimlilik artışı için, nitelikli damızlık üretimini ve kullanımını özendiracağız. Hayvan Sağlık Sigortası'nı uygulamaya koyacağız.
- Tavukçuluğu geliştirmek için sözleşmeli tavuk üretimini düzene sokacağız. Tavukta ihracat desteğini artıracacağız.
- Balıkçılık ve her türlü su ürünleri üretimini destekleyip geliştireceğiz.
- Tarım Araştırma Enstitüleri'ni ve kapatılmış olan benzeri tohum ve tarımsal geliştirme amaçlı teknoloji enstitülerini yeniden açarak, geliştireceğiz ve tarımın hizmetine sunacağız. Tarım hastalıklarının önlenmesine yönelik mücadeleyi ülke çapında etkin olarak sürdüreceğiz.

Orman köylümüzün, yaşadığı yerde işi, aşı ve huzuru olacak.

- Devlet ormanları devlet tarafından işletilmeye devam edecektir. Bölgesel Ormanlık Kalkınma Projeleri geliştirerek, belirli orman alanlarının korunması ve işletilmesini, ilgili yörenin orman köylüsünün ve kooperatiflerinin sorumluluğuna vereceğiz.
- Devlet ormanı arazilerinde ve vatandaş arazilerinde endüstriyel odun hammaddesi üretmek üzere hızlı gelişen türler ve meyveli orman ağacıyla özel ağaçlandırma çalışmalarına hız verilecektir.
- Sosyoekonomik tedbirler alınarak, ormandan usulsüz faydalanmanın ve her türlü işgalin önüne geçilecektir.

- Kamu yararı adı altında yapılan her türlü tahsis ve izinler, ormanların korunması, bütünlüğünün bozulmaması, daraltılmaması ve faydalarının devamlılığı gibi hususlar dikkate alınarak daha özenli ve teknik kriterlere dayandırılarak yapılacaktır. Kesin bir zorunluluk ve büyük bir toplumsal yarar olmadıkça izin ve tahsis verilmeyecektir.
- Ormanların korunmasında, amenajman planları çerçevesinde orman envayi üretiminde, tohum ve fidan üretimi, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, rehabilitasyon ve orman içi mera ıslahı gibi çalışmalarda, kırsal kesimde yaşayan ve gelir düzeyi düşük orman köylülerinden yararlanılacaktır.
- Orman köylüsünü, devletle sürekli davalı olma konumundan kurtaracağız.
- Orman tahdit ve kadastro işlemleri en kısa sürede tamamlanacaktır. Kadastro yanlışlarını düzelterek, orman vasfını yitirmiş olan toprakların, orada oturmakta olan çiftçinin kullanımına açacağız, tekrar tarımın hizmetine sokulmasını sağlayacağız. Bu tür alanları yozlaşmış rant ilişkilerinin değil, kırsal ekonominin ve orman köylüsünün refahını geliştirmek amacıyla değerlendireceğiz.
- Orman Kanunu'nda değişiklik yaparak kestane, fıstık çamı ve incir ağaçlarının bulunduğu arazilerin mülkiyet sorununu çiftçi lehine çözümleneceğiz.
- 2/B olarak adlandırılan, orman sınırları dışına çıkartılmış olan yerlerle ilgili sorun, toplum yapımıza ve ormancılık tekniğine uygun bir biçimde adil bir şekilde çözümlenecektir.
- Kentsel yerleşim alanına dönüşmüş, bu amaçla uzun yıllardır kullanılmakta olan veya turizm amaçlı kullanıma açılmış olan 2B alanlarıyla ilgili mülkiyet sorunlarını çözeceğiz. Sağlanacak kaynağı, yeni orman alanları yaratılmasında kullanacağız.
- 4122 sayılı "Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu" nun uygulamalarına hız vereceğiz.
- Tarım topraklarının amaç dışı kullanımını önleyeceğiz. Erozyonu önleyici önlemleri yaygınlaştıracacağız.

10

ENERJİ

**ENERJİDE ULUSAL POLİTİKALAR
TEMEL İLKEDİR.**

CHP iktidarının gerçekleştireceği "Ulusal Enerji Politikası"nın temel ilkeleri:

Enerji ucuz, verimli, kesintisiz, yeterli, güvenilir, temiz ve çevre dostu olmalıdır.

Enerji, ulusal çıkar ve küresel süreçlerin kritik kesişme ortamıdır.

Enerjiye bütüncül bir bakış getirilecektir.

Ulusal kaynaklara öncelik verilmeli, kaynak çeşitliliği sağlanmalı ve doğru elektrik üretim teknolojileri kullanılmalıdır.

Daha çok arama, daha çok araştırma yapılacaktır.

Gerekli ve uygunsa dış alıma gidilecektir.

Kaynak tahsisinde enerji yatırımlarına öncelik verilmelidir. Elektromekanik cihazların ve bu alandaki teknolojinin yurt içinde üretimi özendirilecektir.

Elektrik piyasası yasası eksik ve yetersizdir; yeniden düzenlenecektir.

Enerji sektöründe bilgiye ulaşım şeffaflaşacak, toplumsal duyarlılık artırılabilecektir.

Enerji üretiminde özkaynakları da değerlendireceğiz.

- Enerji üretimi ve tedarikinde yeterlilik, ulusal kaynaklarımıza öncelik, temel politikamız olacaktır. Uzun Vadeli Ulusal Enerji Tedarik Planı'nı yeniden yapacağız.
- Ülkemizin elektrik enerjisi ihtiyacının verimli, ucuz, temiz, yeterli ve kesintisiz olarak sağlanması için gerekli tüm yatırımların yapılmasını sağlayacağız.
- Dışa bağımlılığın azaltılmasını hedef alacağız. Hidrolik ve linyit kaynaklarımızın en verimli şekilde değerlendirilmesini sağlayacağız.
- Çevre ülkelerin petrol ve doğal gaz kaynaklarının, Batı'ya ulaştırılmasında ülkemizin jeo-stratejik konumunu ulusal çıkarlarımıza en uygun şekilde değerlendireceğiz.

Enerji sektörümüzü içinde bulunduğu kargaşadan çıkaracağız.

- Hukuka ve sözleşmelerden doğan haklara bağlı kalarak, değişik enerji projelerinde askıda kalan ihtilafları ulusal çıkarlarımızı gözeterek çözüme kavuşturacağız.
- Enerji projelerinde çeşitli finansman yöntemleri geliştirerek ulusal ve uluslararası finansmanın önünü açacağız.
- Kamunun yanı sıra özel sektörün de, gözden geçireceğimiz "Enerji Sektörü Ana Planı" çerçevesinde, doğru finansman modelleriyle, rekabet ortamında, enerji üretimine katkıda bulunmasını sağlayacağız.
- Ülkemizin Avrupa ile Orta Asya, Kafkaslar ve Orta Doğu ülkeleri arasında bir enerji köprüsü olması için jeopolitik ve ekonomik çıkarlarını birlikte değerlendiren bütüncül stratejileri uygulamaya koyacağız.
- AB'nin öngördüğü "yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları" kullanım oranlarına ulaşabilmek için benzeri ilkelerin ülkemizde de yaşama geçirilmesini hedef alacağız.
- Son dönemde yaygınlaşan akaryakıt kaçakçılığına son vereceğiz.

MADENCİLİKTE, DOĞAL KAYNAKLARIMIZIN EKONOMİMİZE KATKISINI ARTIRACAĞIZ.

- Madencilik sektöründeki yabancılaşmayı durduracağız. Doğal kaynaklarımıza sahip çıkarak, kamu ve özel sektörün işbirliği içinde ciddi, tutarlı bir ulusal madencilik politikası oluşturacağız.
- Doğal kaynaklarımızın aranması, çıkarılması ve üretimlerinin artırılmasına hız vereceğiz. Sektörde yatırımların ulusal madencilik sektörü planlarıyla uyumlu olmasına özen göstereceğiz. Teknolojik değişimin sağlanması için gerekli özendirici önlemleri alacağız.
- Bor ve toryum gibi ülkemizin yeraltı zenginliğini oluşturan doğal kaynakları ile hidrojenin enerji üretiminde kullanımı konusunda, dünyada hızla gelişmekte olan ileri teknolojilerin araştırılıp geliştirilmesi ve ülke yararına kullanımı için ulusal bir strateji oluşturacağız.
- Türkiye'yi bor madeni konusunda dünyanın önder ülkesi yapacağız. Bor madeninde nihai ürün üretimine yönelerek, daha yüksek katma değerli ihracata geçeceğiz.
- Madencilikte arama ve yatırım izinlerinin önündeki bürokratik engelleri kaldıracacağız; sektörde etkin ve özerk bir kamu denetimi uygulayacağız.

İŞSİZLİK KÂBUSUNA SON VERECEĞİZ.

Ekonomide sağlayacağımız istikrarlı, hızlı üretime dayalı, endüstriyel sektörleri güçlendirici, turizm sektörünü geliştirici büyümeyle ülkemizde toplumsal bunalım noktasına tıрманmış olan İŞSİZLİĞİ, 5 YILDA YARIYA İNDİRECEĞİZ.

İstihdamın kaynağı, üretime dayalı hızlı büyüme.

Üretime dayalı olarak hızlı büyüme, turizm ve hizmet sektörlerinde gelişme, istihdamda artışın temel kaynağını oluşturacak.

İşletmelere istihdam desteği.

Yeni kurulan veya mevcut işletmelerin çalıştırdıkları personele ait vergi ve sigorta yükünü azaltarak, istihdamın artırılmasını hedef alacağız. Mevcut çalışanlar sayısında sağlanacak artışa endeksli olarak verilecek istihdam desteğini güçlendireceğiz.

Gençlere İş Projesi.

3 yıl içinde eğitilmiş 150 bin işsiz gencin, çalışırken, iş başında "meslek ve iş becerisi kazanması eğitimi" almasını hedefleyeceğiz.

Gençlere İş Kur Projesi.

- En az 10 gencin ortak olarak, "bilişim, bilgi ve diğer ileri teknoloji alanlarında" geliştirecekleri projeleri, asgari %20 özkaynak koşuluyla destekleyeceğiz.
- "Genç İş Kur Programı"yla iş kurmak isteyen gençlere, TÜBİTAK ve KOSGEB üzerinden proje ve danışmanlık hizmeti vereceğiz, finansman desteği sağlayacağız.

Mesleki eğitim gören gençlere iş olanağı.

İşverenleri, mesleki-teknik ortaöğretim programı mezunlarını çalıştırmaya özendirecek düzenlemeler yapacağız.

İç piyasayı canlandıran ekonomik model.

"İthalata dayalı ihracat" temelinde sürdürülen ve rekor düzeylerde işsizlik yanında büyük dış açık yaratan ekonomi düzeninden, iç piyasayı canlandırarak ek istihdam olanakları yaratan, yerli üretimi ve üretime dayalı ihracatı önemseyen ekonomik modele geçilecektir. İzleyeceğimiz bu model, önemli bir istihdam artışına olanak verecektir.

Köye Dönüş Projesi.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da boşaltılan Köylere Dönüş Projesi'ne hız verilerek, çevre kentlere göç etmiş ve işsiz olanların bir kısmının tarımsal faaliyetlere dönüşü teşvik edilecek, zirai destek sağlanacaktır.

Ulusal İstihdam Stratejisi.

Üçlü diyalog ve işbirliği yöntemiyle "Ulusal İstihdam Stratejisi"ni belirleme çalışmaları tamamlanacak ve uygulamaya konulacaktır.

Kayıtdışı istihdam, kayıtlı kesim özendirilerek kayıt içine çekilecektir.

Kurallara uygun davrananlar aleyhine haksız rekabete yol açan kayıtdışı istihdamın önlenmesinde siyasi kararlılık gösterilecektir.

Eğitim ile istihdam arasında mutlaka ilişki kurulacaktır.

"Adama göre iş değil, işe göre adam" ilkesi doğrultusunda, işin gerektirdiği niteliğe sahip insan yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi esas alınacaktır.

Tarımda çıraklık uygulaması.

Çıraklık eğitim sisteminin yapısı ve çalışma alanı genişletilecektir. Kırsal kesimde yer alan 14-18 yaş grubu gençlerimiz için tarım-hayvancılık ve ormancılık çıraklık kapsamına alınacaktır. Böylelikle köylerde yaşayan çocuklarımız ve gençlerimiz sertifikalı çiftçi olarak, sosyal güvenlik sistemine dahil olacaktır.

Meslek lisesi mezunlarına iş.

İşyerlerinin kapasitelerine oranlı olarak, meslek lisesi mezunu çalıştırmalarını özendireceğiz.

AR-GE ve yeniliklere destek.

Araştırma - Geliştirme ile yeniliklere ve buluşlara nakit kaynak desteği vererek, özel eğitilmiş kesimlere yeni iş olanakları sağlayacağız.

Bölgesel Kalkınma Desteği.

Devlet, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri başta olmak üzere, istihdam yaratıcı üretken ve verimli yatırımlar yapar hale getirilecek; özel sektör yatırımlarının teşvikinde, istihdam yaratma özelliğine öncelik verilecektir. Her yıl bütçeden bölgesel, sosyoekonomik kalkınmaya bugünkünün çok üstünde kaynak aktaracağız. Bu uygulamayla sosyal ve ekonomik alt yapının yetersizliklerini hızla giderirken, yörede yeni istihdam olanakları yaratacağız.

Risk Sermayesi.

Risk Sermayesi uygulamasını yaygınlaştıracacağız; sermayesiz girişimcilerin önünü açarak, istihdam yaratmalarını sağlayacağız. Ev ekonomisi ve el sanatları uygulamalarıyla kişisel becerilerini girişimcilğe dönüştürmek isteyen kadınlara, İş Kurma Kredisi ve Pazarlama Desteği sağlayacağız.

**İŞSİZLİK SİGORTASINI AMACINA UYGUN
YAPIYA DÖNÜŞTÜRECEĞİZ.**

- İşsizlik Sigortası ödemelerine hak kazanmayı kolaylaştıracağız, ödeme taban ve tavanını yükselteceğiz, ödemelerin daha uzun süre verilmesini sağlayacağız.
- İşsizlik sigortasında biriken kaynağı, işsizlikle mücadelenin sağlıklı bir aracı haline getireceğiz.

12**ÇALIŞMA YAŞAMI****ÇALIŞMA HAKKI KUTSALDIR...
EMEK EN YÜCE DEĞERDİR...**

- Çalışanlara ve emeğe her koşulda sahip çıkacağız. Sendikal ve örgütlenme haklarını eksiksiz sağlayacağız. İşçi ve işvereni ayrı kutuplar olarak değil, üretimi artırmayı amaçlayan, haklarını yasalar çerçevesinde arayan taraflar olarak göreceğiz; toplumsal barışı hedef alacağız.
- "Sendikalar" ile "Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt" yasalarındaki antidemokratik hükümleri, AKP'nin "Avrupa Gözden Geçirilmiş Sosyal Şartı"na koyduğu tüm çekinceleri kaldıracacağız.
- Çalışma yaşamında; kuralıslığı değil, yasaları ve kuralları egemen kılacağız. 2821 sayılı "Sendikalar Yasası" ile 2822 sayılı "Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası"nı değiştireceğiz; İş Kolu sayısını azaltacağız; Noter zorunluluğunu kaldıracacağız; %10 barajını tarafların uzlaşması koşuluyla düşürmeyi hedef alacağız.
- Çalışma yaşamı normlarını, ILO standartları üzerine çıkaracağız. Kamu çalışanlarına "grevli toplu sözleşme hakkını" tanıyacağız. Aynı işi yapanların 4/C, 4/B vb. değişik statülerde çalıştırılmasının yarattığı karmaşa ve haksızlığa son vereceğiz.
- Güvencesiz, kaçak işçi çalıştırılmasının önüne geçerek, Sosyal Güvenlik Sistemi'nin en önemli sorunu haline gelen finansman sorununu çözeceğiz. Bundan kaynaklanan haksız rekabeti önleyeceğiz.
- Grev yasakları kapsamını AB ölçütlerine getireceğiz. Grevlerin, ancak yargı organlarınca ertelenebilmesini; toplu iş sözleşmeleri için yetki tespitinin tarafsızlıkla uygulanmasını sağlayacağız.
- Sendikaların faaliyetlerini özgürce yürütebilmeleri için mali, yönetsel ve siyasal açıdan devlet, hükümet, siyasal partiler ve diğer kurumlara bağıllığı engelleyecek, örgüt içi demokrasiyi işler kılacak etkin önlemler alacağız.
- İş uyuşmazlıklarının öncelikle işçi ve işveren temsilcilerinden oluşan ve tarafları ilk aşamada uzlaşmaya sevk edebilecek, uzlaşamadıkları takdirde yargı yolunu açık tutacak bir mekanizma oluşturulacaktır.
- İş güvencesiyle ilgili düzenlemeler, onayladığımız uluslararası sözleşmeler de dikkate alınarak, işçilerin çalışma hakkını engelleyen ve haksız feshе karşı korunmalarını kısıtlayan engellerden arındırılacaktır.
- Kıdem tazminatı, işçiler bakımından ödün verilemez ve vazgeçilemez bir kazanılmış "işçi hakkı" haline gelmiştir. Bu alana ilişkin yasal düzenlemeler, ancak tarafların mutabakatı sağlanarak, müktesep haklar korunarak gerçekleştirilecektir.

- İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda çağdaş normlar esas alınacak, yerleşmiş normlara ilişkin hukuksuzluğu ve tıkanmışlığı gidermek için hukuki düzenlemeler sosyal taraflarla birlikte yaşama geçirilecektir.
- Ekonomik Sosyal Konsey, üçlü yapı temel alınarak yeniden oluşturulacak, kamu kesiminin ağırlığı azaltılacaktır. Gerekli durumlarda Konseyin bileşimi genişletilecektir.

13

SOSYAL GÜVENLİK

**“SADAKA DAĞITAN DEVLET” YERİNE,
İNSAN ONURUNA SAYGILI “SOSYAL DEVLET”.**

Sosyal güvenliği olmayan yurttaş, sigortası olmayan aile bırakmayacağız.

- İnsan onuruna saygılı yeni bir sosyal güvenlik anlayışını sosyal devletin vazgeçilmez unsuru kılacağız.
- Tüm yurttaşlarımızı sosyal güvenlik şemsiyesi kapsamı içine alacağız. Başta ev hizmetlerinde çalışanlar ve şoförler olmak üzere, kayıtdışı istihdam edilmeleri nedeniyle Sosyal Güvenlik Sistemi dışında kalanların kapsam içine alınmalarını sağlayacağız.
- Sosyal Güvenlik Sistemi’ni, hem aktüeryal açıdan “sürdürülebilir” kılacağız, hem de “tüm yurttaşlarımıza yaşam güvencesi sağlayacak” bir yapıya kavuşturacağız.
- Sosyal Güvenlik Kurumu’nu, güncel politikaların dışına çıkaracak; göstermelik değil, gerçekten idari ve mali özerkliğini sağlayacağız.
- Sosyal Güvenlik Sistemi’ni TEK ÇATI altına alacağız. “İşsizlik Sigortası” ve “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu” da, SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığı ile beraber bu Tek Çatı altında yer alacak.
- Tüm yurttaşlarımız sadece NÜFUS CÜZDANINI göstererek, gerekli her türlü sağlık hizmetinden eşit şekilde yararlanacak.
- Yoksulların sigorta priminin devlet tarafından karşılanmasını sağlayacağız. Böylece herhangi bir güvencesi olmayanları, sosyal devletin koruması altına alacağız.
- İşçi emeklilerinin aylıkları arasındaki uçuruma son verecek, fazla prim yatırının daha yüksek aylık almasını sağlayacağız.
- İşçi emeklilerinin 2003 yılından bu yana AKP tarafından ödenmeyen emekli aylığı farklarının ödenmesini sağlayacağız.

Tüm yurttaşlarımızı çağdaş Sosyal Güvenlik Sistemi ile kucaklayacağız.

Uygulanması 01.01.2008 tarihine ertelenen ve Türkiye gerçekleriyle bağdaşmayan “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası” nı yeniden düzenleyeceğiz.

- 7000 Günde Emeklilik: Emeklilikte, işçiler için getirilen 9000 günlük prim ödeme gün sayısını 7000 güne indireceğiz.

“Vatandaşlık Hakkı Ödemesi” yapacağız.

“Sosyal güvenlik kapsamı dışında kalan ve hiçbir ferdi çalışmayan”, ülkemizin en yoksul ailelerine, her ay 300 YTL “Vatandaşlık Hakkı” ödemesi yapacağız. Ödeme doğrudan ailenin annesine yapılacak. Ödeme, ailenin herhangi bir ferdine kayıtlı iş olanağı sağlanıncaya kadar devam edecek. Projeyi, muhtarların, sosyal hizmetler kurumunun ve bağlı sosyal hizmetler uzmanlarının yakın gözetiminde uygulayacağız.

Emekliye de refahtan pay.

“Emeklilere milli gelir artışından pay verilmemesi” uygulamasını kaldırarak, emekliye de milli gelir artışından pay vereceğiz.

Destek primine adil düzeltme.

%10'dan, 2008 yılı itibarıyla %30'a çıkarılan ve emekli aylıklarından kesilen “sosyal güvenlik destek primi uygulamasını”, tekrar %10'a indirerek haksızlığa son vereceğiz.

Kızlarımıza destek.

Evlenmemiş kız çocuklarının belli bir yaşı aştıktan sonra anne ya da babasının sağlık sigortasından yararlanmasını yasaklayan uygulamaya son vereceğiz.

Dul ve yetimlere asgari aylık.

Dul ve yetimlerin güvencesi olan “asgari aylık” uygulamasını tekrar yürürlüğe koyacağız.

Koruyucu sağlık hizmetlerinin giderlerini devlet karşılayacak.

Koruyucu sağlık hizmetlerinin sigorta primleriyle değil, bütün uygar ülkelerde olduğu gibi, vergilerle finanse edilmesini sağlayacağız.

14

SAĞLIK VE
ENGELLİLER

**PARASI OLANA DEĞİL,
HERKESE “GEREKLİ VE
KALİTELİ SAĞLIK HİZMETİ”.**

Sadece “nüfus kâğıdı”yla herkese gerekli ve kaliteli sağlık hizmeti...

- Yeşil kartla değil, sadece nüfus kâğıdıyla, sadece vatandaşlık numarasıyla, herkes hakkı olan sağlık hizmetini alabilecek.
- İster “ayakta” veya “hastanede yatarak” olsun, ister “Koruyucu Sağlık Hizmeti” veya “Birinci Basamak Sağlık Hizmeti” olsun, HERKES, “zamanında, yeterince, eşit ve yüksek kaliteli” sağlık hizmetini, sağlık kuruluşlarına sadece nüfus kâğıdını göstererek, koşulsuz olarak alabilecek.
- Sağlık kurumlarında rehin kalma ya da senet imzalama gibi insan onurunu kırıcı uygulamalar sona erecek... Yurttaşlar, sağlık hizmeti aldıkları kurumlarla ilişkilerini sadece bir imza ile kesebilecekler.

Sağlık hizmetlerinde herkese fırsat eşitliği sağlayacağız.

- “Zamanında, yeterince ve kaliteli” sağlık hizmetine ulaşabilme, temel insanlık hakkıdır. Bu hakkın, kişinin “ödeme gücü” engeline takılmasına son vereceğiz. “Ana rahminden ölüme kadar” sağlık hizmetlerinin, tüm yurttaşlarımız için kolay ulaşılabilir, nitelikli ve eşit olmasını sağlayacağız.
- Koruyucu ve birinci basamak sağlık hizmetlerini etkinleştireceğiz, bedelsiz sunacağız.
- Sağlık kurumlarında hasta ile doktor arasına para girmeyecek. Herkes doktorunu seçebilecek. Bıçak parasına kesinlikle son vereceğiz.
- Yoksulların sağlık sigortası priminin devlet tarafından karşılanmasını sağlayacağız. Böylece, bir güvencesi olmayanları sosyal devletin koruması altına alacağız

Sağlık personeli haklarını eksiksiz alacak.

- Sağlık çalışanları, verdikleri çok değerli hizmetlerin karşılığını alacak.
- İhmale uğramış bölgelerde görevlendirilen hekimlerin döneceği tarih ve yeri göreve gitmeden önce belirlenecek. Mahrumiyet bölgesinde çalışan hekim ve sağlık personeline ek gelir ve diğer belirli sosyal olanakları sağlayacağız.

Herkese “Ulusal Sağlık Sigortası”.

- Ulusal Sağlık Sigortası'nı kuracağız; tüm yurttaşları, sosyal ve ekonomik durum ayrımı gözetmeden kapsam içine alacağız. Özel Sağlık Sigorta Sistemi'ni, Ulusal Sağlık Sigorta Sistemi'ni tamamlayıcı bir alan olarak değerlendireceğiz.
- Sosyal Güvenlik Sistemi'ndeki “Emekli Sandığı, Bağ Kur ve SSK” ayırımından ve Yeşil Kart gibi uygulamalardan kaynaklanan, sosyal güvencide eşitsizlik yaratan farklılıkları ortadan kaldıracacağız.
- Ulusal Sağlık Sigortası Sistemi'ni sürdürülebilir ve güçlü bir Sosyal Güvenlik politikasıyla bütünleştireceğiz. 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Kanunu'nu güncelleştireceğiz.
- Koruyucu sağlık hizmetlerine öncelik vereceğiz; bulaşıcı ve salgın hastalıkları Avrupa ülkeleri düzeyinde kontrol altına alacağız.
- Her yurttaşa eşit ve hakkaniyetli sağlık hizmetini, tüm yurttaşları koşulsuz ve kesintisiz kapsayan toplumsal bir sosyal sağlık güvencesini ve aileyi, 224 sayılı yasa doğrultusunda sağlıklı bir toplum bütünlüğü içerisinde kavrayacak bir Birinci Basamak sağlık hizmetini öngörüyoruz.
- Sağlıkta insan gücü ve hizmet dağılımındaki bölgelerarası eşitsizlikleri gidereceğiz.
- Sağlık Bakanlığı'nı, sağlık hizmetlerinden sorumlu koordinatör bir yapıya dönüştüreceğiz. Tüm kamu sağlık kuruluşları arasında çok yakın eşgüdümle bilgi ve teknolojik olanakların paylaşımını sağlayacağız. Özel ve kamusal sağlık hizmetlerinin, birbirlerini tamamlayıcı, etkili ve verimli çerçevede sunulmasını sağlayacağız.
- Gezici sağlık ekiplerinin kapasitesini, hizmet kalitesini ve sayısını artıracacağız.
- Bütçeden ve ulusal gelirden sağlığa ayrılan payı yeterli ölçüde artıracacağız. Sağlık Döner Sermaye İşletmeleri'ni, hizmetin sunumunun etkinleştirilmesine yönelik olarak yeniden yapılandıracağız.

- Sağlık ocağı ve sağlık evi sayısını yeterli düzeye çıkaracağız. Mahrumiyet bölgelerindeki sağlık kuruluşlarının eksikliklerini süratle gidereceğiz. Personel yokluğundan hizmet veremeyen sağlık ocaklarını işler hale getireceğiz.
- Ülkemiz sağlık sektörünün “ileri teknolojik donanımında ve hizmet potansiyelinde” mevcut ihtiyaç fazlasının yurt dışı talebe de yönlendirilmesini destekleyeceğiz.
- Kent nüfusuyla kentte mevcut hastane yatak kapasitesi arasında uyum olmasını, bu konudaki eksikliklerin giderilmesini hızla sağlayacağız.
- Bakıma muhtaç yaşlılar için çok sayıda huzur evleri, geriatri (yaşlılar) hastaneleri kuracağız.
- Bilinçli ilaç tüketimi için ilgili meslek odalarıyla işbirliği yaparak gerekli denetimi sağlayacağız. İlaçta reklam ve promosyonları sınırlandıracağız. Bireysel eczacılığı koruyacağız. İlaç, aşı ve sarf malzemesinin Türkiye’de üretimini ve ihracatını destekleyeceğiz. Jenerik (eşdeğer) ilaç kullanımını ve yurt içinde üretimini özendiracağız.

SAĞLIK VE ENGELLİLER

ENGELLİLERİN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALDIRACAĞIZ.

- Engelli yurttaşlar sorununa, “sağlıklı gebelik için bilinçlendirme” ve “önlenebilir engellerin oluşmasını önlemekten” başlayan, önlenemeyen ve gerçekleşen engelli vakalarının tümü için “uygun çare ve sürdürülebilir hayat” olanakları sağlayan kapsamlı bir “entegre çözüm”le yaklaşmak gerekmektedir. Bu amaçla, sağlık, istihdam ve sosyal güvenlik sistemlerinin tümünün entegre bir modelde bir araya getirilmesini sağlayacağız.
- Üretken olabilecekleri bir iş, özel gereksinimlerine uyarlanmış bir eğitim, sayısı yaklaşık 9 milyon olan engelli yurttaşlarımızın en doğal hakkıdır.
- 13 Aralık 2006’da BM Genel Kurulu’nda kabul edilen “Engelliler Hakkı Sözleşmesi”nin ve devlete yüklediği tüm sorumlulukların gereğini yerine getireceğiz.
- Engelli ailelere yönelik eğitim ve sosyal danışmanlık hizmetlerini yaygınlaştıracacağız; ulusal düzeyde rehabilitasyon programları ve merkezleri oluşturacağız.
- Engellilerin yaşamlarını kolaylaştıracak, yaşamlarına kalite katacak her türlü fiziksel ve çevresel önlemlerin yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesinin takipçisi olacağız.
- İşitme ve görme engelliler için üniversiteler dahil, eğitimin her kademesinde, rahat ve kaliteli eğitim yapabilmelerini sağlayacak çağdaş teknik altyapı ve donanımı sağlayacağız. Onlara özel kütüphane ve sanal öğrenme ortamları oluşturacağız.
- Engellilere yönelik meslek edindirme programlarını etkinleştireceğiz; engellilere mesleki eğitim veren kurumlarda branş öğretmeni ihtiyacını karşılayacağız.
- Engellilere yönelik “uygun işe uygun eleman” stratejisi oluşturacağız. İş ve Meslek Danışmanlığı hizmetinin tüm illerde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacağız.
- İstihdamı zorunlu olan engellilerle ilgili yasal düzenlemeye işlerlik kazandıracacağız. Kamu kurum ve kuruluşlarında engellilere ait kullanılmayan kontenjanları hakkaniyet kuralları içinde derhal dolduracağız.
- Engelliler için uygun özel istihdam alanları yaratacağız. Engelli istihdamının mevzuatın öngörülürü ötesinde artırılabilmesi, istihdam sonrası işe uyumlarını sağlayacak rehberlik hizmetlerinin sağlanması için, işverenleri destekleyeceğiz.
- Özürlüler İdaresi Başkanlığı’na etkinlik kazandıracacağız. İlgili kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri arasında katılım ve eşgüdümü sağlayacağız.

- Kimsesizlerin kimsesi olacağız: Sokakta yaşayan veya kimsesiz olan tüm çocukları devletin bakımı ve koruması altına alacağız.
- Sokakta yaşayan veya kayıt dışı çalışan çocuklarımızı kötü alışkanlıklardan kurtaracağız. Onları topluma kazandıracacağız; eğitim haklarını eksiksiz olarak kullanmalarını sağlayacağız.
- Bu amaçla özel hizmet birimleri oluşturacağız. Bu konuda sunulacak hizmetlere yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının da katkı ve katılımını hedef alacağız.

- Refah düzeylerini arttıracacağız: Şehitlerimizin dul ve yetimleriyle gazilerimizin yürürlükteki mevzuata göre mevcut haklarını artırarak sürdüreceğiz; gelir düzeylerini yükselteceğiz.
- Çocuklarına eğitimi koşulsuz olarak sağlayacağız: Şehit ve gazilerimizin çocuklarının eğitiminin her kademesinde, tüm giderleriyle devlet tarafından karşılanmasını sağlayacak kalıcı düzenleme yapacağız.
- Şehit ailelerine hak ettikleri desteği sağlayacağız: Şehit ailelerinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin ebedi minnet, vefa ve saygı duyacağı "ulusal değerler" haline gelmeleri için gereken anma, tören ve kutlama programlarını düzenli ve sürekli bir programa bağlayacağız. Şehit ve gazi ailelerinin iki ferdine devletin iş bulmasını, çocuklarının yaşam boyu devlet tarafından okutulmasını sağlayacağız.

15

Mesleki teknik eğitime öncelik vereceğiz.

Lise öğrencilerinin üçte ikisini meslek liselerine yönlendireceğiz.

Orta öğretimde (lise) öğrencilerin üçte ikisini iş ve meslek sahibi yapacak şekilde eğiteceğiz, üçte birini genel kültür eğitimine yönlendireceğiz. Her iki yolu seçene de yeterince bilgili, kültürlü ve görgülü olabilmeye olanağı vereceğiz; prestijli mevkide değil, meslekte arayan bir gençliğe yatırım yapacağız. Liseleri bu anlayışa göre yeniden düzenleyeceğiz.

Gençlerimizin meslek sahibi olarak yetişmesini hedef alacağız.

Ekonomik kalkınma programımızın gerektirdiği nitelikli işgücünü sağlamak amacıyla, ortaöğretim öğrencilerinin 2/3'ünün mesleki-teknik öğrenime yönlendirilmesini sağlayacağız. Bu amaçla, yatılı mesleki teknik eğitime önem vereceğiz,

Meslek ve teknik yüksekokullarına sınavsız geçiş hakkı.

Başarılı öğrencilerin mesleki teknik ortaöğretiminden ilgili meslek ve teknik yüksekokullarına sınavsız geçmesini sağlayacağız; çağdaş bir sertifikasyon sistemi kuracağız.

Meslek yüksekokullarını artıracacağız.

Meslek yüksekokullarının, yükseköğretim içindeki payının yükseltilmesini ve kapasitelerinin artırılmasını hedef alacağız.

Piyasa talebine uygun mesleki eğitim.

Mesleki Eğitim Sistemimizi, iş piyasasının talepleri doğrultusunda kişilerin kariyer gelişimlerini sağlayacak esnek bir yapıya kavuşturacağız.

Organize sanayi bölgelerine yatılı meslek lisesi.

Organize sanayi bölgelerinde, bölgenin ihtiyaç duyduğu nitelikli teknik elemanların yetiştirilmesi için yatılı meslek lisesi açacağız. Sanayicilerin “burs ve stajyer-çırak istihdamı” olanakları yaratarak bu oluşuma destek vermelerini özendireceğiz.

ÖSS'yi kaldıracağız.

Liseyi bitiren öğrencilerin üniversite kapılarında çektikleri çileye son vereceğiz. ÖSS'yi kaldıracağız.

Lisenin son iki yılında öğrencilerin üçte birini üniversiteye yönlendireceğiz. Üniversiteye yönlendirilen öğrencilere kaliteli lise eğitimi sağlayarak dersane külfetinden kurtaracağız. İlgili, yetenek ve değerlerine uygun, doğru bir mesleği seçmelerine olanak vererek gençleri eleme değil, kendilerine uygun yerlerde geliştirme yoluna gideceğiz.

Üniversite öğrencisini babasının cüzdanına bağlı olmaktan kurtaracağız.

Her yıl 1 milyon öğrenciye burs.

Her yıl 1 milyon üniversite öğrencisine, (yılda 10 ay, ayda 250 YTL) Eğitim Yaşam Desteği BURSUSU sağlayacağız.

Tüm üniversite öğrencilerine devlet yurdu.

İhtiyacı olan tüm öğrencilerimizi kamu yurtlarında barındıracağız. 5 yıl içinde bu konudaki tüm eksiklikleri gidereceğiz. Öğrencilerin ikişer kişilik odalarda kalmalarını sağlayacağız.

İlk ve orta öğretimde yeni çağdaş bir düzenleme gerçekleştireceğiz; eğitimde kaliteyi artıracacağız.

10 yıllık temel eğitim.

2 yıllık “Okul Öncesi Eğitimi” ve 10 yıllık zorunlu, kesintisiz “Temel Eğitimi”, tüm çocuklarımıza bir “temel eğitim hakkı” olarak sunacağız.

Eğitim hakkı kutsaldır.

Eğitim, “kişi için doğumundan ölümüne kadar temel bir insan hakkı”, devlet için ise yerine getirilmesi zorunlu bir “temel ödevdir”. Bu haktan okuma çağındaki her yaşta tüm çocuklarımızı yararlandıracacağız.

Özgür, özgüvenli, Atatürk gençliği yetiştireceğiz.

Araştırma, sorgulama ve düşünebilme yeteneği yüksek, Atatürk ilke ve devrimlerini, laik demokratik Cumhuriyetimizin temel niteliklerini özümlemiş, değişime ve yeniliklere açık bir gençlik yetiştireceğiz.

Çağdaş, laik eğitim.

Bilgi çağının gereklerine uygun, çağdaş, laik, demokratik yepyeni bir eğitim sistemi kuracağız. Eğitimde, Atatürk ilke ve devrimleriyle öğretim birliği anlayışından ödün vermeyeceğiz.

Çağdaş, bilimsel eğitim programı.

Eğitim Programımız; "Ulusal kimliğimiz, tarihimiz ve değerlerimiz ile evrensel kültür" bilinç ve birikimleri, "laiklik, demokrasi ve hukukun üstünlüğü" ilkelerini temel alacaktır. Eğitim Programımız; "bilimsellikten ve yaşamın gerçeklerinden" kopmayacak, genç dimağlara "sevgi, hoşgörü ve barış" duygularını yerleştirecektir.

Eğitimde tarikat kuşatması ve baskısına son.

Eğitim sistemimizde ve yurtlarda tarikat baskısına ve kuşatmasına son vereceğiz.

I. KADEME: 2 YILLIK OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

- Kısa süre içinde uygun yaş grubundaki tüm çocuklarımızı 2 yıllık okul öncesi eğitim kapsamına alacağız. Bu dönemde çocuklarımızın kişilikleri ve psikolojik yapıları ile okul ortamına hazırlanmalarını, zihinsel yeteneklerinin gelişmesini sağlayacağız.

II. KADEME: 10 YILLIK ZORUNLU TEMEL EĞİTİM

- Halen uygulanmakta olan "8 Yıllık Zorunlu Kesintisiz Temel Eğitim"i, 10 yıla çıkartacağız. Ülkemizin tüm çocuklarına 10 yıllık zorunlu laik çağdaş temel eğitim vereceğiz.
- 10 yıllık eğitimi başarıyla tamamlayanlar temel eğitim diploması alacaklar. Bu eğitimin son 2 yılında bütün öğrencilerin üçte ikisi, temel öğretim sonrası takip edecekleri eğitim konusunda mesleki eğitime, üçte biriyse genel eğitime yönlendirilecekler. Rehber öğretmenler tarafından yapılacak yönlendirmelerde, öğrencilerin gönüllü tercihleri ve yetenekleri temel alınacak.

III. KADEME: 2 YILLIK ORTA ÖĞRETİM (LİSE)

- Zorunlu olmayan 2 yıllık ortaöğretimde, öğrenciler mesleki eğitim veya genel kültür eğitimi görecekler.
- Mesleki eğitimde belirli başarı düzeyini aşanlar, meslek yüksekokullarına devam edebilecekler. Genel eğitimde belirli başarı düzeyini aşarlarsa ÖSS sınavlarına katılmadan yüksek öğrenime geçebilecekler.
- Eğitim Reformu Projemizi, iktidarımızın ilk günlerinde çoğulcu bir anlayışla toplayacağımız 18. Milli Eğitim Şurası'nın değerlendirmesine sunarak, katkılarını alarak, 2008-2009 Öğretim Dönemi'nden sonra uygulamaya başlayacağız.
- Hem genel, hem de mesleki eğitimin gerçekleşeceği eğitim ortamlarını okullarla sınırlı olmaktan çıkaracak, örgün ve yaygın eğitimin tüm seçeneklerini öğrencilerimize seferber edeceğiz.

Çağdaş üniversite reformu yapacağız.

Üniversiteler arası bilimsel rekabeti özendiracağız.

Anayasada ve yasalarda gerekli değişiklikleri yaparak üniversitemizi tek tip yapılanmaya mahkum olmaktan kurtaracağız.

Üniversiteleri idari ve bilimsel özerkliğe kavuşturacağız.

Üniversitelerin çağdaş ve demokratik eğitim ve öğretim kurumları olarak gelişmelerini sağlayacağız. Daha dinamik bir yapıya kavuşturacağız.

Her bir akademisyene güncel literatürü etkin bir biçimde takip etmesine olanak vermek üzere, "belgelendirme" esasına uygun "yayın tüketim desteği" vereceğiz.

ÖSS'yi kaldıracağız.

Yüksek öğrenime yönelen öğrencilerimizin önünden, Üniversite Giriş Sınav Sistemi (ÖSS) engelini kaldıracağız. Orta öğretimde (lisede) genel kültür eğitimine yönelmiş ve başarıyla tamamlamış tüm öğrencilerimize, üniversiteye geçiş hakkı tanıyacağız.

Özel dersane sistemine son vereceğiz.

Özel dersane kurumlarının, kendi aralarında bütünüleşerek güçlü özel öğretim kurumlarına dönüştürülmesini destekleyeceğiz.

Katılımcı yönetim.

Üniversite içi seçimlerde, araştırma görevlilerinin ve öğrencilerin yönetime katılmalarını sağlayacağız.

Üniversitelerde AR-GE çalışmalarının artırılmasını sağlayacağız.

Bu alanda sanayiyle daha yakın işbirliği ve ortak çalışma içine girilmesini özendiracağız.

Çevresine duyarlı üniversite.

Üniversitelerin, özellikle buldukları bölgenin kalkınma sorunlarının çözümüne etkin katkı sağlayan kurumlar olarak işlev üstlenmelerini sağlayacağız.

Açık Öğretim'i geliştireceğiz.

Bilgi teknolojisi olanaklarını daha ileri düzeyde kullanarak Açık Öğretim sisteminin etkinliğini ve kapsamını geliştireceğiz.

Vakıf üniversitelerinin kendi kaynaklarıyla gelişmelerini özendiracağız.

Bu kurumlara devlet desteğini rasyonel özendirilmeye yönelik yöntemlerle sürdüreceğiz.

Çağdaş, yetkin ve birikimli eğitim kadrosu...

- Kapsamlı bir Öğretmen Reformu gerçekleştireceğiz. Öğretmenlik mesleğini onur duyulan, saygı gösterilen ve toplumda hak ettiği itibarlı konuma getiren yapısal değişiklikleri yapacağız.
- ATATÜRK ilke ve devrimlerinin ışığında, çağın gerektirdiği niteliklere uygun, teknolojiyi kullanan "toplum önderi öğretmenler", sistemin ana omurgası olacaktır.
- Öğretmenlerin, üniversite öğretim görevlilerinin, eğitim kurumlarımızın idareci kadrolarının yaşam koşullarını ve özlük haklarını iyileştireceğiz.
- Sözleşmeli Öğretmenlik uygulamasını kaldıracağız. Yeterince öğretmen alınmasını sağlayacağız.
- Öğretmenlerimizi grevli toplu sözleşmeli sendikal haklara kavuşturacağız.
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitimini artıracacağız, etkinleştireceğiz, yaygınlaştıracacağız.

Her kademede eğitimin çağdaş altyapısını kuracağız.

Okuma yazma seferberliği başlatacağız.

5 yılda ülkemizde okuma yazmayı bilmeyen hiçbir yetişkin bireyin kalmamasını sağlayacağız.

Yetişkin eğitimini yaygınlaştıracacağız.

Tüm örgün eğitim kurumlarını aynı zamanda birer yetişkin eğitimi merkezi haline getireceğiz.

Okullaşma oranlarını hızla Avrupa Birliği ortalama değerlerine yükselteceğiz.

Okumaz - yazmaz kalmayacak.

Çocuklarımız Türkçeyi tam öğrenecek, iyi konuşacak.

Türkçenin, eğitim ve öğretimin her kademesinde iyi öğretilmesi, doğru ve etkili kullanılması, bilim dili olarak gelişmesi için gereken önlemleri alacağız.

Yabancı dil öğrenimine ağırlık vereceğiz.

Ortaöğretimden mezun olan her öğrencinin bir yabancı dili öğrenmiş olmasını sağlayacağız.

Veliler eğitimde söz sahibi olacak.

Okullarımızın yönetim organlarında veli ve veli dernekleri ile öğrenci ve öğretmenlerin de söz sahibi olmalarını sağlayacağız.

Okullarda güvenli ve huzurlu eğitim ortamı sağlayacağız.

Öğrencilerin huzur, moral ve motivasyonlarının en üst düzeyde oluşumunu sağlayacak güvenli okul ortamı yaratacağız. Okullarda her türlü şiddete, madde bağımlılığına, onur kırıcı davranışlara kesinlikle son vereceğiz.

Tüm sınıflara internet.

4 yılda temel ve orta eğitim kurumlarının tüm sınıfları bilgisayar donanım ve yazılım ihtiyaçlarını karşılayacak donanımına ve internet bağlantısına sahip olacak.

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacağız.

Eğitimin her alanındaki eşitsizlikleri ve dengesizlikleri gidereceğiz.

Herkese, her yaşta, yeterli, nitelikli ve erişilebilir öğrenim olanakları hazırlayacağız.

- Hiç kimsenin, salt yoksulluk nedeniyle eğitimden yoksun kalmasına izin vermeyeceğiz.
- Okul öncesi eğitimin, 10 yıllık kesintisiz zorunlu temel eğitimin ve lise eğitiminin, devlet okullarında gerçekten parasız olmasını sağlayacağız.
- Değişik adlar altında veliden ve öğrenciden zorunlu bağış alınması uygulamasına son vereceğiz.
- Öğrencilerin barınma gereksinimlerini 5 yıl içinde eksiksiz karşılamayı hedef alacağız; yurtlardaki yaşam koşullarını çağdaş düzeye çıkaracağız.
- Yatılı ve pansiyonlu okul ile parasız yatılı okul uygulamalarını yaygınlaştıracğız. Özellikle kırsal bölgelerde, yoksul kesimlerin yoğun olduğu yörelerde Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) ile Pansiyonlu İlköğretim Okulları'nın (PIO) sayılarının artırılmasını hedef alacağız. Benzeri şekilde yatılı lise ve yatılı meslek teknik okullarını yaygınlaştıracğız. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yatılı okul olanakları hızla artıracğız.
- Temel eğitimde, müfredat kapsamında doğrudan kullanılan kitaplar devlet tarafından bedelsiz karşılanacak, öğrenciye gıda yardımı yapılacaktır.
- Tüm bu yeniden yapılanma için bütçeden eğitime gerekli kaynağı aktaracağız.

EĞİTİM VE KÜLTÜR

ÇEŞİTLİLİĞİ KORUYARAK, ORTAK ULUSAL KÜLTÜREL DEĞERLERİMİZİ ÖNE ÇIKARACAĞIZ.

Köklerimiz, hem Anadolu kültürümüzün güçlü kaynağını oluşturan 13. yüzyıl hümanizmasını oluşturan Mevlana'ya, Yunus Emre'ye, Hacı Bektaş-ı Veli'ye, Şeyh Edibali'ye, hem de laik Cumhuriyetimizin çağdaş değerleriyle ve insan sevgisiyle şekillenen evrensel değerlere, çoğulculuğa ve özgürlükçü kültüre dayanmaktadır. Her iki kültürel kaynağımız da zenginliğimizdir.

Ortak kültürümüzün özü, tarihimizdir, coğrafyamızdır, ulus-devlet kimliğimizdir, Cumhuriyetimizin nitelikleridir, anayasamızın temel ilkeleridir!

Ulusal kültürümüzün, küreselleşme karşısında korunarak geliştirilmesi temel hedefimizdir.

Ulusal olunmadan evrensel olunamayacağının bilincindeyiz. Küreselleşme sürecinde, farklılıklarımızı zenginleştirerek bütünlüğümüzü koruyacağız. Ülkemizin bütün tarihsel ve coğrafi kültür birikimlerinin taşıyıcısıyız.

Toplumu inanç-laiklik ekseninde kültürel bir kopuşa sürükleyen Cumhuriyet karşıtlarının amaçlarına ulaşmasına izin vermeyeceğiz.

Toplumsal ve bireysel yaşamı, kültürel ve toplumsal gelişmeyi, ekonomik kalkınmayı, Cumhuriyetimizin temel niteliklerini, ayrılmaz bir bütünün parçaları olarak göreceğiz.

Destekleyeceğiz ama müdahale etmeyeceğiz.

Sanatçılarımızın yaratıcılıktaki özgürlüklerine müdahale etmeyeceğiz, sanat kurumlarının özerkliğini koruyacağız.

Türk dilinde zenginleşmeye evet, yozlaşmaya hayır.

Türk dilinin bilim ve evrensel kültürde gelişmeler doğrultusunda zenginleşmesine açık olacağız, ancak dilimizdeki yozlaşmayı ortadan kaldıracacağız. Dilimizin doğru ve etkin kullanımını teşvik edeceğiz.

Kültür ve sanat eğitimi.

Kültür ve sanat eğitimini, laik demokratik Cumhuriyet değerlerimizden kopmadan, çağdaş dünyayla bütünleşmeyi sağlayacak ve katılımı özendirerek bir yapıya kavuşturacağız.

Tiyatro sanatını, Türkiye'nin bütün illerinde yaygınlaştıracacağız.

Devlet tiyatrolarında çalışan sanatçılarımızın özlük haklarını ve çalışma koşullarını iyileştireceğiz; özel tiyatroların devlet tarafından desteklenmesi için bütün önlemleri alacağız. Kültür, sanat ve edebiyat alanındaki vergileri asgari düzeye çekeceğiz.

Telif haklarını koruyacağız.

Telif hakları konusunda sanatçılarımızın yaratıcılıklarının gasp edilmesinin önüne geçeceğiz, korsanla etkin bir şekilde mücadele edeceğiz.

Kültürel etkinliklerde ve sanatta sansüre son vereceğiz.

Siyasal amaçlı veya keyfi yasak ve sansürü, her türlü idari ödenetimi kaldıracacağız. Bu konuda sadece yargı kararlarına bağlı kalınmasını temel alacağız.

Çağdaş Müze politikası geliştireceğiz.

Kültürel mirasın, ait olduğu coğrafyada korunmasına ilişkin evrensel ilkenin yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağız.

“Madımak Hoşgörü Müzesi”ni oluşturacağız.

Sivas Madımak Oteli'ni alevi kültürünün korunmasına katkı sağlayacak çerçevede “Hoşgörü Müzesi”ne dönüştüreceğiz.

Kütüphaneleri geliştireceğiz.

Kütüphanelerimizi, ulusal eğitim ve kültür politikalarımızın doğal parçaları, odak merkezleri olarak algılayacağız. Kütüphanelerimizi modernleştirip eğitime, kültüre katkıda bulunan kurumlar haline getireceğiz.

Kültürümüzün dış tanıtımını sahipleneceğiz.

Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı sanat kurumlarının siyasal amaçlar için kullanılmamalarını, kuruluş amaçlarına uygun sanatsal etkinliklerin içinde olmalarını ve bu etkinliklerin bütün dünyada kültürümüzü tanıtıcı rol oynamasını önemseyeceğiz.

**Gençlere sözümüz: Laik, kaliteli eğitim,
eğitimde fırsat eşitliği ve uygun iş olanağı.**

- Çocuklarımızın eğitimini, ailelerinin mali gücüne bağlı olmaktan kurtaracağız.
- Çocuklarımızın, gençlerimizin 10 yıllık temel eğitimden, genel veya mesleki lise eğitimlerinin sonuna kadar, devlet eğitim kurumlarında bedelsiz ve kaliteli eğitim almalarını sağlayacağız.
- Her yıl, 1 milyon yüksekokul ve üniversite öğrencimize, yılda 10 ay, öğrenci başına ayda 250 YTL "Eğitim Bursu" vereceğiz. Bursun geri ödenmesi, gencin mezuniyet sonrasında sürekli bir işe girmesinden sonra başlatılacak. Desteğin tek koşulunu, eğitim başarısı oluşturacak.
- Talep eden üniversite öğrencilerine bedelsiz internete erişim olanağı sağlayacağız.
- Lisansüstü eğitimi, yurt içi ve yurt dışı burs olanaklarıyla destekleyeceğiz. Öğrenci burslarının geri ödemesindeki mevcut sorunlar çözülecek.
- Tüm öğrencilere sağlıklı, güvenli ve çağdaş barınma-yurt olanağı sağlayacağız.

Gençlerimiz bilgi çağıyla buluşacak.

Gençlerin yetenekleriyle ilgili konularda öğrenim görebildikleri, eğitim ve yeteneklerine göre iş bulabildikleri, geleceğe umutla bakabildikleri bir düzen kuracağız.

Gençlik ve kültür merkezleri kurulmasını destekleyeceğiz.

Her eğitim ve gelir düzeyindeki gencin gidebileceği "gençlik ve kültür merkezleri" kurulması için yerel yönetimleri destekleyeceğiz. Üniversite kültür merkezi ve spor tesislerinin yaygınlaştırılmalarını sağlayacağız.

Gençleri yönetime katacağız.

Gençlerin üniversite yönetiminde ve başta yerel yönetimler olmak üzere siyasal yaşamda etkinlik ve katılımlarının artırılması için gerekli ortamı sağlayacağız.

"GENÇLERE İŞ" PROJESİ.

Bu projeye 3 yıl içinde 150 bin eğitilmiş gence iş sağlanmasını hedef alacağız. Bu gençlerimizin çalışırken, iş başında meslek ve iş becerisi kazandıracak bir eğitim almalarını sağlayacağız. Bilişim sektörünü, özellikle yazılım üretim sanayini bu çerçevede öncelikli sektör olarak hızla büyüteceğiz.

“GENÇLERE İŞ KUR” PROJESİ.

En az 10 ortak gencin, ileri teknoloji alanlarında geliştirecekleri projeleri, asgari %20 özkaynak koşuluyla destekleyeceğiz. “Gençlere İş Kur” Projesi’yle iş kurmak isteyen gençlere TÜBİTAK ve KOSGEB üzerinden proje ve danışmanlık hizmeti vereceğiz, finansman desteği sağlayacağız.

“MESLEKİ EĞİTİM GÖREN GENÇLERE İŞ” PROJESİ.

İşverenleri, mesleki-tekniik ortaöğretim programı mezunlarını çalıştırmaya özendirerek düzenlemeler yaparak, gençlerimize iş olanağı sağlayacağız.

Özel yetenekli gençlere destek.

Özel yetenekli gençlere, becerilerini geliştirebilmeleri için destek sağlayacağız.

Öğrenci burslarının geri ödemesinde mevcut sorunları çözeceğiz.

Tüm öğrencilerimize güvenli, huzurlu devlet yurdu olanağı sağlayacağız.

Öğrencilerin barınma gereksinimlerini kısa zaman içinde eksiksiz karşılamayı hedef alacağız; yurttardaki yaşam koşullarını çağdaş düzeye çıkaracağız.

GENÇLİK VE KADIN

SAĞLIKLI GENÇLİK VE TOPLUM İÇİN:
SPOR

Daha çok altyapı, daha çok başarı.

Daha çok spor tesisiyle herkese spor olanağı sağlayacağız. Gençliğin boş zamanlarını değerlendirebilecekleri gençlik merkezleri, spor alanları ve kültür etkinlikleri için gerekli mekânların yapımını sağlayacağız. “Toplumsal Kalkınmada Gençlik Kampları” projesini yaygınlaştıracacağız. Uluslararası spor yarışmalarında Türkiye’yi etkin bir ülke haline getireceğiz.

Okullarda spor bilincini aşılayacağız.

İlk ve ortaöğretim okullarında spor eğitime, bedensel ve zihinsel boyut ile etkinlik kazandıracacağız; başta atletizm olmak üzere kitle sporlarının ve spor yapma bilincinin yaygınlaşmasını amaçlayacağız.

“Ulusal Spor Konseyi” oluşturacağız.

Tüm spor branşlarının ve örgütlenmelerinin temsil edildiği “Ulusal Spor Konseyi”ni kuracağız.

Türk sporunda “Kültürel Reform” yapacağız.

“Spor Etik Kurulu”nu etkinleştireceğiz, sporun evrensel ruhuna aykırı hareket edenler için denetim ve ceza süreci işleteceğiz.

Amatör spor kulüplerini destekleyeceğiz.

Gençlerin zamanlarını bedensel ve beyinsel gelişimlerini sağlayacak olan bu kulüplerde geçirmelerini sağlayacak altyapı yatırımlarını hızla hayata geçireceğiz. Yerel yönetimlerin amatör spor kulüplerini desteklemelerini sağlayacağız.

Statlarda şiddete ve saldırganlığa son.

Spor müsabakalarında yaşanan şiddet olaylarını önlemek amacıyla tüm kulüpler, sosyal danışmanlar ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte “temiz spor için el ele” kampanyası başlatacağiz.

İlk ve orta eğitimde spor ders kitabı hazırlanarak teorik bilgilendirme imkânı da sağlanacak.

Kadınlar haklarını alacak: Türk kadını, ekonomide, eğitimde, siyasette haklarına kavuşacak, kimliğini bulacak.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi.

Bu sözleşmeyle taraf olduğumuz kadın hakları ile ilgili tüm uluslararası sözleşmelerin, toplumsal yaşama ve hukuk sistemimize yansıtılmasını sağlayacağız.

Şiddete “sıfır hoşgörü”.

Kadınlara uygulanan her türlü şiddete, töreler gerekçe edilerek uygulanan vahşete karşı kararlılıkla mücadele edeceğiz. Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı oluşturup, kararlılıkla uygulayacağız. Sığınma evlerini yaygınlaştıracamız, ücretsiz danışmanlık, psikolojik destek ve yasal yardım yapılmasını sağlayacağız.

Çerçeve Eşitlik Kanunu.

Fırsat önceliğini cinsiyetler arası eşitliğin ayrılmaz bir parçası olarak kabul ediyoruz. Devlete bu konuda gerekli düzenlemeleri yapma yükümlülüğünü getiren bir anayasa değişikliği yapacağız. “Çerçeve Eşitlik Kanunu”nu çıkaracağız. Tüm plan ve politikalarımıza toplumsal cinsiyet eşitliğini dahil edeceğiz.

Analık Hakkı Ödemesi.

Analık izni sırasında zorunlu sigorta kaynaklarıyla ödenen ücretlerin iki kat artırılmasını sağlayacağız.

Anayı işten çıkarmaya son.

Gebeliğe, analığa, emzirmeye ve cinsiyete bağlı işten çıkarmaları ve doğumdan sonra çalışmaya dönen kadınlara uygulanan ayrımcılığı önleyecek yasal düzenlemeler yapacağız.

Çalışan analara çocuk bakım desteği.

Çalışan annelerle çocuk ve yaşlı bakımı için gerekli olan kurumları geliştireceğimiz ve hizmetlerini iyileştireceğimiz.

Kadın sağlığı için özel önlemler.

Kadın sağlığıyla ilgili sağlık hizmetlerinin niteliğini yükselteceğimiz; kadın sağlığı konusunda koruyucu sağlık önlemleri geliştireceğimiz; Ana - Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması merkezlerini çoğaltacağız.

Kadın sağlığı eğitimi verilecek.

Temel eğitim müfredatına bedensel ve üreme sağlığı ve hakları üzerine eğitim programları eklenecektir.

Kadınların tümü yurttaş olacak.

Kadınların nüfusa kayıt olmalarını ve resmi evlilikleri tüm toplumu kapsar şekilde yaygınlaştırarak bütün kadınların yurttaşlık haklarından eksiksiz yararlanmalarını sağlayacağız.

Tüm kızlarımız nüfusa kaydolacak, temel eğitim alacak.

Öncelikle kırsal alanda kız çocuklarının nüfusa kayıt olmasını ve kızların temel eğitime düzenli devamı konusunda gerekli izleme ve denetimi sağlayacağız.

Kız çocuklarımızın hepsi okula!

Pekin ve Pekin+5 gibi Türkiye'nin taahhütlerini yerine getirmekle yükümlü olduğu uluslararası sözleşmelere uygun olarak, eğitimin her kademesinde kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılması için gerekli tüm önlemleri alacağız.

Çocuk yaşta evliliğe son.

Çocuk yaşta erken evliliğin önlenmesi amacıyla, ilk evlilik için hem erkekler, hem kızlarda “18 yaşını tamamlamış olması” koşulunu öngöreceğiz. Bu konuda gerekli yasal düzenlemeleri yapacağız.

Kadınlara mesleki eğitim.

Kadınların mesleki eğitim olanaklarını geliştireceğiz. Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) ve benzeri kuruluşları yaygınlaştıracacağız. Halk eğitim merkezlerini yaygınlaştırarak her yaşta kadının eğitime devam edebilmesini sağlayacağız.

Kadın emeğine fırsat eşitliği.

Kadının işgücüne katılımını artıracak, işe alınmasında ve emeğin değerlendirilmesinde fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alacağız, destek mekanizmaları kuracağız.

Tüm kadınlarımıza “İş Hukuku”.

Evde, tarım ve orman işlerinde çalışan kadınları İş Kanunu kapsamına alacağız.

Girişimci kadınlara destek.

Kendi hesabına çalışan girişimci kadınların eğitim ve kredi olanaklarını genişleteceğiz.

Kadın konularında katılımcılık.

Kadın Veri Merkezi, Kadın Kütüphanesi, Kadın Merkezleri ve Ulusal Kadın Konseyi kuracağız. Kadın sorunlarını katılımcı bir yaklaşımla çözeceğiz.

Kadın STÖ'lerine destek.

Eğitim ve kadın alanında faaliyetlerde bulunan sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını destekleyeceğiz.

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU'YU, GELİŞMİŞ BÖLGELERİMİZİN DÜZEYİNE ÇIKARACAĞIZ.

Ülkemizin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinin sosyoekonomik kalkınmasının hızla sağlanması, işsizlik ve yoksullukla etkin olarak mücadele edilmesi için gerekli kaynakları ve kadroları seferber edeceğiz, gerekli kararlılığı ortaya koyacağız.

Devlet yatırımı ve öncülüğü olmadan Doğu ve Güneydoğu'nun kalkınması sağlanamaz.

“Bölgesel Kalkınma” için bütçeden büyük kaynaklar aktaracağız.

Ülkemizin Doğusu ve Güneydoğusu ile kalkınmada geri kalmış diğer yörelerini gelişmiş bölgelerimizin refah düzeyine çıkaracağız. Her yıl, bugünkünün iki katı düzeyindeki kamu kaynağını, bölgesel sosyoekonomik kalkınmaya ayıracağız.

Toplumsal alt yapıyı sağlayacağız.

Toplumsal alt yapıyla özellikle eğitim, sağlık, ulaşım, haberleşme ve iletişim alanlarındaki yetersizliklerin hızla giderilmesini sağlayacağız.

Kamu öncülüğünde girişimciliği, yerel doğal kaynaklara, tarım ve hayvancılığa dönük işletmeciliği canlandıracağız.

Kalkınmada geri kalmış bölgelerde, meraları güvenli kullanıma açacağız. Özellikle ahır hayvancılığı, tarımsal ve orman ürünleri üretimi ile ev ekonomisi faaliyetlerini destekleyeceğiz.

Bölgede KOBİ'leri ve aile işletmeciliğini destekleyeceğiz.

Küçük Girişim Kredisi uygulamasını yaygınlaştıracamız. Kadınların mesleki eğitim olanaklarını geliştireceğiz. Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) ve benzeri kuruluşları yaygınlaştıracamız.

Bölgeye yeni tesis ve fabrikalar için doğrudan sermaye akışını destekleyeceğiz.

Mevcut teşvik sistemi yerine, "bölge, sektör ve büyük proje" temelinde "yeni, somut, etkin ve seçici" yatırım teşviki uygulamasını başlatacağiz. Bu konuda dünyanın başarılı örneklerinden yararlanacağız.

Bölgeye kaynak aktarımı için gereken kurumsal yapıyı kuracağız.

Kalkınma için ekonomik teşvikleri ve sosyal yardımları doğrudan bölge halkına, işsiz ve yoksul kitlelere ulaştırabilecek kurumsal yapıyı oluşturacağız.

Halka yakın yönetim anlayışını gerçekleştireceğiz.

Bölgede, devletin halkıyla doğrudan ilişkiye geçeceği, "vatandaşını yerinde gören ve duyan, halkının sorunlarını yerinde algılayıp, süratle ve etkin yöntemlerle çözen" bir yönetim anlayışını hakim kılacağız.

"Boşaltılmış Köylere Geri Dönüş"ü, gönüllülük ve devlet desteğiyle hızla sağlayacağız.

- "Köye Gönüllü Geri Dönüş Projesi"ni, devletin doğrudan maddi ve kurumsal desteği altında, göstermelik olarak değil, gerçek anlamda, gönüllülük ve güvenlik koşulları eşliğinde yaşama geçireceğiz.
- Boşaltılmış köyleri hedef alan yeni bir mekânsal planlama anlayışı içinde, "sağlık, eğitim, haberleşme, kırsal altyapı" gibi zorunlu kamusal hizmetleri ve güvenliği eksiksiz sağlayacağız.
- Geçmiş dönemin mağduriyetlerini hak ve hukuk temelinde gidereceğiz. Çok düşük faizli ve uzun vadeli kredi olanağı sağlayarak, "ev ekonomisi, el sanatları ve dokumacılığı vb." alanlarındaki faaliyetlerin ekonomik değere dönüşmesini destekleyeceğiz.

Gelişmemiş yörelerde, bölgesel planlama uygulamasını etkinleştireceğiz.

- Bölgesel planlamada; bölgelerin ve alt bölgelerin olanaklarını ve gelişme potansiyellerini gereğince değerlendireceğiz, bölgesel planlamanın yerleşme düzenine yansıtılmasında, dengeli kentleşme, sağlıklı yapılaşma, çevreye duyarlılık ve depreme dayanıklılığı esas alacağız.
- Doğu Anadolu (Kars - Ardahan - Iğdır Alt Bölge Projesi dahil), Doğu Karadeniz, İç Anadolu, Trakya, Kastamonu merkezli Orta Karadeniz bölgelerini, Kelkit - Yeşilirmak - Çoruh - Kızılırmak - Dicle/Fırat - Filyos havzalarını kapsayan bölgesel kalkınma planlarını, kademeler halinde uygulamaya geçireceğiz.
- Kuracağımız özerk Ekonomik Kalkınma Kurumu (EKK) ile, bölgesel kalkınma projelerinin uygulamasında, bölge merkezli yönetim anlayışını uygulamaya geçireceğiz.
- Kars - Tiflis demiryolunu süratle tamamlayarak Doğu Anadolu ile Kafkasya ve Orta Asya arasında ekonomik ve ticari ilişkileri geliştireceğiz.

GAP'ı, sulama kanallarıyla beraber, entegre sosyal kalkınma projesi olarak hızla tamamlayacağız.

- GAP'la, Güneydoğu Anadolu'da bölgesel kalkınmayı, insani gelişmeyi ve adaletli gelir dağılımını hedef alacağız.
- GAP'ı sosyal entegre kalkınma projesi olarak ele alıp, uygulanmasına hız kazandıracacağız. Bu amaçla gerekli iç ve dış kaynağı sağlayacağız.
- Güneydoğu Anadolu'da susuz köy bırakmayacağız.

18

**KAMU YÖNETİMİ
VE KENTLEŞME**

KAMU YÖNETİMİ

**KAMU YÖNETİMİ REFORMU, ULUSAL BİRLİK
TEMELİNDE GERÇEKLEŞTİRİLECEKTİR.**

Kamu yönetim sistemimiz, Cumhuriyetimizin anayasal kuruluş ideolojisi ve Atatürk devrimleri doğrultusunda, üniter ve laik sosyal hukuk devleti anlayışıyla, can ve mal güvenliğini her koşulda korumak hedefiyle yeniden yapılandırılacaktır.

- Kamu yönetiminin parçalanmasına, merkezi-yerel yönetimler arasında hizmet bütünlüğünün bozulmasına yol açan bugünkü uygulamalar düzeltilerek, merkezi ve yerel idarelerle bunlar arasındaki ilişkileri yeniden tanımlayacağız.
- MERKEZİ İDARE, bugün olduğu gibi, kamu hizmeti üretme sorumluluğunu üzerinden atmak amacıyla değil, kamu hizmetlerinde etkinliği sağlamak amacıyla yerel idarelerle hizmetleri bölüşecektir. Ancak hizmet bölüşümü, hizmet-kaynak dengesini gözetken bir bütünlük içinde gerçekleştirilecektir.
- “Hizmeti kullanan öder” yaklaşımıyla, yurttaşların vergi ödeyerek kamu hizmetlerinin finansmanına yaptıkları katkıyı yok sayan, “devletin küçültülmesi” adına vergi-hizmet ilişkisini tamamen koparan aşırınlıklar törpülenecek; yerel yönetimlerin gerçek anlamda kamu hizmeti üretmesini sağlayacağız. “Hak sahibi vatandaş” yerine “müşteri” kavramının geçmesine izin vermeyeceğiz.
- Keyfi olarak yardım yapılan “muhtaç vatandaş” kavramı yerine, yasalarla hakları korunan “hak sahibi vatandaş” kavramını getireceğiz.
- Daha derin bağımlılık ilişkileri yaratan “borçlanmacı belediyeçilik” anlayışına son verilecek; güçsüz yerel yönetimleri, güçlü çok uluslu şirketler ve finans kuruluşlarıyla karşı karşıya getiren mali bağımlılık süreçlerine müdahale edeceğiz.
- Türkiye'nin gereksinimlerine uygun bir kamu yönetimi reformu gerçekleştireceğiz. Küreselleşme adına yerelleşmeyi ve çok sayıda yerel iktidar odağı oluşturmayı dayatan, çağdaş bir yerel yönetim modeli maskesi altında ulusal çıkar eksenli olarak örgütlenmiş merkezi devlete rakip olarak cemaat/tarikat/şirket ve çok uluslu şirketler eksenini geliştirmeye çalışan, bunun için militan kadrolaşmasını başlatan, idari federalizm öngörerek üniter yapıyı tehdit eden mevcut yerelleştirme projesi tümüyle tasfiye edilecektir.
- Hedefimiz, katılımcı, hesap veren, şeffaf, bilgi edinme hakkına saygı gösteren belediyeçilik anlayışıdır... Yolsuzluklara bulaşan, Ali Dibo vakalarını birer istisna değil, kural haline getiren, vatandaşa hizmetten önce kendi zenginini yaratmaya yönelik, denetimden kaçan ve bağımsız teftiş yapılarını tasfiye etmeye veya aşındırmaya kalkışan zihniyet gidecek, katılımcı, hesap veren, şeffaf, bilgi edinme hakkına saygı gösteren belediyeçilik anlayışı gelecektir. Son iktidar döneminin icraatlarıyla ve yolsuzluk dosyalarıyla ilgili kurumsal hafızanın yok edilmesi çabalarını sonuçsuz bırakacağız.

Yerel yönetimleri mali özerkliğe kavuşturacağız ancak denetimlerini etkinleştireceğiz.

- Yerel yönetimleri mali yönden merkeze bağımlılıktan kurtararak, öz kaynağa dayanan yeni bir mali yapıya kavuşturacağız.
- Halkın katkı ve katılımı artırılabilecek: Yerel yönetimler üzerindeki gözetim, sorgulama, denetim ve sorumluluğun paylaşımını etkin bir hale getireceğiz.
- Yerel yönetim şirketleri denetlenecek, değerlendirilecek: Yerel yönetimlerce kurulan ve yolsuzlukla savurganlığın kaynağı haline gelen, başta şirketler olmak üzere, tüm ekonomik girişimleri etkin bir denetime tabi tutarak, hangi alan ve konularda kurulabileceklerini belirleyeceğiz.
- Belde nüfusu 10.000 ve üzerinde olan ancak öz kaynakları ve alt yapısı yetersiz olan, üstelik nüfus ölçütü bakımından BEL-DES Projesi'nden faydalanamayan tüm belediyelere hiçbir ayırım gözetmeksizin her türlü mali ve teknik destek sağlayacağız.
- Yerel yönetimlerin, başta belediyeler olmak üzere kendilerine tanınan yönetsel ve mali özerkliklerini Cumhuriyet ve laiklik karşılığı amaçlarla kullanarak ve ayrıca savurganlık, yolsuzluk, adam kayırma, müteahhit kayırma, dinci ve şeriatçı kadroları oluşturma gibi uygulamalarla gerçek işlevlerinden uzaklaşmalarına izin vermeyeceğiz.
- Yerel yönetimler, öncelikle halkın günlük yaşamıyla ilgili gereksinim ve beklentilerini karşılayacak bir yapıya kavuşturulacaktır: Hukuki ve demokratik denetim yoluyla, suç işleyen, yerel yönetim kaynaklarını çıkar gruplarıyla birlikte paylaşan seçilmiş veya atanmış yöneticiler ve personel ayıklanarak, yargı yoluyla görevlerine son verilecektir.
- Bugünkü yapıları itibarıyla köylerimiz yasalarla kendilerine verilen görevleri yürütebilecek kaynak, örgüt ve personele sahip değildir. Bu nedenle köy yönetimlerinin sorumluluğunda olan pek çok görev, merkezi yönetimin taşra teşkilatı eliyle yürütülmektedir. Kırsal yerleşimlerin (köyler ve kasaba belediyeleri) daha çok nüfusla ve daha geniş alan boyutunda toplulaştırılmaları özendirilecek; kırsal alan için kalkınma önerisini mekâna yansıtan, kırsal alanda nüfus tutma ve istihdam yaratma işlevlerini karşılayacak ÖNCÜ BİR MODEL gerçekleştirileceğiz.

KAMU YÖNETİMİ VE KENTLEŞME

İSTANBUL

İSTANBUL ÖZEL YÖNETİMİ, İSTANBUL'U YAŞANABİLİR BİR KENT YAPACAK.

İstanbul, ülkemizde diğer 80 ilin yönetildiği modelle yönetilememektedir.

- İstanbul'un sorunlarıyla çevre illerin sorunları iç içe ve karşılıklı olarak bölgesel düzeyde etkileşim içindedir. İstanbul için özel bir yönetim modeli geliştirilirken, çevre illeri de yeni modelin içinde düşünmek zorunludur.
- İstanbul'da pek çok kamusal hizmet yeterince etkili bir biçimde yerine getirilememektedir. Aynı hizmet dalında birden çok yetkili ve görevli birim bulunmaktadır. Yönetim birimleri arasında etkin bir işbirliği ve eşgüdüm sağlanamamaktadır. Çok başlı ve parçalı yönetim yapısı ve eşgüdümsüzlük, kaynakların dağılımı ve kullanımında savurganlığa neden olmaktadır. Bu nedenle sistem pahalı işlemektedir. Demokratik, hukuki ve idari etkin bir denetim sistemi kurulamamıştır. Katılım ve ortaklık mekanizmaları işletilmemektedir. Bilim ve teknolojiye yeterince yararlanılamamıştır. Doğal, tarihi ve kültürel çevre korunamamaktadır. Yargı sistemi etkin bir biçimde işleyememektedir.

İstanbul'a özgü özel yönetim ayrıcalık değil, ulusal sorumluluktur.

- İstanbul bir dünya kenti ve dünya mirasıdır. İstanbul'un yerel, bölgesel ve evrensel konumu sorgulanarak; yeni yönetim modelinin etkin, demokratik ve yönetim bilimi ilkelerine uygun olarak biçimlendirilmesine özen gösterilecektir.
- Yeni yönetim modeli oluşturulurken, sürdürülebilirlik, hizmette yerindelik, yerinden yönetim, saydamlık, açıklık, hesap verebilirlik, katılım ve bilimsellik ölçütlerine tam uyum gösterilecektir. Yeni yönetim modelinde, İstanbul doğal afetlere karşı hazırlı olacaktır.
- İstanbul'a özgü bir yönetim modeli oluşturulması ayrıcalık değil, ulusal bir sorumluluktur. İstanbul yönetiminin alacağı tüm kararlar, ulusal kalkınma planı ve yıllık programlarla uyumlu olacaktır. İstanbul'un mevcut il sınırlarını aşan bölgesel etki alanını dikkate alan bir megapol kent modeli kurgulanacaktır. Yeni yönetim modeline uygun mali kaynaklar yaratılacaktır.
- İstanbul'un yönetim koşulları dikkate alınarak kent merkezindeki kaymakamların görev, yetki ve sorumlulukları artırılabilecektir. Yerel halkın güvenini kazanmış mahalle muhtarlarının yetkileri artırılacak, kimi kamu görevlerinin mahalle muhtarlarınca yürütülmesi sağlanacaktır.
- Yeni yönetim modelinde, İstanbul ve etkileşim alanında yeni yönetimin temel görevi, planlama, eşgüdüm izleme, denetleme ve güvenliğin sağlanması olacaktır.
- Ülkenin genel yönetsel yapısıyla ters düşmeden, yeni yönetim modeli süreç içerisinde yavaş yavaş oluşturulacaktır.

KAMU YÖNETİMİ VE KENTLEŞME

KENTLEŞME

KENTLERE, GÜVENSİZLİK VE YOKSULLUK DEĞİL, HUZUR VE GELİŞME EGEMEN OLACAK.

Metropollere “girişte vize zihniyeti” gidecek, “göç veren bölgeleri kalkındırma anlayışı” gelecek!

Huzurlu ve güvenli kentler.

Kamu kaynaklarını hesapsız-kitapsız, plansız-programsız, şaibeli projelerinde çarçur eden kamu yönetimi ve yerel yönetim anlayışı gidecek; kentlerde yaşamak daha güvenli, daha sağlıklı ve daha kolay hale gelecek.

Kentleri talan alanı olmaktan kurtaracağız.

Kent rantları yağmasına, imar ve ihale yolsuzluklarına, insan onurunu çığneyen ianeci yerel yönetim anlayışına son vereceğiz.

Sıfır Açlık Projesi.

Kent yoksulluğuyla, lütuf veya sadakayla değil, nüfus kâğıdı taşıyan her yoksul aileye, insanca yaşatacak bir aylık geliri “Vatandaşlık Hakkı” olarak vererek mücadele edeceğiz. Yoksullukla mücadeleyi, “İş Bulmaya, İş Kurmaya Yardım” anlayışıyla sürdüreceğiz.

Kaynakları halka hizmete aktaracağız.

Halkın vergileriyle oluşan kamu kaynaklarını, yandaşları zengin etmeye değil, vatandaşları kalkındırmaya harcayacağız.

Hesapsız borçlanmaya son.

Yerel yönetim projelerinin finansmanında keyfi ve kontrolsüz şekilde borçlanılarak, gelecek kuşakların refahının ipotek altına alınmasına son vereceğiz.

Planlı kentleşme dönemini başlatacağız.

Plan ve projelerin hazırlanmasında, imar planlarında değişikliğe gidilmesinde ve kent düzeyinde karar süreçlerinde kent halkının katılımını mutlaka sağlayacağız.

Arıtma ve katı atık sorunlarını çözeceğiz.

Büyük kentlerde ve organize sanayi bölgelerinde, biyolojik ve kimyasal arıtma sistemlerini öncelikle tamamlayacağız. Katı atık sistemlerine gerekli finansmanı sağlayacağız.

Tüm kentlere altyapı, tüm köylere içme suyu.

İl ve ilçeleri, sağlıklı içme suyuna ve yeterli düzeyde kanalizasyon şebekesine kavuşturacağız. 5 yıl içinde, ülkemizde içme suyu götürülmemiş köy bırakmayacağız.

Halkın nefes aldığı kamuya ait alanları koruyacağız, geliştireceğiz.

Kentler, rant avcılarına, talancılara, kent mafyalarına asla teslim edilmeyecek.

Rant değil, insan odaklı.

Kentleşme politikalarını "kâr ve rant" temelinde değil, "ÖNCE İNSAN" ilkesi temelinde geliştireceğiz. Kentleri, yasa dışı plan değişiklikleriyle talan ettirmeyeceğiz.

Gerçek ihtiyaç için kentsel dönüşüm.

Gecekonuda oturanları, kiracı konumunda olanları da kapsayarak, yaşam çevrelerinden koparmadan, taşıyamayacakları mali yükümlülükler altına sokmadan kentsel dönüşüm projelerini yaşama geçirerek, tapularına, sahip oldukları sağlıklı konutlara kavuşturacağız. Bu projelerin uygulanması sürecinde, hiçbir zaman, hiçbir gecekondu sakinini kapı önüne koymayacağız, açıkta bırakmayacağız.

Çocuklara, yaşlılara, kimsesizlere yaygın hizmet.

Çocuklar için kreşler, yaşlı ve kimsesizler için huzurevlerini yaygınlaştıracacağız.

Halkımızı "dünyanın en pahalı suyu, elektriği ve doğal gazı" nı kullanmaktan kurtaracağız.

Halkımız su, elektrik ve doğal gaza keyfi ve fahiş değil, makul fiyatlar ödeyecek.

En temel kamu hizmetleri olan elektrik, su ve doğal gaz hizmetlerinin "piyasa malı" haline getirilmesine; halkımızın, belediyelerin işi olması gereken hizmetleri dünyanın en pahalı fiyatlarıyla satın almasına son vereceğiz.

**SAĞLIKLI VE DENGELİ BİR ÇEVREDE YAŞAMAK
VE YETERLİ KALİTEDE KONUT SAHİBİ OLMAK
TEMEL BİR HAKTIR.****Halkımızın konut sorununa çözüm getireceğiz.****Konutta komple çözüm.**

Konut sorununun, “kamu arazilerinden altyapısı tamamlanmış donatılı arsalar üretmek, uygun ve sürdürülebilir finansman modelleriyle %1’den düşük faizli konut kredisi olanakları geliştirerek, yerel yönetimler ve konut kooperatiflerinin katılımıyla” çözümünü hedef alacağız.

TOKİ’den dar gelirli konut.

TOKİ üzerinden dar gelirli konut projelerini destekleyeceğiz. Hazine arsaları ve kamu kaynaklarını, TOKİ’nin “lüks konut projelerine” değil, “dar gelirli için konut projelerine” tahsis edeceğiz. Kamu arsalarını lüks konut projelerine ayıran, yap-satçıyı kollayan, hasılat paylaşımlarıyla hem kamuyu, hem de vatandaşı zarara uğratan, sosyal kaygıdan uzak ve vurguncu anlayışı tamamen yok edeceğiz.

Emlak Vergisi desteği.

100 m²’den küçük tek konutu olan yurttaşlarımızı Emlak Vergisi’nden muaf tutacağız. Ortaya çıkacak vergi açığını, kentsel rantların uygun bölümünün yerel yönetimlere aktarılması yoluyla karşılayacağız.

Kentlerimize çağdaş düzen hakim olacak.**Kamu yapılarının talanına, vurgun zihniyetli özelleştirmelere son vereceğiz...****Okul, hastane ve gar binaları satılmayacak.**

Özel çıkarlar adına kamu taşınmazlarını talan etme, peşkeş çekme anlayışına, vurguncu özelleştirmelere son vereceğiz. Kamu binalarının geri alınması işlemlerini derhal başlatacağız.

Trafik kargaşasına son vereceğiz.

Yayaların güvenliğini, kent içinde hızlı ve ucuz ulaşımı, toplu taşımacılığı önemseyeceğiz. Bu amaçla, alternatif ulaşım türleri ve sistemlerini devreye sokacağız.

**VATANDAŞI, DEPREM TEHDİDİ KARŞISINDA
KADERİYLE BAŞ BAŞA BIRAKMAYACAĞIZ.****Depremi göğüsleyecek güvenli yaşam ortamları yaratmak
devletin öncelikli görevidir.****Vatandaşın depremin yaratacağı tehlikelerden korunması, öncelikli meselemizdir.**

Vatandaşın devlete ve onun kurumlarına güvenini yeniden tesis edeceğiz. Deprem Konseyi’ne yeniden işlerlik getireceğiz. Yerel yönetimler, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile TOKİ arasındaki yetki karmaşasını gidereceğiz. Bir Başbakan Yardımcısını, tüm çalışmaların koordinasyonundan sorumlu kılacağız. Halkımız kimin neden sorumlu olduğunu, kimden hesap soracağını bilecektir.

Fay hatlarına duyarlı bir uzun vadeli Yerleşim Planı'nı yürürlüğe koyacağız.

Topluma ait tüm kamu yapılarını kısa zamanda depreme dayanıklı kılacağız.

Başta hastaneler, okullar, diğer kamu hizmet binaları, köprüler, viyadükler ve tüneller olmak üzere, halkımızın toplu olarak kullandığı tüm yapıların, bir program içinde hızla depreme dayanıklı hale getirilmesini sağlayacağız. Bu çerçevede, yapılacak işlerin neler olduğunu ve uygulama programımızı iktidarımızın ilk 3 ayı içerisinde halka açıklayacağız.

Depreme dayanıklılık bakımından güven veren “konut, bina ve alt yapının” sağlanması öncelikli hedefimizdir.

Deprem tehlikesi altındaki yerleşim alanlarında bulunan mevcut konut stokunun güçlendirilerek kullanılabilmesi, güçlendirilme imkânı bulunmayanların yıkılıp yeniden yapılması için vatandaşa gereken uzun vadeli ve düşük faizli kredinin temini için her türlü düzenlemeyi ivedilikle gerçekleştireceğiz; bu amaçla gereken kamu kaynaklarını sağlayacağız.

Yeni yapılara çağdaş tekniklerle deprem korkusunu yenen kentler.

Yeni yapılacak tüm yapılarda, deprem tehlikesine karşı en ileri ve güvenilir teknik kuralların ve yapı tekniklerinin uygulanmasını titizlikle gözeteceğiz.

Zorunlu Deprem Sigortası.

Kentlerde yeni yapılara iskan ruhsatı verilmesini “Deprem Sigortası” yaptırılması koşuluna bağlayacağız.

19

ULAŞTIRMA

**ULAŞTIRMADA KAYNAKLARIN VE
ULAŞIM YOLLARININ ETKİN KULLANIMINI
SAĞLAYACAĞIZ.**

Ulaştırma ve iletişimde çağdaş, etkin bir yapılanmayı gerçekleştireceğiz.

- Ülkemizin ulaştırma sisteminin, hızlı, güvenilir, ekonomik, kolay erişilebilir ve çevreye duyarlı bir anlayışla gelişmesini hedef alacağız.
- Kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşım ağlarında dengeli, etkin, verimli bir planlama, eşgüdüm ve yönlendirmeyi gerçekleştireceğiz.
- “Ulusal Ulaşım Master Planı”nı, toplumsal ve ekonomik önceliklerimize, günümüzün ihtiyaçlarına, çağdaş ulaşım sistemlerine göre yeniden belirleyeceğiz.
- Ulaştırma sektöründeki dağınık yapılanmayı toparlayacağız. Sektörle ilgili tüm kurum ve kuruluşlar arasında yakın eşgüdüm ve işbirliği sağlayacağız. Ulaştırma alt sektörlerinin birbirleriyle rekabet etmek yerine, birbirlerini tamamlayıcı ve destekleyici olmalarına özen göstereceğiz.
- Yeni ulaştırma projelerinin belirlenmesinde, “Ulusal Ulaşım Master Planı”na uyum yanında, projelerin ulaştırma alt sektörlerinin daha dengeli, etkin ve verimli olarak hizmet verebilmesine sağlayacağı katkı düzeyini temel alacağız. Prestij projelerine kaynak akıtmak yerine, ekonomik getirisi olan projeler üreteceğiz.
- İletişimde, ülkemizin, dünyadaki en ileri ağlara entegre olmasını hedef alacağız. Bu amaçla iletişim ağlarını ve bilgi otoyollarını hızla geliştireceğiz.
- Nüfusumuzun giderek genişleyen bir bölümünün, Bilişim ve İletişim Teknolojilerine (BİT) ve internete erişimini sağlayacağız.

Karayollarında satih kalitesini yükselteceğiz, ulaşım güvenliğini artıracacağız.

Asfaltsız yol ayıbını ortadan kaldıracacağız.

21. yüzyılda yurdumuzda halen 4000 km'den fazla devlet ve il yolu, stabilize ve toprak kaplamalıdır. Bu ayıbı ortadan kaldıracacağız. Özellikle terör tehdidinin bulunduğu bölgelerde yolların mayına güvenli yapımını sağlayacağız.

Mıcır tarlaları değil, kaliteli yollar yapacağız.

Izmir - Ankara, Adapazarı - Afyon - Antalya, Ankara - Samsun, Bursa - Balıkesir - İzmir bölünmüş yollarını süratle tamamlayacağız.

Deniz taşımacılığı geliştirilecektir.

İç deniz taşımacılığı geliştirilecektir.

- Taşıma sistemlerinde dengesizlikler olması nedeniyle (yük taşımacılığında karayolu payının %92, demiryolu payının %5, denizyolu payının %3 gibi) karayolu taşımacılığında yoğun trafikte oluşan kazalar ile karayollarındaki tahribatın önlenmesi için yurt içi yük ve yolcu taşımacılığı karayolundan denizyoluna kaydırılacaktır.
- Kabotajda çalışan gemilerin kullandıkları akaryakıt üzerinden ÖTV alınmaması şeklindeki uygulamaya devam edilecektir.
- Kabotaj taşımacılığı Koster Filosu yeniden yaratılarak Karadeniz ve Doğu Akdeniz'de hakim bir filo meydana getirilecektir.

Dış deniz taşımacılığı artırılacaktır.

- Türkiye, bugünkü görüntüsüyle yük taşıyan değil, yük taşıyan ülke konumundadır. Bu değiştirilecek, Türkiye yük taşıyan ülke konumuna getirilecektir.
- Bu hedefe varmak için, halen yüklerinin sadece %23'ünü taşıma kabiliyetine sahip olan Türk Deniz Ticaret Filosu'nun kapasitesi artırılacak ve ilk etapta yüklerimizin %50'sini kendi milli bayraklı gemilerimizle taşıyır hale getireceğiz.
- Türk armatörünün yabancı bayrakta çalıştırmakta olduğu gemileri, yeniden Türk Bayrağına kazandırmak için gerekli düzenlemeler yapılacak ve yeniden yabancı bayrağa kaçış önlenecektir.

Transit taşımacılık geliştirilecektir.

- Komşu ülkelere gönderilmek üzere Türk limanlarına gelen transit yükler için liman ücretleri, sağlık rüsumları ve fener ücretleri %50 indirimli uygulanarak, sınıra yakın limanlarla sınır bölgesi arasında yük hareketi sağlanacak ve bölge halkının bundan faydalanması sağlanacaktır.

Tersane yatırımları özendirilecektir.

- Mevcut tersanelerin kira süreleri yeniden 50 yıl olarak düzenlenecektir. Dolgu yapılarak elde edilen tersane arazilerinin dolgu bedeli alınması uygulamasına son verilecektir.

Kentlerimizde önce “hızlı, ucuz, kolay ulaşım”, önce “raylı sistem ve toplu taşıma”.

TCDD'nin özelleştirilmesine yönelik çalışmaları durduracağız.

TCDD İdaresi'ni özerk yapıya kavuşturarak, siyasi müdahalelere son vererek, doğru yatırımlar yaparak, çağdaş bir işletmecilik anlayışına kavuşturacağız.

İstanbul - Ankara “gerçekten hızlı” demiryolu projesini tamamlayacağız.

İstanbul - Ankara demiryolu projesinin sorunlu bölümünü oluşturan Arifiye - Eskişehir kesimine derhal başlayarak süratle bitireceğiz. Bandırma - Bursa - Osmaneli ve Muratlı - Tekirdağ demiryollarını öncelikle gerçekleştireceğiz.

Başta İstanbul, Ankara ve İzmir'de olmak üzere, büyük kent merkezlerinde metro ve raylı ulaşım sistemlerini hızla geliştireceğiz.

Orta ölçekli kentlerimiz için Metrobüs gibi alternatifler geliştireceğiz. Raylı sistemlerin elektro-mekanik donanımlarının ülkemizde üretilmesini sağlayacağız.

Tüm önemli limanlarımızın demiryolu bağlantılarını projelendireceğiz. Blok tren uygulamasını yaygınlaştıracacağız.

Kent merkezlerinde yaya ağırlıklı ulaşım çözümlerini, toplu taşıma sistemleriyle entegre bir şekilde uygulamaya koyarak, bilimin rehberliğinde hazırlanacak çözümler üreteceğiz.

Trafik kazalarının azaltılması için her aşamada denetimi ve gerekli eğitimi gerçekleştireceğiz.

Büyük üretim ve tüketim merkezlerinde lojistik merkezleri oluşturacağız.

- Gelişmiş ülkelerde lojistik hizmetleri milli gelirin yaklaşık onda birini oluştururken, bizde bunun çok gerisindedir. Mal ve hizmetlerimizi ekonomik olarak taşıyamıyoruz. Kamyonlar dolu gidip boş dönüyor.
- Balkanlar ve Orta Doğu'nun bölgesel aktarma ve dağıtım üssü olması gereken ülkemizin, bu konuma erişebilmesi için lojistik merkezlerini hayata geçireceğiz.
- Lojistik merkezlerini öncelikli olarak İstanbul'a, İzmir'e, Samsun'a ve Kayseri'ye 3 yıl içinde kuracağız. Bu merkezlerde, denizyolu, demiryolu ve karayolu alt sektörlerini etkin ve dengeli bir yapı içerisinde buluşturacağız.

Çevreye, doğaya ve tarihsel mirasa sahip çıkacağız.

- Doğal, kültürel ve tarihsel çevreyi koruyacağız; çevre hukukunu sürdürülebilir kalkınmanın temel unsuru olarak ele alacağız. Başta enerji olmak üzere, üretimde çevre dostu yöntemleri destekleyeceğiz. Atık yönetimi için özel önlemler alacağız.
- Çevre kirlenmesinin bedelini, kullanana ve kirlene ödetireceğiz. Ancak, bedel ödemenin sürekli bir kirlenme hakkına dönüşmesine izin vermeyeceğiz.
- Kentlerdeki yeşil alanları koruyacağız, rant konusuna dönüştürmeyeceğiz. Ülkemizde kişi başına düşen yeşil alan miktarını, Avrupa standartlarına çıkartmayı hedef alacağız.
- Doğa, çevre ve tarihsel mirasın korunmasında yaptırım ve denetim işlevlerinin, ağırlıkla, yerel yönetimler ve başta TEMA olmak üzere, çevreci sivil toplum kuruluşlarıyla yürütülmesini sağlayacağız.
- Çevresel Etki Değerlendirmesi, formalite olarak değil, insana ve çevreye duyarlı anlayışın gereği olarak dikkatle ele alınacak. Yenilenebilir enerji kaynaklarından daha çok yararlanılmasını sağlayacağız.
- Çevrenin korunmasında, uluslararası dayanışma ve işbirliğine önem vereceğiz; “Akdeniz’in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgelerinin Korunması Sözleşmesi” ve ilgili protokolleri ile “Karadeniz’in Kirlenmeye Karşı Korunması Uluslararası Sözleşmesi”ni kararlılıkla uygulayacağız.
- Biyolojik çeşitliliği, su havzalarını ve orman varlıklarını koruma altına alacağız. Erozyonla mücadeleyi, sivil toplum kuruluşlarının katkısından da yararlanarak, kararlılıkla sürdüreceğiz. Yabani bitki ve hayvan türlerinin yaşama ortamlarının korunmasına özel önem vereceğiz.
- Ormanlarımızı, Ekolojik Denge kavramı içerisinde gelecek nesillere aktarabilmek için gereken kararlılık içinde olacağız.
- Tarihsel, kültürel ve doğal SİT alanlarının korunmasına, kent planlamasında bu özelliklerin dikkate alınmasına özen göstereceğiz.
- Küresel ısınmaya karşı mücadelede devlet ve yerel yönetimlerin sorumlulukları ve yükümlülüklerini belirleyeceğiz; ulusal stratejik politikalarımız çerçevesinde yerine getirilmesini sağlayacağız.
- Küresel ısınma konusunda uluslararası bilimsel çalışmalara, bilim insanlarımız ve her kademedeki yetkililerimizle etkin katılım sağlayacağız.
- İklim bilimi olan meteorolojiyi, kurumsal yapı, bilimsel kadrolar, araştırma imkânları açısından geliştirip destekleyeceğiz.
- Tüm kent merkezlerinde, çöp ve atık rehabilitasyon projelerinin hızla uygulanmasını sağlayacağız.
- Türkiye’deki sera gazlarının gerçek değerlerinin tespitinin yapılmasını sağlayacağız.

- Küresel ısınmayla mücadele için ulaşırmada deniz ve demiryollarıyla toplu taşımacılığın kullanımına ağırlık vereceğiz.
- Termik santrallerde yakma teknolojilerinin iyileştirilmesini zorunlu kılacağız; kaliteli yakıt kullanımını, az karbon, yüksek verim içeren teknolojilerin uygulanmasını sağlayacağız.
- Tarım politikalarımızda, küresel ısınmanın sebep ve sonuçlarını dikkate alarak gerekli düzenlemeleri yapacağız.
- Ulusal Su Tedarik ve Kullanım Programı'nı geliştirerek, uygulamaya koyacağız. Enerji ve su kullanımında tasarrufu sağlayan uygulamaları destekleyeceğiz.

ÇEVRE VE TURİZM

TÜKETİCİ HAKLARININ KORUNMASINA ÖZEN GÖSTERECEĞİZ.

- Tüketicuyu Koruma Yasası'na, standart ve kalite denetimlerine etkinlik ve yaptırım gücü kazandıracacağız.
- Tüketici kredisine aşırı faiz yüklemesini önleyeceğiz.
- Tüketicinin korunması amaçlı sivil toplum örgütlerinin gelişmelerini özendireceğiz; yerel yönetimlerin bu konuda daha aktif ve etkin olmalarını destekleyeceğiz.
- Tüketici haklarını ihlal etmekte ısrarlı olan firmalara karşı yaptırımlar uygulayacağız, bu tür firmaları kamuoyuna duyuracağız.

ÇEVRE VE TURİZM

HAYVAN, İNSAN YAŞAMININ AYRILMAZ BİR PARÇASIDIR.

Hayvan haklarına saygıyı yerleştireceğiz, geliştireceğiz.

- Hayvan sevgisini çocuklarımıza aşılayacağız. Hayvan haklarının korunmasını, başıboş hayvanların yerel yönetimlerce bakıma ve kontrole alınmasını sağlayacağız.
- Bu konuda, mevcut sivil toplum örgütleriyle dayanışma içinde gerekli kurumsal ve yasal düzenlemeleri yapacağız.

Demokrasi ve laikliğin olduğu yerde kitle turizmi sağlıklı yaşar, çağdaş standartlarda gelişir, dünyayı kucaklar.

- İlgili kamu kuruluşları, meslek birlik ve odaları, yatırımcı kuruluşlar, sendikalar ve hizmet alan tüketici dernek ve temsilcilerinden oluşacak Turizm Konseyi'ni kuracağız.
- Ülke turizmini bölge ve tür açısından çeşitlendireceğiz. Kongre turizmine özel önem vereceğiz. Dinlenme hakkının doğal parçası olarak iç turizmi destekleyeceğiz.
- Türk turizminin markalaşması yolunda somut adımlar atacağız. Festival ve fuarları ülke turizminin ana öğelerine dönüştüreceğiz.
- Sahip olduğumuz doğal ve kültürel kaynaklarımızı koruyarak, turizme etkin bir çerçevede katkı sağlamalarını hedef alacağız.
- Müze, ören yerleri ile milli parkların korunmasını ve bakımını en üst düzeye çıkaracağız. Bu alanları, gelecek nesillere korunup kollanarak bırakılacak şekilde turizme kazandıracağız.
- Tesislerin hangi süreçte ve hangi bölgelere yapılacağını gerçekçi bir Master Plan çerçevesinde belirleyeceğiz. Bu plana uygun teşvik sistemi uygulayacağız. Turizm alanlarında ulaşım ve diğer altyapı sorunlarını bu plan doğrultusunda çözeceğiz.
- "Sürdürülebilir bir turizm yatırımı" için ülkemizin özgün doku ve kültürünü gözeterek, bilinçli bir turizm atılımı gerçekleştireceğiz. Korunan bir doğa ve kültürün, turizmin asıl ve kalıcı girdisi olduğunu unutmayacağız.
- Mevcut turizm tesislerinin yenilenmesiyle Avrupa ülkelerinde hızla yükselmekte olan yaş ortalamasını dikkate alarak kaplıca ve hidroterapi merkezleri yatırımlarını teşvik edeceğiz.
- Yurt dışından turist getiren tur operatörleri ve seyahat acentelerine, yurt dışından getirdikleri turistlerle ilgili kestikleri faturaya bağlı olarak, belli bir tutarda teşvik vereceğiz.
- Avrupa ülkelerinin turizm sektörlerine göre çok yüksek düzeyde olan alkollü içecekler ÖTV oranını indireceğiz.
- Turizmde sürekli meslek içi eğitimin yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz.
- Türkiye turizminin tanıtımına yönelik yeni vizyon geliştireceğiz; tanıtım misyonunu güçlendireceğiz, tanıtıma yönelik kaynakların artırılmasını sağlayacağız, harcamalara etkin denetim getireceğiz.

Yurt dışındaki vatandaşlarımızın hem buldukları ülkelere uyumları teşvik edilecek, hem de kültürümüzü yaşamaları ve yaşatmaları için gerekli destek sağlanacaktır.

Seçme ve Seçilme Hakkı kutsaldır.

Oy kullanmak her vatandaşımızın hakkıdır. Dışarıda yerleşik vatandaşlarımızın Türkiye'deki seçimlerde buldukları ülkede oy kullanabilmeleri için gereken yasal düzenlemeleri acilen yapacağız; güvenli oy kullanma koşulları yaratılması açısından ilgili yabancı ülkelerin katkılarını sağlayacağız.

Sorunlara “Acil Çözüm” birimi oluşturacağız.

Yurt dışındaki Türklerin eğitim, anadil, sosyal güvenlik, ulaşım, çifte vatandaşlık, yatırım, aile birliğinin sağlanması konularında ortaya çıkan problemlerini çözmek için Dışişleri ve ilgili Bakanlığının ortak başkanlığında, konuyla ilgili tüm bakanlıkların temsil edileceği “Acil Çözüm” birimi kuracağız.

“Ortak Eylem Planı” hazırlanacaktır.

Buldukları ülkede Türkiye'nin tanıtımı amacıyla yapılacak faaliyetlerin koordinasyonu için yurt dışında kurulmuş olan sivil toplum örgütleri temsilcilerinin de katılımıyla bir Konsey oluşturup, Ortak Eylem Planı hazırlayacağız.

“Faiz Haramdır” diyerek gerçekleştirilen vurgunun hesabını soracağız, mağduriyetleri gidereceğiz.

Türkiye'ye tasarruflarıyla destek sağlayan yurt dışındaki vatandaşlarımızın mağduriyetine yol açmış olan tüm konularda, acil çözüm için gerekli tüm yasal ve idari düzenlemeleri derhal yapacağız. Konuyu hem hukuki, hem idari, hem kurumsal, hem de ahlaki (etik) boyutlarıyla kesinlikle sonuçlandıracağız.

Yatırımcı işadamlarımızı destekleyeceğiz.

Yurt dışında yatırımcı olan işadamlarımızın Türkiye'de yapacakları yatırımları teşvik edeceğiz.

Yurt dışında aile birleşimine konan dil engeline karşı vatandaşlarımızın haklarını koruyacağız.

Bazı ülkelerde yapılmakta olan yasal düzenlemelerle, aile birleşimi yoluyla giriş yapacak vatandaşlarımızın Türkiye'de yabancı dil eğitiminden geçmesi öngörülmektedir. Bu ayrımcılıkla mücadele edeceğiz.

Pembe Kart'a etkinlik kazandıracacağız.

Tam kapsamlı çifte vatandaşlık uygulamasına geçinceye değin, Türk vatandaşlığından zorunlu olarak ayrılmış olanlara verilmiş olan Pembe Kart'a işlerlik kazandıracacağız.

Yurt dışındaki çocuklarımızın Türkçeyi iyi öğrenmeleri için gerekli altyapıyı sağlayacağız.

Avrupa'da yerleşik çocuklarımız için ilgili ülke yetkilileriyle müşterek olarak Türkçe ve Kültür Programı hazırlanması ve uygulanmasını hedef alacağız.

Yurt dışındaki Türkçe TV yayınlarını destekleyecek ve teşvik edeceğiz.

**DÜNYA SOSYAL DEMOKRAT PARTİLERİYLE
YAKIN İLİŞKİLERİMİZİ SÜRDÜRECEĞİZ.**

1976 yılından beri Sosyalist Enternasyonal'ın üyesi olup, halen Genel Başkan Yardımcılığını üstlenmiş bir parti olarak, dünya sosyal demokrat partileriyle yakın ve dostane ilişkilerimizi sürdürmeye özen göstereceğiz.

Bu kapsamda özellikle;

- Küreselleşme gerçeğini kabul etmekle birlikte, küreselleşme sürecinin yaratmakta olduğu sosyal nitelikli olumsuzlukların aşılmasında,
- Dünya piyasalarında serbest, hızlı ve kısa vadeli öngörülemeyen hareketlilik içinde olan uluslararası sermayeden “daha çok iş, daha çok refah” yaratacak çerçevede yararlanılmasında,
- Lizbon Stratejisi'nin, “daha verimli, daha yenilikçi ve rekabet yeteneği yüksek” bir Avrupa hedefinin paylaşılmasında,
- “Sürdürülebilir, adil ve çevre dostu bir global ekonomik kalkınmanın” ortak amaca dönüştürülmesinde,
- Uluslararası terörizme karşı dayanışma içinde etkin bir şekilde mücadelede, bölgesel çatışmaların kalıcı olarak aşılmasında, daha barışçıl ve hoşgörülü bir dünya düzeni yaratılmasında,
- Sosyal demokrasinin “eşitlik, özgürlük, dayanışma ve barış” değerlerine evrensel boyutlarda daha çok derinlik ve etkinlik kazandırılmasında,

Sosyalist Enternasyonal bünyesinde geliştirilen ve geliştirilecek olan politikalara aktif katkı sağlamayı, bu ve diğer konularda kardeş partilerle dayanışma içinde olmayı sürdüreceğiz...

CHP

İKTİDARINDA:

HALKIMIZI

EZDİRMEMEYECEĞİZ!

ÜLKEMİZİ

SOYDURMAYACAĞIZ!

DEVLETİMİZİ

BÖLDÜRMEYECEĞİZ!

